

SLOVENSKI NAROD.

Izba vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Št. 11: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, posilno, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritrilano. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno napre. plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—	1	20—

„Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačila.“
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici. Na samo nismeni naročila brez posilne denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprotoma le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.
Poština plačana v gotovini.

Dr. Vladimír Ravnihar:

Vsem, ki so dobre volje.

Konstituenta se je konstituirala, volila predsedstvo in večina poslancev je položila prisego. Po desetdnevni porodni bolečinah. Sedaj pričinja svoje pravo delo: ustavo. Pričenja — ne, le pripravila se, da bi pričela. Vlovi mora v to še le potrebne sipe, potrebuje odmora, zamizni in potem — v božjem imenu — napravi naskok na — delo. Vse gre s stokanjem, oh! in ah! — pri nas. Drugod tudi — in to je naša tolažba. Pravim, da — in to naravni razvoj stvari, razvoj kakor ga podajajo nastale razmere. Nasprotno, nenaravno bi bilo, ako bi šlo drugače, razen če naj se zgodi čudež. Napačno bi bilo, ako bi ob tem dejstvu obupavali in zdvajali, prav tako pa bi ne bilo prav, ako bi koga obsojali, razen ako mu moremo dokazati naravnost dolžno postopanje. Vojna, svetovna revolucija, uničenje telesnih in duševnih dobrin, rušenje obstoječega družabnega reda, iz razvalin graditi novo stavbo — stara pesem, kolikokrat smo jo že zapeli od prevrata sem. To je eno. Ali več kot to vpliva na razvoj stvari trdovratna konservativnost človeške duše. Ako je že težko, rušiti vkoreninjena mišljenja, še težje je ustvarjati nova ter z njimi preobraziti ljudsko psiho. In denimo, da ti je to posrečilo v kakem slučaju ter je novo mišljenje z revolucijarno silo butnilo na dan — prav gotovo pride reakcija, ki jo vleče za seboj vsaka revolucija.

Tako in nič drugače je bilo pri nas. Kdor si misli, da pojde vse tako, kakor bi bilo namazano, ali kakor si si bil zamislil v svojem idealizmu, tedaj je naimanje, kar ti moremo očitati, da si bil naravnost nedolžno-naiven. Kar tako enostavno se ne ustvarjajo državni organizmi, kakor se premakne lokomotiva z enega na drugi tir, celo pa ne državen organizem, ki je kakor naš tako s temelja drugačen, kakor so bili prejšnji. Sai to je ravno, bilo jih je več. Vsak teh organizmov je živel po svojih zakonih in običajih. Stoletna vzgoja se je priklajala nanie, po njih si moral uravnati vse svoje življenje, bitje in nehanje, radovoljno pa tudi s silo, če se je zazdelo tvojemu gospodarju. Nakrat, še preden si se prav zavedel, ti je zasvetila svoboda. Zaščemelo te je v očeh, da si videl sama solnca. Svoboda si imel, pa nisi umel, kaj početi z njo. Prišel si z njo igrati in — eksperimentirati. Dragi eksperimenti so to bili in marsikateri je ponesrečil. Ljudstvo pa, ki je živelo v pričakovanju zemeljskega raja, je postalo razočarano, malodušno, jezno in so-

vražno. Srdilo se je na nove razmere, zaničevalo povzročitelje teh razmer, zaželelo si »starih časov« ter si celo domišljalo, da je bilo nekdaj vse boljše. Reakcija. Preboleti jo je treba, z vso moralno silo vzdržati se nad vodo. Prorokujem, prišlo bo še več takih reakcij, preden se umiri ljudska duša ter usmeri v novih linijah. Ali naj se zaradi tega udamo zdvojenosti in malodušnosti, ali naj izgubimo vero v svojo voljo, v svojo silo, v svojo bodočnost?

Prav dosedanjí potek stvari dokazuje, da pojde. Govoriti že smemo o nekakšni urejenosti razmer, iz rrvotnega kaosa se nam kažejo konture državne stavbe, ves organizem je tu, sicer grobo izdelan, treba nam je samo še vdahnuti dušo. Torej šlo je, vzlic ogromnim težkočam in na videz nepremostnim oviram. Volitve za konstituinto in zborovanje ustavodajne skupščine, to dejstvo samo po sebi je že velik napredek, da smo ga lahko veselili. Dve leti smo potrebovali do tega momenta. Pač nismo imeli nobenega zemlja, nobenega Napoleona, ki bi nas z vsem elanom notegnil kvišku. Bili smo vsi skupaj diletanti, ki smo se ob ustvarjanju sami morali šolati. V daljini smo zrlí cili, na pot pa so nam dali idealizem, nekaj znanja in izkustev, črpanih v malih razmerah, pa mnogo dobre volje. Časih je bila volja še pregoreča, hotela je več, nego je mogla storiti, časih pa je zbežala kar za sto let naprej ter hotela čez noč ustvariti nekaj, kar more prinesiti le naravni razvoj v desetletjih.

V mislih imam, kakor se je bil nameraval uvesti centralizem. Upravni centralizem, ne politični centralizem, o katerem ne dopuščamo več diskusije. Zakaj, da hočemo enega vladarja, eno vladno, en zakonodajni zbor, en parlament in — če že mora biti — eno vojsko — o tem je za nas debata zaključena. Hočemo, da se na znotraj in na zunaj reprezentiramo kot trdna in nerazrušna enota in celota. Hočemo s svojo gospodarsko in socialno silo imponirati sosedom. Hočemo v njih vzbuditi respekt — ne pred našim rožliaoim mečem — že pred besedo našo, kadarkoli jo vržemo na mednarodno tehtnico. Vse to nam more dati le politični centralizem, vsaka druga oblika vladanja bi bila v današnjih časih poprečna in pogubna, pa naj jo zovemo republiko ali avtonomijo ali le te pobratima federalizem. Le politični centralizem more iz nas napraviti maščevalce koroškega plebscita in st.-margheritske pogodbe in le samo dejstvo, da tega

centralizma nismo bili imeli izvedenega v vseh detailih, je krivo, da je prišlo do omenjenih narodnih nesreč.

Od političnega ločim upravni centralizem. Ne rečem, načeloma sem tudi zanj. Na Francoskem so ga bili dobili pred več kot sto leti. Ustvaril ga je genij francoskega naroda. Sijajno se je obnesel in nihče ne misli na kako izpremembo ter na odpravo departementov. Toda Francoska je bila že takrat centralistično vladana država, etnično, gospodarsko in kulturno enotna država. Ista uprava zadošča Provencalcu kakor Bretanicu. Mi pa smo bili pred prevratom raztepeni na 10 ali 11 upravnih teles, obdanih z upravo najrazličnejših sistemov. Pa še bi bilo šlo, da smo imeli vse pripravljeno za centralistično upravo: ves aparat s potrebnim štabom upravnih uradnikov, zadostnih prometnih zvez s centralo, brezhibno funkcioniranje telefona in telegrafa ter pametno vse zadovoljivo zakonodajo. Vsega tega je nedostajalo, zato je zamišljeni upravni centralizem moral skrahirati. Še več, kompromitiral je idejo samo, škoda pa se je še povečala, ker je ves odli padel na Srbe, kakor da bi bili oni hoteli tak centralizem. Ob danih razmerah forciirati centralizem, bi se reklo, silo delati naravi. Mora nastopiti reakcija in je tudi nastopila, kakor so pokazale pravkar minule volitve.

Za danes mora še ostati na našem programu: upravna decentralizacija. Samo v panogah, ki se v njih brez škode za pokrajinske posebnosti lahko izvede centralna uprava, naj se izvede. Polagoma in brez sile, z ljubeznivostjo in koncilijantnostjo. Ljudstvu moramo nove oblike napraviti prikupljive in simpatične ter pustiti gotovo prehodno dobo, da se jim privadi. Vladati — velika umetnost je to.

Pred nekaj časa se je v naši javnosti vnel prepir glede uvedbe cirilice in srbo-hrvaščine. To je ravno taka stvar. Milion Slovencev stoji poleg 13 milijonov Srbo-Hrvatov. Samo ob sebi mora priti do tega, da se bo vsak izmed vas skušal perfektno priučiti srbo-hrvaščini. Ni treba prav nobene sile ali pritiska v to. Je povsem naravna stvar. Kako daleč pa bo šel potem naravni razvoj, to mirno prepuščimo bodočnosti. Stavimo vse, kar nas more zblizati, udomačiti v skupni državi, odstranimo pa, kar nas utegne odtuievati in ločiti. Meje enotne države morajo kriti meje ujedinjenega naroda.

Izgraditev našega državnega organizma ne zahteva od nas nič nemogočega. Sredstev v to nam je

vrгла v naročje mila usoda toliko, da nam jih zanie zavidaajo sosede, po številu večji od nas. Nihče nam tudi ne more odrekati zmožnosti in sposobnosti. Ali bi ne bil smrtni greh, ako bi ne samo držali roke križem, ampak pustili, da se izpodkopavalo temelji. Konstituenta nam dai to, kar od nje pričakujemo in zahtevamo.

Dr. G. Záhrský, ataše čl. konzul.

Nekoliko misli za novo leto.

Zopet se bliža koncu eno leto naše samostojnosti. Naša dolžnost je, da napravimo kratko bilanco, da vidimo, kaj je bilo storjeno, kaj zamišljeno, kar se pa ni posrečilo izvesti, kaj je temu vzrok in da določimo za nadalje razvojno črto stikov in zvez med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter češkoslovaško republiko.

Kot Čeh, bivajoč v jugoslovenski državi, se hočem na kratko dotakniti tega problema, prepričan pa sem, da se bodo gotovo našli mero-dajnejši strokovnjaki, ki bodo razložili podrobneje važnost tega vprašanja.

Vzajemno razmerje naših dveh držav obstoji pravzaprav iz dveh sestavin: iz zunanje, to je v razmerju države do države, in iz notranje, to je v medsebojnem prepletanju našega kulturnega, političnega in trgovskega življenja.

Ako govorim o prvi sestavini vzajemnega razmerja naših držav, imam v mislih predvsem ustanovitve male antante in zvezo med našima narodoma. Če pogledam nazaj na dobo po prevratu l. 1918, ko smo začeli graditi svojo državo brez vsake tradicije in z malo izkušnostjo, ko je bila le trdna volja temelj vsemu, morem z zadovoljstvom reči, da gremo naprej, da bo postala češkoslovaška republika zelo važen čimtelj v srednji Evropi. Kraljevina SHS, ki je bila deloma v boljšem položaju zato, ker je obstojala srbska tradicija, boleha začasno na otroški bolezní kakor mi, saj je vendar naravno, da ne morejo imeti mlade države takoj vse urejeno in tudi ne popolnoma upravnega aparata, ki bi odgovarjal vsem zahtevam današnje kritične dobe, ko pravzaprav še vedno likvidiramo s staro državo. Prepričan sem, da bo vodilna državna misel, ki zasleduje blagor celokupnosti in kateri je treba žrtvovati nekoliko lokalnega egoizma, iz katerega bo vzrasla v bodoči generaciji gotovo krepka domovinska ljubezen, ona kristalna točka, okoli katere se bo vrtelo vse politično življenje in iz katere se potem razvije močna državna organizacija na zunaj in na znotraj. Pomen male antante se bo pokazal komaj v bodoči dobi, ko bodo naše države na znotraj trdno konsolidirane, ko bo na Balkanu končana etična likvidacija svetovne vojne, to je, ko bo razmerje napram Bolgariji natančno določeno, ko se razjasnijo razmere napram Grški, takrat bo sedanje bratsko razmerje med Čehoslovaki in Jugoslovenci temeljni kamen za mogočeno organizacijo malih držav, ki bo rodila sijajne sadove. Čakajo nas še marsikateri notranji pretresljaji, kakor so pokazali praški nemiri, ki so imeli svoj izvor v Moskvi in ki so bili težka preizkušnja državne oblasti. Na podobne nemire je treba gledati resno toda ne pesimistično. Kako naj se naše male, do sedaj mlade države, izognejo raznovrstnim pretresljam, ko imajo velike, zmagovite zapadne države svoje povojne težave, ki so posledice socialnih prevratov. Toda naravni razvoj razmer bo šel dalje, Evropa se bo razvila na novih socialnih temeljih, do katerih pridemo potom izkušnji, ker nití stari sistem

mo: via facti ustanovljeni državni dati pravni temelji. Ta naj bo trden in soliden. Brez zakona naj ne bo državno-političnega življenja. V tem delu naj se zedinijo vsi, ki so dobre volje. Stranka, ki hoče to delo, pa bi je še ne bilo, nosi v sebi vso življenjsko silo.

niti revolucionarno - socialne utopije niso sposobne za življenje.

Kar se tiče druge sestavine našega razmerja, to je medsebojnega življenja, je treba najprej naštetí kulturne in trgovske elemente. Za kulturne stike imamo v Pragi izbornu delujočo Jugoslovensko komisijo pri aradu za tujski promet, katere dalekosežni program ima edini cilj: kolikor mogoče najožje bratstvo med obema narodoma. Komisija ima v načrtu ustanovitev jugoslovenskega zavoda, ki naj bi bil podobna opora jugoslovenskemu dijaštvu, kakor je francoski zavod v Pragi, ali kolegij v Franciji za naše, kamor pošiljamo svoje dijaške ekspedicije na daljše bivanje. Čim več mlade jugoslovenske generacije pride v Prago, tem močnejši bodo naši stiki. Dijaštvo je delovna sila vsakega naroda. Prepričan sem, da mu da slovanska kultura v Pragi več, nego mu morejo nuditi mogoče bogatejši in bolje urejeni znanstveni zavodi na Dunaju.

Dijaštvo spozna naše središče, si odstrani marsikateri predsodek in bo potem najboljši propagator medsebojnega prijateljstva. V interesu države je torej, da bi se v bodočem proračunu postavila primerna vsota za dijaške ustanove, iako da bi ne potrebovali nam ne preveč naklonjenih posredovateljev.

Končno nekaj glede trgovskih odnošajev med našima državama. Tekom minulega leta smo sklenili medsebojno trgovsko pogodbo, na podlagi katere moremo izpolniti svoje stike z novimi pogodbami, ki bodo koristili našim skupnim interesom.

Sedaj imamo izbornu železniško zvezo direktni brzovlak Praga-Trst, v kratkem pa bodo upeljani tudi direktni tovorni vlaki. Tu gre predvsem za enostavnejše carinsko poslovanje na obmejnih postajah, da si ne bomo ovirali svojega trgovskega prometa. Blago, ki ga uvažamo ali izvažamo, mora biti prvovrstne kvalitete. Trgovina se ne sme ozirati na čustvene momente.

Opozoriti hočem le na zanimiva statistiko jesenskega praškega vele-sejma, ki nam dokazuje, da ima dobro organizirana stvar velike pozitivne posledice. Velesejm je obiskalo približno 1.300.000 ljudí, promet na borzi pa je dosegel v celem 180 milijonov 565.000 češkoslovaških kron. Računa o sklenjenih kupčijah je težko določiti, ker so tozadevne številke, kakor govorijo, nezanesljive. Kupčije v kovinski industriji znašajo 60.508.660, v tekstilni 411.917.130, kože 221.056.940 in dragocenosti 183.508.660 češkoslovaških kron. Celokupna vsota bi znašala 1253 milijonov 129.159 češkoslovaških kron. Mislim, da pove zadosti že ta kratka statistika, ki je obenem najboljši vabilo in priporočilo za pomladanski velesejm, ki se bo vršil v d ugi polovici meseca marca.

R. Peterlin-Petruška.

Komunist pri jaslicah.

Pozdravljen bodi, tovariš Krist, v ubogem hlevčku rojen, ti prvi na svetu komunist, pozdravljen, zaželeni!

O, drugi čast so bili tedaj, ti druga je zvezda svetila: a vse drugače živi se zdaj, drugačna potrebna je sila.

V izgledih je bila tvoja moč, a naša je le v geslih, in sama je šla v noč zbiraJoč, a nam — so jo sužnji prinesli.

In tvoja je brate zbiralá v tovariški ljubezni, a naša je le razdirala v zavisti in zlobi jezni . . .

Ti, Jezus, bi mogel biti bogat, ker tebi že v jaslih so dali pastirčki ovac, a zlat zaklad in mire, kadila kralji.

Pa hodil okrog si raztrgan berač in bos si nosil idejo od borih koč do ponosnih palač, iz Galileje v Judejo.

S teboj je šla učencev druhal in gladna vsa klasje pulila in mesto da spila bi vinca bokal, umazano vodo je pila.

In kot barabo prijeli so te, besede niti izustil in pustil, da tepli in kleli so te, na križ si razpeti se pustil . . .

O, drugi čast so bili tedaj, ti druga je zvezda svetila, in vse kaj drugega res zdaj sta Ljénin in Trockij storila.

Vse večji prerok je Ljénin naš in Trockij vojuje bolj vneto: Pogled na Rusijo, če jo še poznaš, to tvojo Rusijo sveto!

V razkošju pijanem se valjata v stenah carskega Kremlja ljudska nekronana kralja ta, kakoršnih nima zemlja.

Zine Ljénin: Iz kraja v kraj leti dekretno povelje. Mirne Trockij: Polije tedaj se kri, da je veselje.

Iz kraja v kraj, čez dol, goré drvi rdeča armada in ž njo gorje na vse glavé, na krive in prave pada.

Pa naj še tako široka je, pa naj še tako je dolga, pa naj še tako globoka je: ne spi je krvi niti Volga.

A še ni konca: Naj cell svet, ob zrodnil, al pozni minúti poduha ideje nasilne cvet, naj spet komunistično čuti!

A ko nikjer več ljudi ne bo in bodo splošna mogila poljane, kdo neki naj bi se obregnil ob to, da le ideja ostane! —

Da le ideja, ki zanjo ti si moral na križu umreti, da le ideja ta živi in v smrtno praznino sveti!

Češkoslovaško ministrstvo za tujino namerava ustaviti celotno vrsto trgovskih zbornic ki bi skupno s konzulati delovale za vzdržanje in poglabitev trgovskih stikov.

Dani so torej vsi pogoji, da moramo gledati v novo leto z upanjem.

Ravna pot Sokolstva.

V iztekajočem letu 1920 ima naše Sokolstvo znamenoviti dvoje važnih in splošno pomembnih dogodkov: 1. pokrajinski zlet v Mariboru in ustanovitve Češkoslovaškega - jugoslovskega Sokolskega Saveza.

Dasi je bila udeležba v Mariboru obvezna le za župe v Sloveniji, vendar so dospela tja zastopstva vseh sokolskih društev in žup v državi, ob navzočnosti delegatov Češke Obce Sokolske silajno manifestirali za narodno in državno edinstvo. Glavna skupščina našega Saveza je organizaciji izpremenila ime v naslov, ki že sam po sebi izraža spojitve naše države v eno nerazdruženo celoto, odstranja naše pomisleke razlikovanje ter označuje temelni naš bitnost, to je Jugoslovanski Sokolski Savez: vsakemu Jugoslovcu Sokolu širom sveta so odprta vrata v naš skupni in jedinstveni sokolski dom!

Češkoslovaški - jugoslovanski Savez so ustanovili v Ljubljani zastopniki našega in češkoslovaškega Sokolstva. Dogovorjena in podpisana je bila konvencija naše in naših severnih bratov dobrovoljne vojske, ki ljubi svolo domovino v dnevnih radosti in sreči, a ki jo ljubi še bolj v dnevnih težavah in bridkosti! Dokazi leže v preteklosti, se izpričujejo v sedanjosti in se kažejo v bodočnosti.

Naša zveza s slovanskim severom ustvarja osnovo Slovanskemu Sokolskemu Savezu, ki združuje morala že v bližnji bodočnosti ves slovanski svet pod sokolskim praporom. Sokolska gesla enakosti, bratstva in svobode zagotavljajo vsem bratom in sestram udeleževanje vseh moralnih in materialnih sil v blaginjo naroda posebej in človeštva.

Pismo iz Koroške.

V Celovcu, 22. decembra.

Organizirana konja proti Slovenem. — Jugoslavija naj poseže po represalijah. — Nemci vseh strank se oborožujejo, kaj poredke reparacijske komisije? — Škol dr. Heller in socialisti že snubijo Slovence.

Divjanje posurovelih nemčurjev in z njimi združenih koroških Nemcev proti vsakemu Slovincu, o katerem je znano, da je agitiral in glasoval za Jugoslavijo, se stopnjuje od dne do dne. Vse kaže, da je preganjanje koroških Slovencev, zlasti njih inteligence in voditeljev, sklenjena stvar ter da se povsod na isti način izvaja. Kjerkoli se zaveden Slovenec pokaže, na deželi, v mestu, v železnici, povsod ga psujejo, mladi in odrasli, in živijo ga za njim, dokler se ne poskrbi kam. Za sramotenje in preganjanje Slovencev so poleg že po celih deželi razširjena in navadnega »Hooruck über den Loibl« še iznašli posebno odurno doneč žvižg, ki posnema nemški besedi »Ziele ab!« Pojdi v Celovec, v Vetrinj, v Velikovec, v Rož ali Podjuno, povsod boš slišal ta sramotilni žvižg in takoj boš vedel, da nahajškana, zapeljana in podivljana družba zbesnelih nemčurjev žvižga za koroškim Slovincem, ki je vkljub vsem pritiskom ohranil svoj narodni čut in pri plebiscitu javno, kakor je bila njegova dolžnost in pravica, oddal svoj glas za Jugoslavijo. Delanski napadi na Slovence in na njih imetje se vršijo dan za dnem, posebno ponoči.

Da je preganjanje in hujškanje proti Slovincem od »Heimatsdienst« sklenjena in po načrtu izvajana akcija kaže tudi nisanje nemškega časopisa, »Freie Stimmen« so prinesle iz Borovlje, 14. t. m. sledeči dopis: Borovlje, (Po plebiscitu.) Panaččen Jugoslovanski župnik Trunk biva zopet tu in istočasno se je pojavil v Borovljah drug nevaren hujškanec profesor Mitschitz, kar pomeni namreč preizkušnjo za potrebnost mirobilnega in domoljubnega prebivalstva, ki se za časa zasedbe tako hudo trnelo vsled terorja teh ljudi. Kakor je razumljivo, da odustimo sledočim in jih zopet spetemo kot rojake domovini v naročje, ravno tako mora biti samo od sebe razumljivo, da notorna hujškanja, kakor sta Trunk in Mitschitz, pri nas nimata nikakor več tihosti. Ako se naj ne ponovi staro hujškanje, moramo sramotno prizadevanje zločasnih hujškančev, ki vedno prevelike neupornosti in slabosti naših oblasti zopet na gotova mesta prihajajo kot jugoslovanski propagatorji, oravo-

da dosežemo z medsebojno podporo, po čemur težimo.

Bodimo kritični s samimi seboj, spoznajmo svoje napake, toda bodimo tudi pravični, — in kar je glavno, — zrimo z mogočno vero v svojo bodočnost!

v obče, ker jih vznša v realno življenje plemeniti vzgled socialne pravčnosti in demokratizma, ki ustvarja kulturne in socialne dobrine in ki kot bistvenost naše duševnosti narekuje smeri in smotre našemu delu.

Ko bi v vsakem državljanu žive la sokolska zavest z lasnim nadhimom nesebičnosti in bi se v življenju ponazoravala s pozitivnim delom, bi vse naše roke in vse naše duše tekmovala na izgradbi skupne domovine, ki ji leže temelji v naših žrtvah in grobovih, nena slava, moč in veličina pa se blišči v našem pričakovanju — kategorični imperativ Sokolstva: Izpolni se, zametaj individualni egoizem, delaj, delaj, delaj! Kovači, tesarji, zidarji smol! Sužnji dela! Robovi dolžnosti! Bratje in sestre svobode! Sovražniki hujščin in podlosti. Naš čit je ljubezen do naroda, ki je tako silna in sveta, da priteza nase vse, kar je dobrota in plemenitost med narodom, a ki odbija od sebe vse, kar je tujega in nizkotelega. In tudi vse klevete padajo nazaj na klevetnike: neporaženo Sokolstvo pozna samo ravno, svobodno pot v šumni vrtnec življenja — v borbo za ideale!

Sokolstvo je vsenarodna organizacija, ki ne izključuje nikogar iz svojih vrst, kdor se sam s svojim nesokolskim življenjem in čustvovanjem ne meče iz njih. V tem pogledu Sokolstvo ne pozna kompromisov: ali si Sokol ali nisi! Ko gledam v duhu mariborski zlet in ko se mi snuje slika našega prihodnjega zleta v Oseku — obakrat me prešinia pomorna zavest, da je naš narod narod Sokolov, da je naša domovina dom Sokolov!

Brat Bato.

Za vsakega koroškega Slovence deset Nemcev, pa bo kmalu red, in tudi koroški Slovinci bodo vsaj smeli živeti in dihati.

Med tem, ko vladajo v slovenskem delu dežele pravcarne brezpravne razmere, raste anarhija v nemškem delu od dne do dne. Dne 22. novembra t. l. so ustavili v Bellaku transport 21 vagonov, napolnjenih s kanoni. Baje je bil ta transport iz Linza, namenjen na Laško; vendar je zadeva še nerazjasnjena in zelo tajnostna. Dne 2. dec. je neki delavski (socialdemokratski) batalion brez vsakega dovoljenja katerekoli oblasti kar na lastno pest pri nekem kmetu blizu Gosposvete konfisciral 200 vojaških pušk s potrebno municijo in se tako oboroženo vrnil v Celovec. Orožje je imela pripravljeno bela garda proti rdeči, dr. Lemež pa sedaj pravi — smeli se mu seveda vsak otrok — da so to orožje tamkaj pozabili — Jugoslovenci. Tudi drugod po deželi in v mestih oborožujejo politične stranke, na eni strani meščanske, na drugi socialisti, svoje pristaje. V Wolfshergu, v St. Andreju in Labudski dolini, v Spitalu in v Brežah so, kakor dokazano, skušali voditelji meščanskih strank iz državnih zaloz pri prisvojitvi orožja in municije za oborožitev svojih ljudi. V Celovcu so našli v katoliškem diaškem domu zalogo orožja, na strelišču blizu Celovca pa so diake zasačili, ko so se z vojaškimi puškami vadili v streljanju. Seveda tudi socialisti oborožujejo z vojaškimi — ukradenimi! — puškami svoje pristaje, in tako bo delo reparacijske komisije, koje oddelek je ravnokar prisel v

Celovec in ki ima vse orožje republike Avstrije v evidenci, zelo interesantno, interesantno pa bo tudi politični boj, ki se bo razvil povodom bodočih volitev 9 poslancev v zvezni zbor avstrijski.

Prvi znaki snubljenja koroških Slovencev za te volitve se že kažejo. Celovškega škofa dr. Hofnerja zelo zanima, s katero stranko bodo volili Slovinci. Da bi Slovinci razpolagali s tolikimi glasovi, kakor pri plebiscitu, škofu nikakor ne gre v glavo. Mi pa lahko rečemo, da naši ljudje so še naši, ker še vedno — upajo. Če se reče škofu, da je popolnoma izključeno, da bi koroški Slovinci volili s krščanskimi socialisti, ker je ravno glasilo te stranke v plebiscitu dobi še grše in ostudneje pisalo proti nam kot vsenemške »Freie Stimmen«, se izgovarja na Pavliča in Walcheria in druge hujškanke, stranka pa, pravi, nam je — naklonjena. Tudi socialni demokrat je bi radi dobili glasove naših volilcev. »Arbeiterwille« z dne 15. t. m. se poteguje za slovenski pouk v ljudskih šolah z ozirom na odlok dež. šolskega sveta koroškega z dne 27. nov., št. 9175, ki hoče člen 68. senžermenske pogodbe rešiti krivično, in pravi, da mora v demokratiški državi slovenski narod sam imeti glavno besedo pri vraščanju pouka v slovenskem jeziku.

Do sedaj seveda še nobeneza Slovencev, razen morebiti kakega zagrizenega nemčurja, niso vprašali zaradi slovenskega pouka, to vraščanje rešujejo — nemčurški učitelji sami.

O božiču v zasedenem ozemlju.

Ali naj začnemo s sentimentalnimi božičnimi zvonomi in angeljskim potjem »Blagor ljudem na zemlji, ki so dobre volje? Res, lep je božični praznik in nekaj poezije in vsakdanji presegajočega razpoloženja prinese tudi najtršemu srcu. Toda to so trenotki, ki začarajo pa ugasnejo. Trdi smo, trpke preizkušnje so nas ujele, zato nimamo zmila za razgledovanje božičnih napovedi.

Mislamo na novo dobo, ob katere zasvitu sicer svene okoli nas blagolasje obljube, ali v našo notranjost ne segajo. V naši notranjosti se rodi dobra volja in ob njenem porodu se spuščamo v bodočnost. Živeti hočemo krepko življenje in se udeleževati na svoji zemlji in na svojem morju tako, da se bo poznala in čutila naša volja in naša moč.

Saj nismo večerj prišli proti Jadranskemu morju! Ubili so nam hoteli zavest, da imamo mi tu svoje pravice, ali ubili je niso, vedno bolj jo čutimo in se zavedamo, da je naša pravica ob morju utemeljena, saj so tržaško grudo naši očetje skoro pred 1400 leti zasedli in naš življenjski je ostal in kljuboval vsem viharjem, pa bo kljuboval in ostal tudi v bodoče. Zbrisati hočejo resnico o našem rodu oni, ki se laste njegove zemlje, ali med njihovimi soplemeniki se dobe ljudje, ki govorijo, kar vidijo in kar je res. Angelo Vivante je bil mož, ki je sredi nacionalistične gonje povedal razgretim našim nasprotnikom, ki so nas podili z naše zemlje, da so Italijani zlasti v Trstu prav po malom potemtaki romanstva in da Slovenci niso prišli večerj na obmorska tla. Tu smo in tu hočemo živeti dalje!

Novi časi nastopajo, v katerih predvno zatiranje šibkejših ne bo več mogoče. Tržaški slovenski mestni svetovalci so že poleti 1919. v svoji izjavi, podani tržaškemu mestnemu svetu, povdarjali, da iz svetovne vojne vzhaja nova doba, ki z nepremagljivo silo zahteva nove smeri v javnem življenju, nove politične tvorbe, nove socialne uredbe in opozarjali so, da Trst kot svetovno tržišče in kot središče dežele, ki spajajo v nerazdeljivo upravno in gospodarsko enoto Italijane in Jugoslovence, bi moral prednjačiti s potrebnimi novimi ureditvami svojega javnega življenja. Na Trst smo upirali v preteklosti in bomo tudi v bodočnosti.

Sforza je izjavil povodom ratifikacije rapalske pogodbe v rimskem parlamentu, da bo Slovincem prikladno, da ostanejo v stiku s svojima naravnima središčema, Trstom in Gorico. Rekel je vmes, da sta ti dve središči italijanski, ali to nas nič ne plaši, ker ni res in tudi ne bo res. Središča je pokrajina začela narava in razpečevališča hodijo tudi svojo določeno pot. Glavni središči sta Trst in Gorica, in sicer Trst za Notranjako, Gorico in Iatro, Gorica je naravno središče obsoških in obvipavskih Slovencev. V teh središčih smo mi doma tako kakor v svojih trgih in vaseh in v teh središčih hočemo imeti vse, kar spada

po našem mnenju v naša središča. Ne morda tako, da bi samo lepo redili središča in si tam vzdrževali nasprotnike v svojem političnem, gospodarskem in kulturnem življenju! Državljan je državljan, vsi enake pravice in enake dolžnosti, da bi bili mi državljani druge vrste, kakor je bilo pod Avstrijo, tega ne sme biti! Ako hoče imeti država v Slovincih dobre državljane, naj jih spoštuje in jim da vse pripadajoče pravice. Nikomur ne jemljemo ničesar, hočemo pa, da se nam da, kar nam pritiče v državi, ki hoče biti moderno urejena, pravična in ki si misli s podlago želja prebivalstva vztrajajočih ureditvi graditi veliko bodočnost.

Jugoslovenci se ne udajajo sanjave razmotrivanju, marveč mislimo hladno in preosojno razmere, kakor so. Naše želja, naše zahteve so znane državi, ki je raztegnila svojo oblast na nas zna večne čase. Ali kaj je večno? Nemški pesnik odgovarja: »Večna je samo izprememba! In stari Clemenceau je razlagal v januarju t. l. dr. Trumbiču: Danes je čas odmora. Kdo ve, ali se vsled odnošev, ki nastopijo med Jugoslavijo in Italijo, ne izpreme razmere in misljenja v tem ali onem smislu? Mi tega ne vemo. Kdo ve, ali ne nastopijo tudi drugače situacije v pojmovanju teritorialnega vprašanja? Pogrešno je verovati pri vsvarjanju kakršnegakoli aranžma, da čas stoji, in da se ne izpremeni ničesar več. Ne mislite, da ako storite izvestne koncesije, da se življenje vstavi in da ostanejo izvršene dispozicije neizpremenljive! Pogovor spada v preteklost, izvajanja o izpremembi pa veljajo za večne čase.

Mi gledamo v sedanjost in štejemo svoje moči. Sforza je rekel v rimskem senatu da sprejema Italija v svoje meje 400.000 in še več Jugoslovenov. Ni nas torej malo. Ako se bomo znali držati in vsvarjati v svoji dobri volji do obstanka in razvoja, bomo pod novo oblastjo upoštevna sila, s katero treba posebno računati, ker stoji na mejni straži. Nič ne obupavamo. Naša srca streme k višku in naša prizadevanja hočejo doseči, da bomo imeli plodonosno poljedelstvo, razvito obrt in široko trgovino na kopnem in na morju, da bo svetel kulturni pokret med nami, za kar treba pred vsem šol, vseh ki nam pritičejo. Sola je glavni temelj naše bodočnosti. Brez šole je narod suženj...

Mnogo smo pretrpeli dolgi dve leti. Globoko se je začrtalo v naša srca to trpljenje. Sedaj, ko pojo okoli nas božični zvonomi, se za hip zopet spominjamo Wilsonovega narekovanja: Narodi in dežele naj se ne premikajo od države do države, kakor da so reči ali kamenčki v kaki ladi! Nihče ne sme obvladati in vladata kak narod, če tega narod sam ne dovoli!

Prešlo so Wilsonove besede in trdim časom gremo naproti. To vemo. Spremljate pa nas neustrašenost in dobra volja, na katerih temelju si hočemo graditi bodočnost.

Telefonska in brzojavna poročila.

DOGODKI NA JADRANU.

—d Trst, 23. dec. V bližnji reški okolici je vrgel neki legionar bombno proti karabinerjem, od katere je bil 1 karabiner usmrčen in 1 ranjen.

—d Rim, 23. dec. Poslanska zbornica je razpravljala danes o proračunskem provizoriju. Med debato je izjavil ministrski predstojnik Giolitti, da ni dopustno, da se v imenu Reke osnamlja v Italiji oborožene tolpe in da ob mejah ni potreba nikakih organizacij, ki bi sejele v državi razdor in napada-

le ozemlja, ki ne pripadajo niti Italiji, niti reški državi. Državo bo vodila misel zmernosti in miroljubja.

BANASKO VPRAŠANJE.

—d Beograd, 22. decembra. Rumunski je že po 23. oktobra naknadno podpisala pogodbo o mejah med vsemi nasledstvenimi državami bivše Avstro-Ogrske. Potemtakem je takozvano banasko vprašanje za Rumunsko rešeno.

MADŽARI PRETAKAJO SOLZE RADI RAPALSKÉ POGODBE.

—d Budimpešta, 23. dec. »Pester Lloyd« objavlja izjave visokega madžarskega diplomata glede rapalske pogodbe in glede govora italijanskega zunanjega ministra grofa Storze v senatu. Izjava veli med drugim: Grof Sforza je poln prepričanja nastopil za močno Jugoslavijo, čeprav je videlo italijansko javno mnenje se pred kratkim v jugoslovanski državi svojega najhujšega nasprotnika. Grof Sforza je postal vseskozi pristaš vcelrsbske ideje in se na ta način ni obrnil samo proti Hrvatim in Slovincem, ampak tudi proti madžarski državi, ker namerava rano ob rami z Jugoslavijo na vse večne čase zagotoviti izvršitev trianonske pogodbe. Zdi se, da se italijanski zunanji minister nagiba k mnenju, da je najboljši sredstvo, da se prepreči prepod stare avstro-ogrske monarhije to, da se oslabi Madžarska, ki jo njeni sovražniki siloma tišče k tlom, in da se ojači Jugoslavija pod varujočimi krili Italije. Menim, da lahko predložim dokaze o nasprotjem. Nihče na Madžarskem, najmanj pa še odgovorni činitelji, ne želi vzpostaviti take ali enake skupne monarhije. Mi želimo močno in neodvisno Madžarsko, ki bi gotovo ne imela imperialističnih teženj in bi Italiji gotovo ne zavidala njenega Marea nostra. Majhna, slabotna in okrnjena Madžarska, kakor jo hoče napraviti grof Sforza z dednim sovražnikom Italije in svojim tekmečem na Jadranem skem morju, pa bi vseno lahko postala sestaven del take državne celote, čeprav proti svoji volji. S tem, da Italija podpira Jugoslavijo, si vzgaja nevarnejšega sovražnika, kakor pa so to bili Habsburzi. Močna Madžarska pa, ki išče proti Adrijali samo gospodarska pota, Italiji gotovo nikoli ne more postati nevarna. Za nikogar ni več skrivnost, da teže politične nakane Italije le za tem, da se vzpostavi velikonemška država s tem, da se Nemčiji priklonijo Avstriji. Nemška ekspanzija sicer nas vznemirja, vendar pa bi vprašali italijanske državljane, ali bi se to ne reklo priti iz dežja pod kap.

ITALIJANSKO POSOJLO JUGOSLAVIJI.

—d Rim, 23. dec. Agenzia Stefani označuje za neresnične vse vesti, po katerih bi se italijanska vlada in italijanske banke pogajale o dovolitvi posojila Jugoslaviji.

NEMSKA ODŠKODNINA.

—d Pariz, 23. dec. Po angleških vesteh so zavezniki izdelali nastopni načrt za plačevanje reparacij: Nemčija bo v 42 letih, pričenši z majem 1921 plačevala v polletnih odplačilih anuitete treh milijard zlatih mark. Od 1925 do 1930 se povzra ta vsota za tri milijarde, od 1930 do 1961 pa letno za eno milijardo. Tako se doseže vsota 265 milijard zlatih mark. Nadalje se je predlagalo izdajanje nemškega posojila s pooblastilom reparacijske komisije, za katero bodo jamčili vsi dohodki države s carinami vred.

LJENIN IN TROCKI SE IZSELITA V PETROGRAD.

—d Stockholm, 23. decembra. »Nya Dagligt Allehand« javlja iz Rewala, da je razburjenje v Moskvi doseglo svoj višek, ko je javnost zvedela za sklep sovjetske vlade glede dovolitve velikih koncesij inozemskim kapitalistom. Razburjenje je tako veliko, da je svet ljudskih komisarjev sklenil preseliti se v Petrograd. Kot vzrok te preselitve navaja sovjet, da to razburjenje moti mirno delo vlade. Ta vest javlja dalje, da se ljudski komisarji ne morejo več zanašati na svoje varnostne oddelke, vsled česar so se pred sklenjeno preselitvijo dolodili, poklicati kitajski in latvijske čete, da se morejo pod njihovim varstvom preseliti.

ŽELEZNIČARSKA STAVKA V AVSTRIJI.

—d Dunaj, 23. dec. Kakor poročajo večerni listi, je gibanje na južni železnici neizpremenjeno. Nekateri listi poročajo, da se je gibanje razširilo na Mitrzuschlag. Osebnih in blagovnih promet na vlakih se še vzdržuje. Zastopniki strokovnih organizacij so jeli posredovati. Kakor javlja »Abend«, je skupščina, ki je zborovala od 14. sprejela sklep, v katerem se vlado pozivlja, naj se zopet začne pogajati z župniki železničarjev, da se stavka konča. Ako bi vlada to odklonila, izbruhne jutri stavka.

—d Dunaj, 23. dec. Delna stavka na severni železnici, pri kateri so po časopisnih poročilih sodelovali večina mladi, neorganizirani življenji, se je danes končala.

KONČANA STAVKA V GRADCU.

—d Gradec, 23. decembra. Stavka nameščencev gostilniških obrti je končala. Glede mezdnih zahtev so dosegli sporazum. V vseh obratih so davi zopet prišli s delom.

AETIRAN KOMUNIST.

—d Praga, 23. decembra. Kakor javlja »Pravo Lidu«, je bil aretiran vodja komunistov Hugo Sonnenschein, ter prepeljan v Prago.

PRED STAVKO V NEMČIJI.

—d Berlin, 23. decembra. »Vorwärts« javlja: 4 zveze železničarjev so predložili vladi nastopne zahteve: Draginske doklade za železniške delavce naj se zvišajo za eno marko za uro za železniške uradnike pa naj se zvišajo za 60 do 100%. Jasno je, da je položaj zelo resen. Ako bi vsled odklonitve teh zahtev prišlo do stavke, se mora računati z ustavitvijo vsega državnega prometa.

BREZPOSELNOST.

— London, 22. decembra. Največje predilnice v Belfastu so vsled pomanjkanja naročil do 24. januarja ustavile svoj obrat. Vsled tega je 30.000 delavcev brez dela. V Norwicu so brezposelniki, ki so se vračali z zborovanja, pobili šipe trgovine z živili ter oplenili zalogo. Polcija je vzpostavila red.

VILJEM II. IZGUBIL TOŽBO.

— d. Borolin, 23. dec. Danes je bila objavljena razsodba v procesu Cotta

na tožbo bivšega cesarja Viljema II. radi tretjega zvezka Bismarckovih memoarjev. Razsodba je odklonila proti povratniku sodnih stroškov tožbeni zahtevek.

ANTANTINA KONFERENCA NA RIVIERI.

— d. Pariz, 23. dec. (Brezlično.) Se-stanek načelnikov angleške francoske in italijanske vlade se bo vršil dne 28. decembra v Nizzi ali v Cannesu.

Seja ustavotvorne skupščine.

Odgodeno zasedanje. — Poslanci, ki niso prisegli, ne dobe dnevnice in ne morejo izvrševati mandata.

— d. Beograd, 23. decembra. Današnje sejo ustavotvorne skupščine odpravi predsednik dr. Ribar ob 11. dopoldne. Prisotni so bili vsi ministri. Tajnik dr. Voislav Janjić čita zapisnik petih prejšnjih sej ustavotvorne skupščine. Zapisniki se vzamejo na znanje. Preide se na poročilo glede onih mandatorov, katerim so se poslanci, ki so bili izvoljeni na več krajih odrekli.

Dr. Trumbić obdrži mandat na sedmi listi, ostalim pa se odreče. Nikola Pašić obdrži mandat vranjskega okrožja. Jovo Jovanović požarevaškega, Milutin Dražović pančevskega - belocerkvenega, Hadži Ibrahim Maglajić banjaluckega, dr. Hrasnica tuzlanskega, dr. Mehmed Spaho saraevskega okrožja. Dr. Matko Lacinija se odreka mandata v županiji virovitiški na korist Kerubina Ševića. Minister Drašković obdrži mandat rudniškega okrožja. To

poročilo se odstopi verifikacijskemu odboru. Tajnik čita nato poročilo glede demisije vlade.

Nato povzame besedo predsednik parlamenta dr. Ribar, ki izvaia: Na temelju vladnega obvestila bomo za enkrat odgodili sejo ustavotvorne skupščine. Poslanci bodo dobili pismo valilo k prihodnji seji, kakor hitro se se-stavi nova vlada in kakor hitro bo novi vladi označen čas in dan, kdaj bo prestolonaslednik regent Aleksander otvoril zasedanje s prestolnim govorom. Predsednik prosi voditelje političnih skupin, naj se po seji zglasijo v predsedniški sobi, da se tam dogovorijo o delu za ustavo in poslovanje. Nadalje naznani predsednik, da je odredil glede onih poslancev, čili mandati so si cer verifikirani, pa niso prisegli, da ne morejo dobiti dnevnice in ne prste vožnje po železnicih. Tudi svoje poslanske dolžnosti ne morejo izvršiti. Nato želi predsednik vsem poslancem vesele božične praznike in zaključi sejo ob polu dvanajstih.

Politične vesti.

— »Vztrajnost.« Pod tem naslovom piše »Slovenec«, da bi bil moral poverjenik dr. Ravnharja podati svojo ostavko, češ da je bil sklen celokupne deželne vlade, da pokaže demisijo, čim demisijonira orednja vlada. Ne vemo, je li obstajal tak sklep, toda če je obstajal, smatramo, da dr. Ravnharja ta sklep več ne veže. Poverjeniki SLS in predsednik dr. Brejc se sami niso držali tega sklenila in s svojo demisijo niso čakali ostavke centralne vlade, ampak so demisijonirali. Čim je demisijoniral minister dr. Korošec in zaradi njega. To-rej zgolj iz strankarskih ozirov. Kakor smo se informirali, o tem koraku poverjenika dr. Ravnharja nihče ni bil obveščen, ter je on zanj izvedel iz časopisov. Celokupna deželna vlada vesled predčasne demisije večine njenih članov torej niti več v položaj ni prišla, da bi podala ostavko zaradi demisije centralne vlade. S tem pa je odpadel za dr. Ravnharja vsak povod, da bi se držal od »Slovenca« omenjenega sklenila, tembolj, ker bi se njegovo, demisijsko klerikalnih članov deželne vlade slededostavko lahko tolmačilo popolnoma napačno.

— Odmevi dr. Kovačičevega članka. Maribor, 23. decembra. Po celim južnem Štajerskem se je pričelo živahno komentirati dr. Kovačičev članek v »Straži«, v katerem nastopa proti vodstvu SLS in glasiloma te stranke »Slovenec« in »Večernemu Listu«. Ta kritika je dvojna. Na eni strani se zatrjuje, da je mnenje dr. Kovačiča obenem tudi mnenje vseh pristavov SLS na Štajerskem. Nihče ne dvomi o osebnih poštenosti dr. Kovačiča in nihče ne dvomi o iskrenosti njegovih izjav, znano pa je, da dr. Kovačič v stranki ni nikakoli odločilna oseba, to pa že za to ne, ker je preveč pošten. Njegova izjava bi imela resno ozadje le tedaj, če bi jo bilo podpisalo tudi vodstvo štajerske klerikalne stranke.

— Pogajanja za sestavo nove vlade. Beograd, 23. decembra. Ne danes, ne včeraj ni imel Nikola Pašić nikakih pogajanj s strankami glede sestave nove vlade. Sigurno je, da se pričakuje od radikalcev odgovora od hrvatske republikanske stranke, Radičevcev, ali bodo prišli v Beograd ali ne in ali bodo sodelovali v konstituenti in v vladi, ali ne. V parlamentarnih krogih se živahno komentira dejstvo, da je imel dr. Trumbić v Zagrebu daljšo konferenco z Radičem in njegovimi tovariši glede prihoda Radičevcev v Beograd. Karakteristično je za ta razgovor dejstvo, da je imel dr. Trumbić pred svojim odhodom iz Beograda daljši razgovor s Pašićem in da je bil tudi od regenta sprejet v daljši avdienci. Danes ob 9. dopoldne so imeli posamezni parlamentarni klubi svoje seje, na katerih se je razpravljalo o delu v konstituenti. Po sejah se je podal predsednik skupščine dr. Ribar k regentu na dvor, da mu referira o političnem položaju. Po edini klubi so že nominirali svoje zastopnike za ustavni odbor, na tudi v odsek za spremembo poslovnika, čeprav se ne ve, ali bo prišel ta odsek poslovati, predno bo sestavljena nova vlada. Jutri se prične Pašić pogajati s posameznimi strankami glede sestave nove vlade. Una se, da bodo pogajanja končana v najkrajšem času. Ko bo sestavljena nova vlada, bo predsednik konstituent dr. Ribar takoj sklical sejo.

— O ustavnem odboru. Na seji načelnikov strank dne 23. t. m. se je razpravljalo tudi o izvolitvi ustavnega odbora in novem poslovniku. Predlog Linba Davidovića naj se takoj po izvolitvi predsedništva preide na volitev odbora. Je pobijal Nikola Pašić češ da je treba počakati na overitvijo vseh poslanskih mandatov in da se naj šele potem izvede volitev ustavnega odbora, ki bi bil sestavljen iz 42 članov. Kar se tiče poslovnika, je Nikola

Pašić izjavil, da se bo izvolil tudi odbor za izpremembo poslovnika ter da se sedanjim poslovniku izpremeni, ako bo parlament spoznal, da je neprimeren. — d.

— Vladna večina. Beograd, 23. decembra. Na včerajšnji seji zastopnikov strank, na katero so se stranke, ki jim je delo konstituente pri srcu, zedinile na izvolitev dr. Ribarja za predsednika konstituente, se je z zadovoljstvom ugotovilo, da je zagotovljena vladna večina. V političnih krogih se zatrjuje, da bo ta sporazum med strankami znatno pospešil ne samo rešitev ministrske krize, marveč tudi sestavo nove vlade, katero bodo po sklepu tega sporazuma sodeč tvorile sledeče stranke: radikalci, demokrati in muslimani. Zemljoradniki bodo podpirali vlado v vprašanju ustave. Pri glasovanju za predsednika se je pokazalo, da je za vlado 243 poslancev, torej velika večina, na katero bo nova vlada vedno lahko trdno računala.

— Predsednik dr. Ribar na dvoru. Na povabilo regenta prestolonaslednika Aleksandra je bil predsednik konstituente dr. Ribar dne 23. t. m. ob 12. dopoldne na dvoru, kjer je poročal o političnem položaju.

— Radi rudarske stavke. V četrtek je bila v konstituenti seja vlade, na kateri so sklenili o odredbah, ki jih je treba ukreniti glede stavke rudarjev v Trbovljah.

— Sevreska pogodba. Presburo poroča uradno: Ker so zainteresirane države razen kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev podpisale pogodbo med Veliko Britanijo, Francijo, Japonsko, Zedinjenimi državami, Italijo, Češko-slovaško, Rumunijo, Poljsko in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev z dnem 10. avgusta v Sevru glede mej med nasledstvenimi državami Avstro-Ogrske, je kraljevska vlada s svojo deklaracijo od 17. t. m. istotako pristopila k tej pogodbi. — d.

— Zarota v Kumanovem. Presburo poroča uradno: Radi prevratne organizacije, odkrite v kumanovskem okrožju, v katero so po dosedanjih podatkih zapletene mnoge uradne in uradne osebe v Sofiji, je izdana naredba, da se razen železniškega prometa prekinje tudi drug promet z Bolgarijo. Preiskava se nadaljuje, podatki se še ne pričakujejo javnosti. — d.

— Neiskrenost Bolgarske. Izjava ministrskega predsednika Stambulijskega glede njegove želje po zbližanju z beogradsko vlado, je neodkritosrečna. Najboljši dokaz za njegovo neodkritosrečnost je vprašanje o vračanju železniških voz in uplenjenega materiala v Srbiji, katerega bi bil moral vrniti ne samo, ker tako ukazuje nevilika pogodba, nego tudi z ozirom na sporazum med Beogradom in Sofijo meseca marca t. l. — d.

— Italijani se boje Jugoslovenov. Ob priliki razprave o ratifikaciji rariške pogodbe v italijanskem senatu je podal senator Giardi in imenu 80 senatorjev resolucijo, v kateri se zatrjuje, da sta saintgermanska in repališka pogodba zagotovili italijanske meje na kopnem. Na drugi strani pa je priznati, da je pustila rariška pogodba vprašanje nacionalne obrambe na Adriji odprto in da je vstavila z ozirom na razmerje do Reke do italijanstva in do italijanskega Zadra težke pogoje. Bivši čef pomorskega generalnega štaba Thaon di Revel je ugotovil, da Italiji ni zagotovljena gotovost v srednji Adriji in še manj v južni Adriji, kajti dalmatinsko obrežje in otoki pomenijo neprestano ogroženje italijanske obali ki je sicer po naravi zavarovana, ki se pa ne more braniti z orožjem. Nato je Barzilai govoril o prednostih rariške pogodbe, ki jamči za gotovost italijanske vzhodne meje in Trsta, ki ima sijajno bodočnost. Jugosloveni niso dali Italiji nobene konce-

eije, vključ temu pa se je odrekla Italija svojim upravičenim zahtevam z ozirom na prijateljske odnose z Jugoslavijo. Barzilai je končno izrazil upanje, da Srbi ne bodo pozabili it lijan-ske pomoči za časa svetovne vojne. — Italijanski strah pred našimi pravici-mi je v popolnem soglasju z italijanskim hinavščino, s katero hočejo Italijani dokazati pred svetom, da so miroljubni in da hočejo živeti v prijateljskih razmerah z nami. Prevarati hočejo svet, pa varajo le same sebe!

— Rusija. »Obzore« piše: Poslednji teden se smatra lahka za mejnik v zgodovini sovjetske Rusije. Rusija se zopet vrača na svoje stiro mesto vevlasti v Evropi in Aziji. Čas je deloval za Rusijo. Po vrsti so bile sklenjene sprejemljive mirovne pogodbe z vsemi mejnimi državami na zapadu: protirevolucija je danes pokopana in glavna zila Rusije, not od Moskve do Vladivostoka, je danes zopet popolnoma v ruskih rokah. To je dejstvo, ki mu evropsko čenopisje ni posvečalo dovolj pozornosti. Čierrinov urad za zunanje zadeve začenja veliko diplomatsko igro aktivne politike v inozemstvu. Prvi se spoznati, da dohva Rusija znova značaj vevlasti in da je njen vpliv merodajni na dveh kontinentih. Ljeningov najboljši prijatelj Turki, katere je odločna ruska kretanja ustavila na njihovem prodiranju tik pred vrati Btuma. Nato sta prišli jasno koncipirani not Poljski in Litvi zaradi Vilne in končno imamo ruski protest trem zavezniškim vevlastim zaradi njih poskusa prenečiti povrnitev Konstantina v Grško. »Sovjetska vlada — pravi ta nota — »ne goji nikakih simpatij za monarhijo in kralje to-da ne dovoljuje da se omejuje pravica samoodločbe narodov.« Vse te geste kažejo da Rusija ni zemlja pod razpadom, nego se čuti močno.

— Poljska želi miru z vsemi državami. Zagrebški generalni konzul republike Poljske, dr. A. Szczenanski, je objavil v »Juturnjem Listu« izjavo da ni resnična vest o pripravih nove ofenzive proti Rusiji pod vodstvom generala Żelikowskega Poljska je bila svo vojno dobo torišče bojev ter je morala se po voini sebe in vso zapadno Evropo braniti boljševiške invazije. Zato je potrebna bolj kot vsaka druga država miru. Ko so se v Rigi določile njene vzhodne meje in ko pričakuje, da se v najbližnji bodočnosti definitivno urede tudi zahodne meje s plebiscitom v Gornji Sleziji želi Poljska posvetiti vse svoje sile notranjemu delu za po-

pravo vojnih poškodb ter za kulturni in gospodarski razvoj. Da je daleč od vsakršne bojne namere, dokazujejo pogajanja v Rii in pertraktacije z Litvijo, Čchi, Nemci, Rumunsko, Litvo in Finsko, ki se doseže deloma že uspeh. deloma pa se še vrše. Da se je ustnovila tovarna za municijo je resnica: Poljska je bila doslej glede streliva navezana na inozemstvo kar je bilo škodljivo njenim financam in politični neodvisnosti. Ako gradi Poljska zdelastne tovarne za orožje in municijo, je to le zahteva zdrave ekonomske politike, diktirane le iz bojznosti za lastno varnost, ne pa od želje po novih vojnah.

— Kralj Konstantin v Atenah. Spletarjenje Konstantinovih agnov je želo popoln uspeh: i ti ljudje ki so Grčijo med vojno zanemarili s poti četi in dolžnosti danes triumfirajo. Venezelos je rešil Grčijo preteče kazni, ji pridobil zopet izgubljeni udel ter je temeljem sevrške in nejske mirovne pogodbe priboril Grčiji vpliv balkanske velike sile. S približenjem delov mazonzijske obali je Venezelos izpolnil stare sanje boriteljev za vsobojenje in ujednjenje vseh Grkov. Nehvalečnost grškega naroda do svojega največjega sina je torej naravnost strušna in nezamisljiva. Toda grški narod je odločil sam ter bo tudi posledice samoodločbe prenešal tudi. Pokazalo se je znova da vse, kar se ne doseže s skupnim naporom vsega naroda, ni dolgotrajno. Uspehi Grčije so bili delo enega samega velikega moča. Venezelos: narod ni sodeloval, nego je svojemu vodji celo nasprotoval. Grki niso odobrili politike Venezelose in zato niso hoteli priznati niti sijajnih uspehov te politike. »Strašna slenota je človeška!« Vzlje vsem protestom antante se je vrnil Konstantin svak Viljema II., nemški maršal, v triumfu v Atene z maršalsko palico v roki. Antanta je grozila, a v njej ni sloze in ne moči da bi svoje grožnje tudi izvršila. Konstantinov vzled je nevaren, ker kar se je posrečilo njemu, morda poskusi še kdo drug. Francoski listi trdijo, da je Italija prenečala namen antantnih zastopnikov, ki so sklenili takoj zapustiti Atene. Drugi listi pa poročajo, da francoski in laški poslanik aploh nista imela navodil svojih vlad. Antantini poslaniki so torej »demontiralice le s tem, da se sprejema niso udeležili in da niso izvesti zastav... Taka doslednost in energija je ključna in lahko rodi čudne posledice.

Dr. Šusteršič graditelj katoliške internacionalne.

Luzern, 19. decembra.

Iz povsem zanesljivega vira sem izvedel, da je dr. Ivan Šusteršič med onimi, ki so dali iniciativo za idejo, da bi se poklicala v življenje katoliška internacionala, to je, da bi stopili katoliški poslanci v vseh evropskih državah v močno medsebojno organizacijo, atere naloga bi bila, da v vseh dotičnih državah pribere zmago klerikalni ideji. Dr. Šusteršič je stopil prvotno v stik z avstrijskimi krščanskimi socialci. Na Dunaju so mu svetovali, naj se najprvo obrne na italijanske klerikalce ter jih pridobi za svojo idejo, in sicer tako, da bi italijanski klerikalci prevzeli v svoje roke vodstvo vse akcije, ker bi pokretu v zapadni Evropi ne zaupali, ako bi izšel iz krogov dunajskih krščanskih socialcev.

Dr. Šusteršič je upošteval dunajski nasvet ter potom svojih prijateljev v Švici pridobil za svojo idejo italijansko klerikalno stranko

»Partito Populare«, ki je z vso vne-mo in navdušenjem pograbil Šusteršičeve projekte. Italijanski klerikalci so takoj na to poslali svojega odposlanca v Švico, kjer je z ondotnimi somišljeniki natančno dogovoril ves načrt za oživotvorenje katoliške internacionalne. Ta delegat je na to posetil Holandsko, Belgijo, Nemčijo in Poljsko ter povsod skušal navezati stike z ondotnimi klerikalnimi krogi ter jih pridobiti za Šusteršičev projekt. Dne 16. t. m. je ta delegat prisel v Prago, kjer je imel dolgotrajne konference s patrom Hlínko in dr. Hurbanom. S Praxe se je odpeljal na Dunaj, od koder potem notuje v Pešto. S Pešte se napoti v Ljubljano. Za Ljubljano mu je dal dr. Šusteršič celo vrsto priporočil, med njimi predvsem na dr. Pegana in župnika Škulja. V Ljubljano bi imel Šusteršičev italijanski zaupnik dospeti v zadnjih dneh letošnega leta ali pa v prvih dneh meseca januarja.

Novinski pregled.

— »Ritje« izvaia: Mrznja proti demokratu, pa naj bo še tako jaka pri nasprotnih nam strankah, končno vendar ne zadošča, da bi bila baza pozitivnega dela pri ureditvi države. Prav nič nas ne plaši ta mrznja. Ker se držimo glavnih točk svojega programa, jedrsne države in agrarne reforme, smo vedeli, da pridemo v navskrižje z vsemi stariimi strankami. Naš program ni samo diktat srca, je diktat razuma, diktat narodnega življenja. Zato pa si le ta program prebilit pot skozi vse zapreke z nasprotnimi stranki, ki so ga morale počasi začet sprejemati ali se mu vsaj bližati. Ta razvoj nasprotnih strank nam je drag in veselimo se ga. Ako je pri Radiću in tovariših res kaj resne brige za interese kmečkih slojev, morajo opustiti demagogijo z republiko in vporabiti priliko, da sodelujejo v konstituenti pri izgradbi ustave naše kme, čke kraljevine. Delovanje konstituente ni odvisno od Radića, težje bi bfo, ako zmaga v radikalni strani Profičevo stališče proti sodelovanju z demokratii. Ali v vsakem slučaju bo nadaljevala demokratska stranka svojo smer v trdnem prericianju, da je njena nacionalna in socialna ideologija prava in da je njena pot jedina, po kateri more narod stonati stvarno brez bojami med skrajnostmi reakcije in revolucije. Vršila bo dalje diktat narodnega življenja.

— »Narodni List« prinašajo iz Pariza poročilo, da je general Pellé, organizator češko-slovaške armade, povznan v Carigradu na visoko odgovorno mesto kot protiteža kralju Konstantinu, eksponentu vsenemštva na Balkanu. Pellé ima svojstva, ki ga naravnost določajo za najvažnejšo francosko diplomatsko službo v inozemstvu. On dobro ve, da eksistira na Balkanu tudi slovanski problem. S svojim velikim vplivom more doseči, da si bo Francija iskala pravo opo-

ro v narodih, na katere so doslej ni zadostno ali nič ozirala in napram katerim se je grški kralj Konstantin že leta 1914. v svoji zvezi z nemškim Viljemom kazal velikega sovražnika.

— »Matin« je približil Chéradamev dopis iz Bukarešte, ki govori o pangermanski nevornosti in o pripravih za nemško srednjo Evropo. Turki so čakali Venezelosovega padca, vedoč, da se potem pogodba iz Sevresa ne izpolni. Poljska, Češoslovaška, Rumunija, Jugoslavija in Grška so se mogle konstituirati kot naslednice Avstro-Ogrske, ali taka konsolidacija so križa z berlinskimi računi. Nemci so koncentrirali svoje čete v Litvi, boljševiki se pripravljajo za nadaljno vojno. Vse to stremi po izolaciji Češoslovaške in Jugoslavije in v Bukarešti se boje boljševikov. Stremjenje gre za uničenje pogodb v Sevru, Trianonu in St. Germainu ter za vstvarjenje »Mittel-Europae« z nemško hegemonijo.

— »Volksrecht« v Curichu zahteva energično od švicarske vlade, da odnove bivšemu cesarju in kralju Karlu Habsburgskemu nadalje bivanje v Švici. Dovoljeno mu je bilo bivanje pod pogotem, da ne bo sprejemal političnih obiskov. Ali Karl se ne drži tega pogoja, marveč so vonomer pri njem nasprotniki prevrata, reakcionarci Chlmueky, Berchtold, Geza Andressy, Hunvady in drugi. Govorijo se, da je češko-slovanski zastopnik imenovan malo antante storil pri švicarski vladi korake v svrhu odstranitve Karla in vseh Habsburgovcev. Mala antanta hoče, da bi se Habsburgovci umaknili na Špansko in tam stalno bivali.

— »Manchester Guardian« piše o D'Annunziju, da je voljan, ki bo neaenil. Po politični volni le porabi svoj talent za to, da vasa slaba moč svoje države in inozemstva Italijo posmehu Evrope, predstavljajoč

Italijske za narod, ki je nesposoben, da vzdrži red v svojem domu in da se naslanja na lojalnost svoje vojske. D'Annunzio je nalineisti um med proizvoditelji zla, zato pa tudi njegova nezvestoba tako velika.

Neodrešena domovina.

— Gorica »italianissima«. Zunanji minister Sforza je rekel v rimskem parlamentu, da sta središči za Slovence, ki ostanejo pod Italijo, Trst in Gorica, ali obe te središči sta italianissimi. Gorica italianissima! Gorica ni bila nikdar pod Italijo, benečansko gospodstvo nad gorškim mestom je bilo le epizoda. Italijanski značaj Gorice je bil umetno ustvarjen po zaslugi avstrijskega vladnega protislovanskega sistema, ki je podiral na Gorškem, ker že ni mogel takoj naseliti Nemcev, na italijanski element proti slovenskemu ter tlačil poslednja. Lahko se reče, da večina predvojnega italijanskega prebivalstva gorškega mesta je slovenskega rojstva. O tem pričajo nešteta rožinska slovenska imena in ako je bilo kje skloni, rečimo 20 Italijanov, jih je imelo med njimi gotovo 18 čisto slovenska imena. Gorica je nadalje okoli in okoli obdana od slovenske okolice, ker je pač središče slovenske pokrajine in s pripriluje v glavnem le slovenski element z dočelo v mestu, dočim se Furiani Gorice naravnost izočihajo, ker nimajo ž nio nikakega gospodarskega interesa. Njihova središča so Gradiška, Červinjan in Trbiž. Ako bi se ne bila vršla umetna kolonizacija slovenskega življa v mestu, bi bilo že zdavnaj ponehalo italijančevanje in mesto bi bilo čisto slovensko lice. Gorica je geografski, trgovski, prometni, gospodarski, kulturni in politični centum slovenske pokrajine, od katere se ne more lošiti, ne da bi se neizmerno škodljivo pokrivali in istočasno mestu samemu, ki brez svoje pokrajine nima možnosti obstoja ter je obsojen v propast.

— Barzilai, Hortis in Valerio, vsi trije senatori-boljševiki za italijanstvo Trsta in Primorja, so govorili v rimskem senatu k rariški pogodbi. Barzilai je povdarjal, da se s pogodbo ni uničije narodova pravica. To je res, to si zapomnimo. Barzilai dvomi o priateljstvu z Jugoslavijo in sklena, da ako ne bo iskreno, potem se dobi razlog za prerušene rariške pogodbe in ta možnost tči v duhu, s katerim je prožeta pogodba. Pravi! Tudi to si zapomnimo! Valerio glasuie iz bratske solidarnosti z Dalmacijo proti pogodbi, Hortis na pravi, da je dobila Italija svoje naravne meje. Tako se delijo češti senatorji v svojem mnenju o Italijanskim pridobitvah. Preved so dobili, zato pa kar ne morejo ustaviti svoje gostobesednosti.

— O evakuaciji Dalmacije prinašajo italijanski listi komunikce admiralja Milia, ki pravi, da se evakuacija še ne vrši. Vesti o evakuaciji torej niso resnične. Millo pravi, da se hoče pri odhodu pobrigati za varstvo življenja in imetja Italijanov v Dalmaciji. Kdo pa jim kaj hoče? Življenje in imetje Italijanov je povsem varno, nevarni so le nahajaliski in podvignji Italijanaši, na čemur ima svojo krivdo tudi gospod admiral Millo!

— Komedija v Zadru se nadaljuje. Na dobrovoljce, ki so skrajno predrzni in se ne ozirajo na nikako povelje, je izdan sedaj ukaz, da imajo izročiti orožje in se raziti. Ali dobrovoljci se doslej ne zmenijo za to. Priredili so novo demonstracijo ter kričali: »Abasso Millo!« Številni topovi in pomnožene straže stoje okoli njegovega bivališča. Dobrovoljci mu pretijo, da ga zvežejo in pošljejo D'Annunziju na Reko za novoletni dar.

— O naravnih mejah Italije govorje in pišejo italijanski politiki in generali venomer, tako da je to pripovedovanje že precej dolgočasno. Dobili so sedanje »naravne meje« samo radi slabosti Jugoslavije. Pred dobrim pol letom so se še lovili okoli Wilsonove črte in ako bi bila stala meja nad Idrijo pa bi se bila tam pri Divači pomaknila malo bolj na Notranjsko, pa bi bili listi politiki in oficirji tudi razlagali, da je Italija dosegla svoje naravne meje. Kako Ahilovo peto, kak nedostatek na mora naiti kak general, če ne pa ni general. Naravna meja je tam ob Soči. Tega mnenja je bil Napoleon, ki je bil že nekoliko pomembnejši vojščak, kakor pa so italijanski gospodje generali.

Iz naše kraljevine.

— Železniške konference v Subotici. Beograd, 23. decembra. Predvčerajšnjem so se končale v Subotici konference s predstavniki madžarskih državnih železnic, glede ureditve prometa z Madžarsko. V Subotici je bilo pri pogajanjih zastopanih 26 madžarskih delegatov, na čelu g. Pastercsek, ravnatelj železnic v ministrstvu trgovine, od naše strani pa zastopniki ministrstva saobračaja in železniških ravnateljev v Zagrebu in Subotici. Na konferenci se je obravnavalo vračanje ureditve prometa med Jugoslavijo in Madžarsko. Naši delegati so postonali pri pogajanjih zelo konciliantno, vsled česar je prišlo do sporazuma glede direktne zveze med Budimpešto in Beogradom ter Zagrebom in Budimpešto, katere direktna zveza naj se vzpostavi s februarjem prihodnjega leta. Madžarski delegati so pristali tudi na zahtevo, da smejo naši vlaki iz Banata voziti preko Madžarske z našimi lokomotivami, kar bo tako olajšalo promet z Nemško. Po novem letu se namreč prične živahnější promet z Avstrijo in Nemš-

ja, ker pa so imeli železnice doslej na razpolago samo progo preko Maribora, je bila ta proga silno obremenjena in prenapolnjena. Kakor hitro se bo uvedel promet preko Madžarske, bo pomembno to veliko razbremenitev te proge.

— **Odmevi kmetijske vstaje na Hrvaškem.** Zagreb, 23. decembra. Državno pravništvu je dognilo obtožbo proti 240 selikom, ki so v septembru t. l. sodelovali ob priliki žigosanja živine pri kmetijski vstaji v Sv. Ivanu Zelini. Obtožbo so radi žigosanja vstaje, tatvin in manjših deliktov. Med njimi so tudi kmetije, ki so bili soudeleženi pri umoru kotarskega predstojnika Spillerja. Obtožnica obsega 117 strani.

— **Pegavica v Zagrebu.** Zagreb, 23. decembra. Epidemija pegastega legarja

v Zagrebu se zelo hitro širi. Dognalo se je, da je bil prinesen pegasti legar v Zagreb iz Medimurja. V bolnici za kužne bolezni se nahaja doslej že 30 oseb, obolenih na pegavici, 2 slučaja sta bila najavljena iz privatnih stanovanj. V karanteni je 150 oseb, od katerih je po pobegnilo 20, ker oblasti niso skrbale dovelj za zadostno stražo. Danes so prenehal iz leče tukajšnje sodnje enega kaznjence, okuženega s pegavico. V bolnici milosrdnih sestara so se pojavili štiri slučaji, v ubožnici trije in v policijskih zaporih dva slučaja pegavice. V karantenski stavbi je večina delavcev iz Medimurja, ki so zanesli pegavico v Zagreb.

— * —

Kano Sovič:

Gospodarski pregled leta 1920.

Leto, ki se nagiba h koncu, je raz gospodarsko stališče presojano izredno sanjivo. Najizrazitejši signatur dajo letu, ki poteka, problem druginje in problem valuta. Po celotni svetovni grozbo o dragini. V nevarnih državah kakor v državah zmagovalcev in premagancev je draginja pojav, ki dela mučne skrbi državljanom. Vsa umetna sredstva, vse represalije ne morejo zaustaviti te davice. Vsa posvetovanja izvenovaje v tem, da treba na oni strani štednje in omejitve v izdatkih, na drugi strani pa pridnega dela in večje produkcije. Dokler ponudbe ne morejo doleteti zahtev in povpraševanj, dokler konsument v strahu za zadosten življenjski proizvod, ne odneha svoje cene. Vseposlošno po svetu, kjer življenje teče svobodno, pa je konstatirati dejstvo, da ima prebivalstvo večje zahteve do življenja in da hoče udobnejše in boljše živeti. O dragini tožijo v Ameriki kakor v Spaniji, v Bernu kakor v Amsterdamu, v Parizu kakor v Beogradu, v Nemčiji kakor v Avstriji. Če je draginja poletni proti začetku leta pustila, se je s podvojeno trdnostjo oglasila na zimo. Življenja po oblastnih predpisih so se ljudje naveličali za vojske in po vojski. Ko pa se je dala svoboda, se je hitro pokazalo, da ni discipline in umerjenosti niti na strani potrošiteljev, še manj pa na strani proizvajalcev in kupecov. Položaj ki nujno nastaja na strani onih številnih krogov, ki niso na svetu ugodniki sreče, neizbežno daje plodovita tla onim, ki širijo nezadovoljnost in pripravljajo perturbacije. Navzile grozovit vzledom, ki jih nudi nesrečna naša Rusija, je le naraščajoči vpliv ekstremnih strank, ki žele razbiti obstoječi družabni red.

Državno gospodarstvo ni lahka stvar. Državni krmiljarji imajo vso povzročeno britke skrbi, da priskrbe vedno večja sredstva, ki jih rabijo države. Nevarni celotni celotni se ne morejo ubraniti naraščajoče obilice papirnatega novca. Na strani smagovalcev in premagancev pa dela kritje državnih potrebščin najresnejše skrbi. Davki in carine so pad v države močno povišale, vendar nova bremena navadno ne zadostajo. Celotni na strani smagovalcev kakor v Italiji in Franciji je množina bankovcev silno narasla. V zadregi za denar si države pomagajo s posojili pri notranjih bankah. V Franciji imajo v obteku okoli 88 milijonov bankovcev. Porasla Nemčija ima papirnatega denarja okoli 75 milijard. Trhli ostanek stare Avstrije ima rekord in se ponaša s 28 milijardami bankovcev. V tekočem letu se je število bankovcev pomnožilo v Avstriji za dve tretjini. Tudi v naši državi si pomaga finančni minister s krediti pri emisijski banki v večji meri kakor bi si želeli. Tako smo prišli leto na dobrih 12 milijard kron. Država ima trajno velike izdatke vstopovati mora težaven položaj svojih uslužbenec. Uprava še ni urejena, davčni aparat ne more posloovati po vsem širnem obsezu s potrebno točnostjo. Velika evira je okolnost, da manjka izvežabnega uradništva, osobito v upravi državnih davkov. Razmere se pa nesporno izboljšujejo. Če se ozremo po naši domovini, da dobimo saj bežno sliko v najzadostnejših gospodarskih dogodkih v letu, ki ga završujemo, nam je spomniti, da smo v tem letu izmenjali stare kronske bankovce za nove novčanice. Ostali so nam le še desetaki, dve in enokronski. Izmenjava se je izvršila pod pogoji, ki smo jih pričeli poljubljati odločno. Brez parlamenta diktirana rešitev 1:4 je, čisto objektivno sojeno,

krivična in nasilna. Ne glede na vse druge momente, je ta rešitev kratkoročno sbrala vsako vpoštovanje kupne sile dinarja in krona. Imela je pa za posledico kruto podražitev življenja ne le pri nas, nego tudi v vseh pokrajinah južno Donave in Save. Zanimivo je, da so nam priznali nepravilno to tudi Srbijanci. Zanimivo pa je za nas tudi dejstvo, da so se v volilnem boju vse naše stranke v svojih programih izrekle proti valutni reformi na temelju rešitve 1:4. Videli bomo, kako bodo izvajale svoje obete. Sodimo, da pri nepravilni rešitvi ne sme ostati. Dejstvo je, da celotni žrtvi, ki se je zahtevala od tri četrtine prebivalstva, nam ni prinesla koristi. Naš denar ima na svetovnem trgu slabo vrednost. Sedaj se suče vrednost našega denarja okoli 4% avstrijskih frankov za 100 kron. Bili smo pa navzile reformi že na 2% in 3. Dinarju efektivno cela žrtve tudi ni pomagala. Zunanja cenja kratkoročno 4-kratno vrednostjo naše krona. To je zgolj mehanična posledica rešitve, ki je diktirana v notranjem našem prometu. Na ta način bi moral finančni minister dinarju dati prisilno vrednost tudi 10-kratne krona.

V trgovinski politiki smo bili letos zelo vihravi. Zistemu kompenzacijskih pogodb je imela slediti vezana vnanja trgovina, ki naj bi bila v rokah posebne Središnje zadruge. Istočasno se je za notranji promet razglasilo načelo svobodne trgovine. Načelo pa je v Sloveniji le počasi prišlo do veljave, in sicer se je žalihog naša pokrajinska vlada sklicevala na to načelo v ta namen, da je tujeemu podjetju priznala pravico do obšutno podražene premoga. To dejstvo je značilno za sistem, po katerem se vodi gospodarstvo od strani državnih organov. Zistemu vezane vnanje trgovine se ni mogel obdržati. Dobili smo svobodno vnanjo trgovino, ki je omejena le po plačilu izvozne carine in deloma po zagotovitvi zdrave valute. Poleg izvozne carine, ki naj vzame del dobička pri eksportiranem blagu, se je večkrat menjala izmera uvozne carine s tem, da se je povečala vrednost takozvanega zlatega dinarja. Pozno na jesen smo dobili še povišanje carine obeh vrst v obliki davka na kumfistični promet. Cela carinska uredba je ne glede na to, da se je položaj večkrat izpreminjal, zelo komplicirana. Kmalu bo treba posebnih pismoukov, da se homo snloh še orientirali v silni množici praznina carinarnic. Zistemu je tako težaven in neurejen, da provzroča trgovski praksi res nadmerne zamude. Zalostnega spomina je še vredna prepoved uvažati luksuriorno blago. Prepoved je po sedmih mesecih nehala. Naši valuti ni koristila. Na žalost so bili tihotapci in podobni mrčes močnejši nego volja zakonodajalca.

Iz izvozne in uvozne statistike je bilo razvideti, da je naš uvoz mnogo močnejši nego izvoz. Ob potratnosti našega prebivalstva, ob veliki lakoti blaga, ob kolosalnih potrebah za obnovu zemlje, industrije in prometa je to sicer neljubno dejstvo za nas razumljivo. Prepričani pa smo, da podatki niso in ne morejo biti točni. Naš izvoz je po vrednosti in po množini odločno večji nego nam skuša dopovedati objavljena statistika. Eno dejstvo nas tolaži: Naša domovina je blagoslovljena in ima gotovo veliko bodočnost. Smo pa še v začetnih težavah, in naši vodilni gospodarski kapitani niso vedno najbolj. Material je pa prvo vreden, in to mora odločiti nam v prid prej ali slej.

Glasovi iz Koroške.

— **Nova nemška grozodejstva v Rožu.** V nedeljo dne 12. t. m. so divjani nemčurji v hotelu »Jame« Pod goro napadli in pretepli domačega fanta samo zato, ker je glasoval za Jugoslavijo. Bilo jih je dvajset, Slovenec pa sam. Z velikimi bunkami na glavi in s popolnoma raztrgano obleko je končno Slovenec ušel razbojnikom. V družbi pretepečev sta bila tudi dva nemška orožnika s Kožentavre. — **Zadnje nedelje so v Kapliji nemčurji napadli slovenskega delavca,** ko se je vračal domov, in so ga strašno pretepli, da je nezvesten oblašal. Ker ran niso pravčasno obvezali, so se tako razbolele, da je rekel v smrti navednosti. Bati se je vsak čas katastrofe. — **Zadnje sobote ponoči je bil v Svetni vasi zopet požar,** to je že četrti v Rožu na plebišti. Nemčurji so zažgali kmetijo p. d. »Pri Pregljcu«, ki je do tal pogorela. Kmetija je stala blizu prostora, kjer so šokoli tolovadili pri zletu gorenjske župe. — **Vsled ponavljajočih se požarov je ljudstvo vse razburjeno,** a si ne more pomagati. Ljudje so ponoči v ved-

nem strahu, da jim kdo zapali na glavo hišno strepo.

— **Bistrica v Rožu.** Pri nas vlada »Heimatdienst« kakor kralj. Zadnje dni je padlo precej snega. Brezposelnosti so se ponudili na kolodvorih na Rožu, da kidajo sneg. Postajenačelniki so rekli, da delavce za kidanje snega potrebujejo in v zameno v službo, prej pa mora vsak od Heimatdienstu prineseti dovoljenje, da ga postajenačelnik sme sprejeti v službo. — **Ta smo zvedeli prav lepo stvar.** Ob plebiscitu so nemčurji imeli posebno veliko koruzno moko. Zidaj se je doznalo, da jim je to moko narekbel iz Jugoslavije trgovce Milan Werniz iz Borovca, ki se je slovenskemu glavarju delat Slovenca, da je dobil izvozno dovoljenje, a je nemškutar, ki je pri nemški smagi okrašil celo svojo hišo.

Spominiaite se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 24. decembra 1920.

— **Čestit božič vsem prijateljem in somišljenikom,** vsem naročnikom, čitateljem in inserentom želim uredništvo in upravnštvo »Slov. Naroda«.

— **Pojasnila potrebna zagonetka.** V Ljubljani vlada veliko pomanikanje stanovanj. Neboj uradnikov je, ki že leto dni čakajo, da se jim odkaze primerno stanovanje, a ga ne dobe. V Ljubljani bi se rad nastanil ameriški konzulat, kar bi bilo za naše mesto in vso Slovenijo največjega pomena. Toda nikjer ni mogoče dobiti primernih uradnih prostorov. Stanovanj ni in ni. A vendar jih gotovi ljudje dobe z največjo lahkoto, ne morda skromno sobico s kuhinjo, marveč prostorna, razkošna stanovanja. Tako je n. pr. dobil stanovanje v vili Staudacher ravnatelj Trbovelske premokopne družbe Bela Max, ki niti ne prebiva stalno v Ljubljani, marveč ima svoje redno bivališče in stanovišče na Dunaju. Gospod ravnatelj je prej imel v našem sobo pri gospe Staudacherjevi. Ko je pa le-ta šla za svojim možem v Gradec, je kar pod roko prevzel njeno stanovanje in ga opremil z vso razkošnostjo. Ali se je to stanovanje oddalo g. Maxu z dovoljenjem stanovanjskega urada? Ako se je to zgodilo, je to nečuvši škandal!

— **Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenjo preložen.** Glavni odbor Kmetijske družbe za Slovenjo je v svoji seji dne 21. decembra t. l. sklenil, da se zaradi nastalih ovir preloži 11. e družbeni občni zbor, ki je bil sklican na 29. december t. l. in razglašen v 22. in 23. številki Kmetovalca. — **Pripominjamo,** da je bil ta občni zbor odložen zaradi izstrankarskih ozirov, ker se dosedanja klerikalna večina v odboru zaveda, da ji je od klen k a l o, pa si skuša na ta način podaljšati življenje. Kakor čujemo, se je proti tej odločitvi občnega zbora vložil pri deželni vladi energičen protest.

— **V Mariboru aretiran Radičev agent.** Iz Maribora poročajo: Z dunajskim vlakom se je peljal proti Mariboru neki Mirko Marčenko, katerega so naši kontrolni organi zaradi sumljivega obnašanja nadzorovali že od Spili. Ko se je vlak blizil Mariboru, je Marčenko skočil iz vlača. Nadredar Černe je skočil za njim in ga prijel. Pri njem so našli mnogo svile, katero je skušal vtihotapiti v našo državo. Med razgovorom z nadstražnikom je spustil aretiranec na tla zavoj, česar sicer nadstražnik ni opazil, pač pa neki železnikar. Ko so zavoj odprli, so našli v njem mnogo kompletne pripravljene dinamitnih patron. Aretiranec je trdovratno trdil, da zavoj ni njegov. Na carinarnici so aretiranca natančneje preiskali ter našli pri njem polnomočno pooblastilo Stjepana Radiča. Mirko Marčenko, ki je sicer bogat posestnik, je bil v zadnjem času zaposlen na Dunaju kot navaden delavec pri nekem skladišču bencina za antantno komisijo, kjer je bilo zaposlenih več Jugoslovenov, med katerimi je širil propagando za Radičevo stvar. Po končanem postopanju proti njemu pri carinarnici ga oddalo kot političnega zločinca v zaporu tukajšnjega okrožnega sodišča.

— **Kaj je pri nas vse mogoče?** Nemška dama, baje sorozna nekoga bančnega ravnatelja v Ljubljani, se je vozila 17. t. m. iz Lesc v Ljubljano. V vozovni je začela udrihati po »skandaloznih razmerah na železnicih« v Jugoslaviji in sicer tako, da se je to zdelo preveč dvema navzočima slovenskima damama, ki ste jo z ogorčenjem zavrnili, češ, mi se vam čudimo, da ste pod takimi razmerami sploh v Jugoslaviji, zakaj ne greste vendar raj v obljubljeno deželo »Schwabenland«. Nato se je začela Nemka opravičevati: saj nisem tako mišljila. Mi pa dostavljamo: Ni škandal, da so razmere na naših železnicih zrahljane, to je le neizbežna posledica po švabih povzročenih vojne; škandal pa je, da se v Jugoslaviji nameščajo, in celo na odlična mesta, ljudje, ki so naši nasprotniki, škandal je, da se drznejo tuji pri nas zabavljati na zemljo, v kateri so gostje, in škandal je, da se pri nas kaj takega trpi.

— **Za dopisnega člana** je izvolilo antropološko društvo »Association pour l'enseignement des sciences Anthropologiques« v Parizu kustos narodnega muzeja v Beogradu g. dr. Niko Zupanič za njegove zasluge, ki si jih je pridobil za mednarodni antropološki kongres, ki se je vršil meseca septembra v Parizu. Dr. Zupanič je znan antropolog - znanstvenik, zato se čudimo, da doslej še ni dobil mesta na naših znanstvenih zasedanjih.

— **Skrivnosti kmetijske tovarne v Ljubljani.** Preleteli smo in priobčujemo V št. 295. namizava »Nanreje« v svoji dnevni kroniki pod naslovom »Govori« o nekaki korupcijski aferi, ki se je bne vršila pri poverjenstvu za javna dela. Ta urad se pozivlja, naj razjavi to zadevo. O tej zadevi smo od avtentične strani izvedeli, da nima omenjeni urad s to zadevo nikakega stika. Kakor se nam javlja, je stvar naslednja: Bofa osrednjega urada držav-

nih montanističnih obratov v Ljubljani, dvornemu svetniku ing. M. Pirnatu, je oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani poveril sekvester nad nekaterimi montanističnimi in železarskimi podjetji. Imenovani se je posvetil temu poslu z veliko vneto in vstrajnostjo. Njegovemu neumornemu delovanju se je zahvaliti, da so podjetja redno in uspešno delovala. To dokazuje mnogo brojna zahvalna pisma, ki so nam na vpogled. Imenovani sekvester ni imel za to obsežno delo prav nikake nagrade, pač pa je imel pri nadziranju efektivne stroške, ker si je pri tem smel zaračunati le od države priznane dijete. Ker je vsak sekvester dobival nagrade in z ozirom na efektivne stroške, je oddelek ministrstva za trgovino in industrijo povabil podjetja, pri katerih je bil dvorni svetnik ing. M. Pirnat sekvester, naj ob zaključku bilance določijo primeren znesek kot nagrado in povrnitev stroškov sekvestru. To se je zgodilo in je imenovani sekvester prejel v celoti kot nagrado in povrnitev stroškov 35.000 K za delo več kot enega leta. Sekvestra o tem koraku sekvestrarijske oblasti ni bilo ničesar znanega. V javnosti torej ne more biti radi te zadeve govora o vzneimljenju, kakor to trdi »Nanreje«. Vzneimljen je bil le ing. dr. Frucht, ker se je imenovanega odklonilo od eodelovanja pri Kemični tovarni v Mostah, veld česar se sedaj poslužuje »javnega mnenja«, da udriha po dvornem svetniku ing. M. Pirnatu, ker domneva, da je ta gospod kriv njegove odslovitve. To pa ne odgovarja dejstvu in bo poglavje o odslovitvi dr. Fruchte itak prišlo še v javnost, ker je zadevo dr. Frucht sam spravljal v javnost.

— **V pravoslavju:** je prestonilo več dijakov celjske gimnazije, tako javlja mariborska »Straža«.

— **V Pragi** je ostalo čez Božič in Novo leto več kot 70 slovenskih dijakov, ker nimajo denarja za drago vožnjo v domovino in so zaradi vojnih zamud prisiljeni študirati s polno paro. Dijaki so to, za katere naša vaučilišča še nimajo letnikov in stolov. Ti dajaki ne bodo bodelivali za bogato založenimi mizami in krogu svojih dragih, kot njih srečnejši tovariši iz domačih vaučilišč. Spomnite se jih v teh dnevih s prispevki za »Slovensko dijaško zadrugo v Pragi«, na naslov Jadranske banke v Ljubljani, kjer ima organizacija odprt račun.

— **Pomanjkanje osovja pri mariborski carinarnici.** Iz Maribora poročajo: Pri tukajšnji carinarnici gre delo zelo počasi izpod rok. Glavna krivda počasnega uradovanja leži v pomanjkanju zadostnega števila carinskih uradnikov. Tukajšnje osovje zastuje komaj za eno tretjino potrebe, zaradi tega pa se blago tako kopiči in so vse proge prenapolnjene. Interministerialni komisiji, ki se je mudila v Mariboru, da prouči tukajšnje carinske razmere, se je predložila zahteva po zvišanju števila uradnikov, kar je ta sicer tudi obljubila, a ostalo je samo pri obljubi. Potrebno bi bilo, da bi se pri nastavljanju carinskih uradnikov oziralo ministrstvo tudi na domače, sposobne uradnike, ki služijo že po 14 do 18 let, pa doslej še niso prišli pri povišanju nikdar v poštve. Zahteva po zvišanju števila carinskih uradnikov je nujna in potreba je, da ministrstvo v najkrajšem času nekaj ukrene, da se odpomore tem nedostatom, pod katerimi trpi tako naša trgovina kakor tudi naš promet.

— **Dr. Peganova afera.** Kakor je znano, je uvedla odvetniška zbornica proti dr. Vladislavu Peganu disciplinarno preiskavo zaradi njegovega z odvetniško častjo nezdružljivega postopanja v zadevi Brenc. Dr. Pegan je vložil predlog, da bi se glede njegove afere deligirala splitska odvetniška zbornica. Kakor nam poročajo iz Zagreba, je bil ta njegov predlog na kompetentnem mestu zavržen in j. n. Stvar se bo torej razrešila v Ljubljani.

— **Iz Ljubljane** je odšel dr. Valjavec, ki se, kakor je znano, nahaja v kazenski preiskavi. Nastani se baje nekje v Banatu.

— **Nov Ilustrovan list »Plamen«** prične izhajati po novem letu. List bo nevtralen. Izhajal bo dvakrat na mesec, vsak drugi in četrti petek v mesecu, na najmanj 12 velikih straneh. Izdajatelj novega lista bo vodja Dopisnega urada urednik Josip P r u n k. Vsaka posamna številka bo stala poldrugi dinar ali 6 K. Naročnina bo znašala za vse leto 35 dinarjev ali 140 K, za četrt leta pa 9 dinarjev ali 36 K. List se naroča v Ljubljani. Kongresni trg 19.

— **Eno, dva, in desetkronski bankovci.** Po informacijah finančne delegacije v Ljubljani so vesti, ki se iz negotovih virov širijo med občinstvom, da izgube eno, dva in desetkronske novčanice plačilno vrednost s 31. decembrom t. l. neizgubijo. — **Ko dobi finančna uprava dovoljenje** kovanega drobiža na razpolago, česar je v najkrajšem roku pričakovati, se bo te novčanice vzelo la prometa. O roku, ki bo tako odmerjen, da bo vsakdo svoje novčanice lahko zamenjal za nov drobiž, se bo občinstvo uradno in po dnevnikih pravočasno obvestilo. Državne blagajne so

obvezane, da tudi te novčanice prejemajo v neomejeni količini kot plačilo. Izvzete od te obveznosti so blagajne poštne in brzojavnih uradov, ki morajo prejemati eno- in dvokronske bankovce pri enem pologu samo v iznosu do 10 kron.

— **Ustavljani vlaki.** Vsled rudarske stavke se na državni železnici do daljnega ustavljajo ti le vlaki: Na progi Karlovac - Ljubljana vlak, ki odhaja ob 13.30 iz Karlova, kakor tudi vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.58. Na progi Grosuplje - Kočevje oba priključna vlaka, takisto tudi oba priključna vlaka na progi Trebnje - St. Janž; na progi Ljubljana - Jesenice vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.30 in ki prihaja v Ljubljano ob 10.28. Na progi Kranj - Trzin oba priključna vlaka. Od 27. t. m. dalje se opuša direktni vlak Ljubljana - Zagreb, ki odhaja iz Ljubljane ob 22.36 in prihaja v Ljubljano ob 6.10.

— **Iz Maribora nam pišejo:** Da se onemogoči vsako nesporazumljenje med tovariši člani, opozarjamo, da se tičejo vesti glede ustavitve in razpusta društva poštne in brzojavnih nameščencev v Mariboru neke organizacije poštne slug, katero je klicala v življenje socialnodemokratsko - komunistična stranka z imenom: Osrednja zveza poštne in brzojavnih nameščencev v Mariboru. To društvo bo baje razpuščeno. S tem društvom nima nobene zveze »Društvo jugoslovenskih poštne uslužbencev v Mariboru«, ki obstaja in bo obstajalo trdno naprej. Toliko članom in javnosti v pojasnilo.

— **Inženir Pitamic izpuščen.** Iz Maribora poročajo: Državni nadzornik inženir Pitamic, o katerem smo poročali, da je umoril svojo nevesto na Muti, je bil danes izpuščen iz zapore, ker se je lokalna komisija, ki je izvršila ogled, prepričala, da ne gre za umor, marveč samo za nesrečno naključje.

— **Pozdravi naših vojakov.** Oficirji in podoficirji iz Slovenije, sedaj na službi pri 20. peš. polku v Zajčarju, Srbija, želimo vsem znanec in prijateljem vesele božične praznike in srečno novo leto. Podporučnik Tinko M. Vukšinić, nared. vod. Tinko P. Steharnik, nared. Fric P. Stepančič, Franjo I. Vondra, Andrej F. Ferjančič, Rajko F. Breščak. — **Od zrakoplovne eskadre v Podgorici** v Crngorji: Ernest Turko, Friderik Tramsček, Emil Plut, Iv. Bobek, Martin Zver, Anton Zupan, Franc Pirnat, Mihalj Koritnik, Franc Milnar, Ivan Ojstršek, Alojzij Stare, Jakob Skraba, Ludovik Mlakar, Ivan Rauh, Franc Mali. — **Od mitralješkega odd. 14.** polka Pavličič, Perles, Oblak, Jager, Pogačar, Kimavec, Smole, Nadalje Martin Plut, Janez Palčič, Dominik Smole, Vrankar, Zober, Baloh, Koželj, Stanovnik, Šmit in Urban Vavpočič.

— **Služba božja v slovenskem jeziku** v evangelistični cerkvi na Gospodarski cesti se vrši na božični praznik in v nedeljo ob treh popoldne.

— **Dvoglavi cesarski orel** na uradnem poslopu v Mariboru. Pišejo nam: Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru je kot hišno upraviteljstvo že preteklo leto zaprosilo kompetentno oblast za potreben kredit za odstranitev avstrijskega državnega orla, oziroma za preureditev v naš državni grb. Tozadeveni kredit je bil od pristojne oblasti odobren sredi grudnia t. l. Cesarski orel na uradnem poslopu se bo, kakor hitro bo to pripustile vremenske razmere, nadomestil s grbom kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— **Po kočevskem okraju** je pošiljala tvrda iz Domžal neko osebo klobuke pobirat, da jih prebarva. Ako je komu znano njegovo ime naj to sporoči na naslov Franc Murovič, Kočevje. Stroški se povrnejo.

— **V železnicih** so, kakor nam pišejo, že dolgo brez zdravnika. Zvedeli so, da pride v kateri letom neka gospa doktorica tja, katero z največjim veseljem pozdravljajo že vnaprej. Ker je pa stanovanje prejšnjega zdravnika že zasedeno, so naprosili g. Egga, ki ima več hiš praznih, za malo stanovanje proti plačilu. Toda kako se je to mož, ki ga trpimo še v naši Jugoslaviji, razturil, češ da ne da pod nobenih pogojev ni za tako potrebno zdravnico. Ali tu res ni nobene pomoči?

— **Hum pri Ormožu.** Umrl je g. Martin Ivanuš, posestnik in bivši mnogoletni župan, načelnik posojilnice in kletarskega društva v Ormožu v 68. letu svoje starosti. Blag mu spomin!

— **Velika zaplemba tuje valute.** Organi glavne carinarnice v Ljubljani so dvema romunskima židoma zaplenili velike množine tuje valute. Vozila sta se v simport - expresu proti Parizu ter je eden imel 30.000 francoskih frankov, drugi 30.000 dolarjev. Romunski žida se izgovarjata, da je ta denar romunske vlade in da sta pozabila pri prihodu v državo izposlovati zadevno preglednico.

— **Za dom šentjakobskega** naprednega društva v Ljubljani se je nabralo v gostilnah Čišnovarja in Ribčiča 720 K. Živeli nabiralci in posnemovalci!

— **Šentjakobska napredna knjižnica.** Vozarski pot 2. koncem Florianске ulice, električno postajališče, izposoja vsak delavnik od pol 6. do pol 8. zvečer najlepše slovenske, srbohrvatske, češke, nemške, italijanske in francoske knjige po najnižji ceni.

— **Zaključitev porote.** Dne 23. t. m. je bilo zaključeno zimsko porotno zasedanje, ki je trajalo od 6. decem-

ara dalje, torej dobrih 14 dni. Porotniki so izključno sodili samo tatvine. Tatovi so prešli za svoja tatvinska dejanja nad 100 let ječe, ukradli pa so celokupno okoli pol milijona. Če razmotriva ekonomsko - administrativni uspeh porote, moramo odločno zagovarjati predlog, da se tatvine izključijo iz porotne kompetence in odkažejo rednemu kazenskemu senatu. Ves čas porote sta prišla na razpravo samo dva slučaja uboia.

Tatvina petroleja. Pred ljubljansko poroto so bili zaradi tatvine petroleja sodeni trije obsojenci: Jakob Bernard na 8 mesecev, France Kavčič in Aleš Rozman na 3 mesece težke ječe. Petrolej je bil last trgovca Fr. Sirca v Kranju.

Tatvine. Brivcu Francetu Kateljcu v Kolodvorski ulici so bili ukradeni razni brivski predmeti vrednosti 2140 K. — Hlapec Josip Petrovič, uslužben pri tvrdki Zalta & Zilič je bil aretiran ker je tvrdki odnesel razno železnino.

Usmiljenim srcem. V Hotiču živi z ženo, ki je stara že 82 let, starček Fran Dagarin, ki je že 45 let slep, v največji revščini, ter prosi usmiljena srca, da mu pomagajo v bedi. Darila sprejema radevolje upravnistvo »Slovenskega Naroda«.

Kultura.

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Petek, 24. dec.: zaprto.
Sobota, 25. dec.: Hasanaginica; izven.
Nedelja, 26. dec.: Sen kresne noči, v opernem gledališču ob dramskih esnah; izven.

Ponedeljek, 27. dec.: Smrti ples I., red A.

Torek, 28. dec.: Smrti ples II., red A.

Sreda, 29. dec.: zaprto.

Operat

Petek, 24. dec.: zaprto.
Sobota, 25. dec.: Lepa Vida, izven.
Nedelja, 26. dec.: Sen kresne noči, v opernem gledališču, ob dramskih esnah; izven.

Ponedeljek, 27. dec.: zaprto.

Torek, 28. dec.: Trubadur, red C.

Sreda, 29. dec.: Tosca, red C.

Umetniški klub »Graharc«.

Umetniški klub »Graharc« v Mariboru se obrača do občinstva s prošnjo, da bi prispevalo k ustanovitvi strokovne knjižnice s tem, da bi posamezniki darovali družstvu knjige umetniške vsebine. Klub take knjige odkupuje. Pošljete naj se na naslov: G. prof. V. Cotič, predsednik umetniškega kluba »Graharc«, Maribor, Maistrova ulica 17, II. nadst.

Podružnica »Pravnika« v Mariboru. Preteklo soboto so slovenski juristi v Mariboru ustanovili podružnico »Pravnika«. Za predsednika je izvoljen sodnodvorni svetnik Anton Levec, v odbor pa: dr. pravdnik Mirko Grasselli, odvet. dr. Jencič, odv. dr. Lešnik, vlad. sv. Mušacek, odv. dr. Valiavec, dr. Linold, fin. urad. Leskovec in odv. dr. Rosina. Njih namestniki so: sodn. dr. Senior, odv. kand. dr. Reisman in not. kandidat Sevnik.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« izda za leto 1921 5 veselih pesmi, na besedilo Iva Peruzzija in Cvetka Golarija, zložil in jih moškemu zboru »Ljubljanskega Zvona« poklonil skladatelj Emil Adamič.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani priporoča za božična in novoletna darila Antona Adamiča: »Pesmi samota« in Tri moške z bore E. Adamiča, M. Rožanca ter Z. Prelovca. — Dobe se v vseh knjižarnah.

Rudarska stavka.

Kakor smo že javili, v Velenju ni izbruhnila rudarska stavka. S premišljeno taktiko so zastopniki rudarjev v državnem premogokopu Velenje-Zabukovca dosegli znatno izboljšanje rudarskih mezd. Dne 21. t. m. so bila v Velenju pogajanja med zastopniki državnega premogovnika ing. Čučkom in ing. Sinkovcem na eni strani in med 8 članov brolečo rudarsko delegacijo na drugi strani. Dosegel se je sporazum in se je rudarjem priznalo 40odstotno povzvišanje temeljne meze kakor tudi znatno izboljšanje prehrane. Vsi sklepi so veljavni od 3. oktobra dalje, tako glede plače kakor glede prehrane in nabavnega prispevka. V Velenju je zaposlenih 855, v Zabukovci pa 230 rudarjev. Dalje so zastopniki rudarjev dosegli znatne poviške v privatnem rudniku v Lešah in Prevaljah. Tu je rudarjem povišana meza za 50 odstotkov kakor tudi akord.

V rudnikih Trbovelske premogopne družbe stavka traja dalje. Stavkajoči so mirni, vendar pa komunisti zelo agitirajo, da se stavka vzdrži. Dnevno izdajalo taine letake, kakor tudi situacijska poročila, v katerih javljajo, da se prično kmalu pogajanja in da so že dosegli 70 odstotkov povišanja, kar pa ne odvarja delstvom.

Najnovejša poročila.

D' ANNUNZIO NAPOVEDAL ITALIJO VOJNO. — VOJNO STANJE MED REŠKO REGENCO IN ITALIJO PRISLO 23. DECEMBRA 1920 OB 18.

Kraljevica, 23. decembra. Po nalogu italijanske vlade je poslal general Caviglia D' Annunzio noto, v kateri je pozval, da respektira rappalsko pogodbo, se pokori sklepom italijanske vlade in v najhitrejšem času izvede izpraznitev reškega ozemlja. V tej noti je stavil Caviglia D' Annunzio rok za izvedbo zahtev do 21. t. m. ob 18. Ko je D' Annunzio prejel to noto, je zahteval rok za premišljevanje ter sklical vojni svet, ki je Caviglijeve predloge odbil. Vsi del tega je proglasil general Caviglia blokado ter izdal proglas: Mi, Caviglia, kraljevi senator, vitez velikega križa, generalni komisar vojnih sil Julijske Benečije po nalogu kraljeve vlade proglašamo blokado reške regence, s početkom 21. decembra 1920 ob 18. — Nato ta proglas natančno očrta meje blokade ter poziva vse ladje, ki ne pripadajo reški regenci, da do tega časa zapuste Reko, istotako poziva tudi civilno prebivalstvo, da se do tega časa umakne. — Z ozirom na ta proglas je sklical D' Annunzio znova vojni svet, na katerem se je izdelal proglas reške regence. Ta proglas ugotavlja, da ne more priznati reške regence sklepov rappalske pogodbe ter da se zato smatra od 23. decembra 1920 ob 18. zvečer v vojnem stanju z Italijo. Na tem proglasu je podpisal Corrado Zolli. — V prvem proglasu generala Caviglije poziva ta D' Annunzio, da se podvrže sklepom, ker zahteva čast Italije, da se iz-

vede rappalska pogodba. — Na naš primorski narod je napravil proglas Caviglije in njegov možat nastop kar najbolj vti.

Narodno gospodarstvo.

Finančni načrti na Ogrskem. Novi finančni minister Hegedüs name-rava zopet pričeti s plačevanjem obresti ogrskih državnih papirjev. Obrestno mero bo pri tem znižal na 4% za vse državne efekte. Plačila prično z letom 1919. Vojna posojila bodo neodpovedana za 8 leta. Poseben načrt ima za vojna posojila, ki so lombardirana. Izdati hoče posebne srečke, ki se izdajajo v določeni dobi. Ogrsko rento hoče spraviti v dobro ime. Posebno pozornost posveti varnosti na dvoru in v upravi. Število ministrov se skrči za štiri, odpravi se več državnih tajnikov, zmanjša se število ministrskih uradov. Ministri izgube avtomobile. Skrči se število poslanstev in njih uradništva. Minister hoče uvesti poseben vojaški davek. Zadel bo one, ki niso bili v vojski, pa so si nagomilali premoženja za vojske. Ta namera je jako simpatična in pravična. O premoženjski oddaji nima dobrega mnenja. Sklenjena je v Avstriji, Nemčiji, Čehoslovski, Italiji pa nikjer ni prav izvedljiva. Nevarna je, ker velika premoženja odzene iz države. Hegedüs hoče ustanoviti novo ogrsko narodno (emisijsko) banko. Za njo poišče tuj kapital, sicer pa noče iskati v tujini kreditov, ker sedaj še Ogrska nima zaupanja. Odkolovati bankovcev noče. — Avstro - Ogrska banka je imela po izkazu za konec novembra v obtoku 77 milijard bankovcev. Od te množine odpade preko 28 milijard na republiko Avstrijo. Finančni minister Grimm je imel na Dunaju pred nekaj dnevi velik govor. Povedal je, da bo imela Avstrija, če ne pride vmes nova nesreča, v proračunskem letu 1920 in 1921 za 25 milijard več izdatkov nego dohodkov. Le ena desetina izdatkov države je pokrita z dohodki. Ostalo treba kriti s krediti, kar pomenja obilčajno izdajo novih bankovcev.

Avstrijska krona je zadnje čase zopet močno trpela. Deviza Dunaj se je plačala letos januarja v Švici po 3.20 fr., februarja je padla na 1.60 fr., v maju se je dvignila na 4.2 fr., sredi novembra je notirala 1.95 fr., potem pa je zopet ležala navzdol in običajna na 1.55 fr. Za bankovec 100 kron se sedaj dobiva v Zürichu po 1 frank.

Sokolstvo.

Telovadno društvo Sokol Vič priredi na Štefan dan 26. t. m. svojo prvo božičnico z mnogobrojnimi sporedom: čarobna razsvetljava Božičnega drevesca, otroška predstava, obdaritev šolkega naraščaja z božičnimi darili, godba, šaljiva pošta in prosta zabava. Božična darila za ostale sprejema br. Jelenčič od 2 ure dalje v Sokolskem domu. Začetek ob 5. popoldne. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Nova sokolska knjižna. Ravno-kar je izšla knjižica: Dr. Lindevit Pivko: Plezanje (I. sestav in metodika plezanja, II. vse na plezalnih žrdev in vrveh za vse stopnje). Knjižica stane 18 K ter se naroča pri Jugoslov. Sokolskem Savezu, Ljubljana, Narodni dom.

Turistika in sport.

Smuške ture v Bohinju. Bohinj razpolaga z mnogimi hvaljeznimi smuškimi turami, ki so bile markirane že pred vojno po načelih zimske markacije. Med vojno so izginile tudi te markacije kakor marsikaj drugega. Vsi del tega se je »Sportna zveza« odločila, da

čimprej na novo markira vsaj nekatere teh tur. Najprej se hoče izvesti markacijo iz Bohinja preko Koprivnika in Mrzlega Studenca na Bled. Le-tej markaciji bo sledila markacija ture: Bohinjska Bistrica - Senožeti - Uskovnica - Konjščica. Ako bodo le količkal dopuščale vremenske razmere, boste ti dve turi markirani vsaj že do novega leta, na kar pridejo na vrsto nadaljne ture, osobito one iz Bohinja na Ratitovec in v Selško dolino.

Planince in planinke, ki bi radi božičevali ali koledovali v planinah, opozarjamo, da so zato najugodnejši in najprimernejši kraji: Bistriška koča v Kamniški Bistrici, Valvazorjeva koča pod Stolum (žel. postaja Zirovnica), Zlatorog ob Bohinjskem jezeru. — Vsi ti planinski domovi, s krasno planinski okolico so skozí celo zimno oskrbovani in pripravljeni, da se jih poseča.

Oskrba v Bohinju in na Bledu. Za sportnike, turiste i. dr. goste je glede prehrane dobro poskrbljeno po hotelih in gostilnah; ker pa je pričakovati za praznike in krog novega leta več gostov, naj se blagovolijo zainteresirani vnaprej zagotoviti stan in naj se tozadevno obrnejo nimenim ali brzojavnim putem na: Zimskosporni odsek, Bohinjska Bistrica (hotel Markež) in Zimskosporni odsek, Bled 2, vila »Ribič«.

Bled. Novozgrajeno sankališče iz Osojnice okoli Zako je vže vporabljivo. — Poroča se nam tudi, da bo jezera — če nastopi mrz, — v nekaj dneh zamrznilo, ker ima jezero že dobro skorjo.

Bohinj. Pripravljalna dela na bohinjskem sankališču »Belvedere« so dogotovljena. Obeta se velika sportna živahnost ob otvoritvi dne 25. in 26. tm.

Gospodarske vesti.

Papir za sobno - slikarsko šablono. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel večjo množino finnega papirja za sobno - slikarske šablone, katerega bo razdelil med zainteresirane, ki naj prigrasijo svoje potrebščine ustmeno ali pismeno pri navedenem uradu.

Avstrijske carine. Agio pri carinskih plačili se zviša od decembra na 40kratno nominalno zlata v tarifnih pogodbah. Blagovni tarifi državnih železnic se zvišajo od srede decembra za 50 odstotkov.

Borze.

—d Zagreb, 23. dec. Devize (vezano): Berlin 212-214, Italija 513-518, London 470-495, Novi Jork kabel 143, Novi Jork ček 143-144, Pariz 0-880, Praga 168-173, Švica 2225-2250, Dunaj 25.35-25.75. Valute: dolarji 141.50 do 142.50, avst. krone 25-26, carski rublji 75-82, franc. franki 820-880, napoleonod 468-475, nemške marke 200-203, rom. leji 185-190, italij. lire 510-512, češkoslov. krone 165-170.

—d Praga, 22. decembra. Devize: Beograd 232, Berlin 119.75, Bukarešta 99.25, Curih 1338.50, Milan 302, Pariz 523.50, London 309, Newyork 87.50, Dunaj 14.12, Zagreb 57, Varšava 14.25, Budimpešta 17. Valute: Novi jugoslov. dinarji 223, nemške marke 119.75, romunski leji 92.50, bolgarski levi 92.50, švicarski franki 1334.50, italijanske lire 299, francoski franki 520.50, angleški funti 307, ameriški dolarji 86.50, avstrijske krone 14.12, poljske marke 13.25.

—d Curih, 22. decembra. Devize: Berlin 9.12%, Holandija 205.50, Newyork 658, London 23.18, Pariz 38.90, Milan 22.50, Bruselj 40.70, Kodanj 99.50, Stockholm 130, Kristijanija 98.50, Madrid 95.25, Buenos Aires 227.50, Praga 7.50, Varšava 1.10, Za-

greb 4.20, Bukarešta 7.40, Dunaj 1.44, avstrijske žigosane krone 1.10.

Društvene vesti in prireditve.

Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo vabi vse svoje prijatelje na božičnico, ki se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. v Mestnem domu. Na sporedu je med drugim tudi izredno bogat srečolov, za kar gre hvala ljubljanskim gg. trgovcem in zavodom, ki so se letos v tako izredni darežljivosti kot še nikdar odzvali pozivu. Komur je za pošteno, neprilicno zabavo, ta naj pride obiskat to vsakoletno prireditev Ljubljanskega gasilnega in reševalnega društva.

Družabni večer priredi za svoje člane in somišljenike Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj na Štefanovo v nedeljo 26. t. m. ob pol 8. zvečer v novem salonu pri Lozariju. Na vspredu sta dva komična nastopa članov dramatičnega odseka društva ter recitacije pesmi Moleta in Albrehta. Pri prireditvi igra orkester društvenega godbenega odseka. Vstopnine ni.

Narodna čitalnica v Spod. Šiški ima svoj rodni občni zbor dne 26. decembra t. l. ob 14. uri v čitalniški sobi. Udeležite se polnoštevilno! Odbor.

Koncert salonskega orkestra se vrši v nedeljo 26. na Štefanovo v velikem salonu gostilne »Drašček«, Bohoričeva ulica 9. Vstop prost.

Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo naznanja svojim članom prodajo usnja v ponedeljek, 27. dec. ob 3. uri popoldne, Hrenova ulica 4.

Pevsko društvo »Zarja« v Tacnu priredi na novega leta dan veselico v gostinskih prostorih pri »Koširjevem hramu« v Tacnu s sledečim sporedom: Petje, srečolov na dobitke, ples in prosta zabava. K obilni udeležbi vljudo vabi odbor.

Splosna org. voj. invalidov za Slovenijo v Ljubljani opozarja vse invalide, da se naj vsak član v svrhe boje razvidnosti organizira pri onem poverjenstvu oziroma podružnici, ki leži najbližje njegovemu rejstnemu kraju. Zlasti velja to za člane, ki žive začasno v bolnicah, invalidnicah in invalidnih šolah in sličnih zavodih.

Zahvala. Pevsko društvo »Slovijec« je darovalo za revne in pridne šolarje na Viču 500 K; učiteljski zbor sam pa na mesto venca umrlemu nadučitelju Ravnikarju 165 K. Srčna hvala obema! Nadučitelj Strukelj, Vič.

Poizvedbe.

Dne 23. t. m. je izgnubila Franciška Drapek črno denarnico a svoto — bankovec — 400 kron in dva lista od zdravnika. Ker je revna, se prosi, da prinese najditelj vse to na upravo »Slovenskega Naroda« ali na policijo.

Dobro poznana oseba, katere je zamenjala dne 23. t. m. pri peku Jenkutu krušni robec s črkami F. N., naj ga nemudoma vrne. (9668)

Poizvedba. Dne 17. t. m. je neki revni invalid izgubil večjo svoto denarja s listnic in različnimi papirji. Prosimo poštenega najditelja naj odda listnico proti dobri nagradi v Gosposki ulici št. 3 v pisarni splošne organizacije vojnih invalidov v Ljubljani.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Zagatenje: London Hospital poroča, da vporabljajo grenčico »Franz - Josef« pogosto pa vselej s polno zadovoljivim uspehom.

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5,
je največja zaloga moških in ženskih oblačil po najnižjih cenah.

Deklica, ki zna kuhati in domači delati, se takoj sprejme pri majhni rodbini. Dobra plača, dobra hrana in ravnanje. Ponudnice z dolgotrajnim izkušenjem naj se obrnejo na naravnost na knjigarno L. Kralj, Karlova.

Zahvala.

Ob težki izgubi našega predobrega, nadvse ljubljenečega očeta, brata, strica, svaka in tasta, gospoda

Matija Ažmana

mizarja in posestnika

izrekamo presrečno zahvalo vsem onim, ki so z nami sočustvovali in spremlili blagega pokojnika na zadnji poti.

Posebej se še zahvaljujemo gosp. nadsvetniku dr. E. Savniku, dr. Stanko De Gleriju za trud v njegovi bolezni, preč. duhovščini, telovadnem društvu »Sokol«, požarni brambli, obrtniški zadrugi, društvu sv. Jožefa ter pevskemu zboru narodne čitalnice in njega pevovodji gosp. Rusu za ganljive žalostinke na domu in ob grobu, vsem darovalcem vencev in šopkov, ter vsem, v mestu in na deželi, ki so pismeno sočustvovali z nami. Srčna hvala!

Kranj, dne 19. decembra 1920.

Žalujoči ostali.

Oglase za „Neue Freie Presse“

preuzimajo svi anončni zavodi i generalno zastustvo za Jugoslavijo: Bloeknerov anončni zavod, Zagreb, Jurjevska ulica 21. Telef. 21-65.

Slanina

prvovrstna, sveža nasoljena, je v večjih količinah na prodaj pri Josip Fabiani, Ljubljana, 9670 Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Knjigovodja ili knjigovodkinja

samostalna sila, vješta trgovačkom knjigovodstvu i bilansiranju, dobiva odmah trajno namještenje preko Libertas oglasnog zavoda d. d. Zagreb, Zrinski trg 15. Prednost vješti spediterskom poslu.

Tvornica medicinskih in toaletnih mil išče pri odjemalcih na debelo dobro uvedenega

glavnega zastopnika za Jugoslavijo

proti stalni plači in proviziji. Rad bi tudi ustanovil v nekatereh mestih zalogo vzorcev. — Dopise pod „Lebenstellung“ na E. László, Wien, I., Wollzeile 14. 9709

Izjava.

Podpisana izjavljam, da nisem plačnica za dolgovce, ki jih je kdo delal ali bi jih delal na moje ime, pa bodisi kdorkoli.

Zofija Borštnikova.

Posestvo

z vilo, lep domov, gospodarsko poslopje s fundusom pri Mariboru; lepo vinogradniško posestvo, dobra gosposka hiša s konfortom; posestvo z gostilno; gostilna s špecerijo in mesarsivom, prevzem kavarne ter drugih kupčijskih in industrijskih obratov s stroji vred; majhna hiša s prostim stanovanjem, lep sadni vrt v Mariboru, vile in kupčijska hiša v Jugoslaviji, koroški objekti v zamenjo. Realiteta pisarna „Rapid“ Maribor, Gosposka ulica šte. 28. 9711

St. 25.244
ref. IIc.

Pridobitev državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Glasom uredbe o pridobitvi in izgubi državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z opcljo in prošnjo objavljene v št. 147 Uradnega lista postanejo polnopravni državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev tisti nekdanji avstrijski državljani, ki so imeli dne 1. januarja 1910 domovinsko pravico na onem ozemlju avstrijske polovice nekdanje avstro-ogrške monarhije, katere je pripadlo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in ki so ohranili to pravico do dne, ko je stopila v veljavo saintgermanska pogodba s Avstrijo, t. j. do 10. julija 1920.

Tisti, ki so pridobili domovinsko pravico izsa dne 1. januarja 1910 na onem ozemlju avstrijske polovice bivše avstro-ogrške monarhije, katere je pripadlo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, postanejo državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev samo s pridobitvom naše države. Če tega pridobitve ne zahtevajo ali če se jim odreže, pridobijo državljanstvo one države, kateri le pripadajo ozemlje, kjer so imeli domovinsko pravico, preden so pridobili to pravico na ozemlju, kjer jo imajo sedaj.

Tozadevne prošnje se morajo vložiti do 15. julija 1921 pri onem upravnem oblastvu prve stopnje, v katerega področju ima prošlec domovinsko pravico. Za one, ki imajo domovinsko pravico v Italiji, teče ta enoletni rok šele od trenutka, ko se reši vprašanje naše državne meje proti Italiji in ko Italija izprazni doletne naše krajine.

Oni, ki ne vložijo prošnje do vštete 15. julija 1921, se ne bodo smatrali za naše državljane.

Vsak prošelec mora svoj prošnji priloziti:

- 1) izpricvalo o domovinstvu,
- 2) krstni ali rojstni list, poročni list (prvi zase, za svojo ženo in za ona otroke, ki niso dovršili 18. leta),
- 3) izpricvalo o moralno-političnem vedenju.

V prošnji mora biti navedeno, kam je bil pristojen preden je pridobil današnjo domovinsko pravico.

Mestni magistrat opozarja na ostale predpise o pridobitvi državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Uradnem listu št. 147 ter opozarja zlasti one, ki so stari nad 18 let ter so srbskega, hrvatskega ali slovenskega plemena in jezika in imajo domovinsko pravico v eni onih dežel, nekdanji zastopniki v državnem zboru, katere niso prešle v sestavo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da postanejo državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, če, ako izjavijo v šestih mesecih, da žele to postati. Ta šestmesečni rok teče od 16. julija 1920, torej velja že do 16. januarja 1921. Do tedaj morajo vložiti izjavo o opclji za naše državljanstvo pri upravnem oblastvu prve stopnje — torej v Ljubljani pri mestnem magistratu —, v katerega področju imajo stalno bivališče.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 28. decembra 1920.

Parni stroji

45 PS, 12 PS in 8 PS se prodajo takoj, bencinski motor 25 PS, avtomotor 25 PS, 2 cilindri z nagonom in hladilnikom, vse v Ljubljani. Amelin, Krinškova 6. 9594

Išče se v Ribnici na Dolenjskem ali v bližini trga, soba s kuhinjo za februar. Ponudbe pod »Stanovnik 9675« na upravnishvo Slov. Naroda. 9575

G. F. Jurásek
uglaševalec glasovirjev in trgo-
vsko s glasbilo
Ljubljana, Wolfova ul. 12

Kupijo se

stara, tudi pokvarjena dvočetesa, tri-
četesa, pisalni in razni stroji.

F. RATJEL, Ljubljana, Stari trg 28.

Jedilna soba

se prodaja. Novo. Velika in mala kre-
denca, divan, miza za razširjenje, 6 sto-
lov, 2 stojali za cvetlice, vse masivno
iz hrastovine, črna z ogledali, steklom.
Tapezira se poljubno. Cena po dogovoru.
Anon. inf. zavod Drago Beseljak, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje 6. 9666

Lepa vila.

V Ebcu št. 19, pošta Kočevska Re-
ka, se prodaja enonadstropna vila,
pripravljena za gostilno in obrt, ima 6
sob, 2 kuhinje, nekaj pohištva, hlev
sadij vrt, senjak, 2 senožeti, 2 njiv,
1 goščak, dobro kapnico. Vprašati pri
L. Granbošarju, Celovec, Bahnhofstrasse
47 ali pri okraj. gozdarju Ed. Dietz v
Ebcu, pošta Kočevska Reka, pri kate-
rem se naj kupci pred ogledom sgle-
da. Posredovalci izključeni. 8850

Tedenski beležni koledar samo 23 K

M. Tičar Ljubljana,
Sv. Petra ces. 26 in
Selenburgova ulica št. 1.

Pozor! Mizarji! Pozor!
Prodaj takoj
nadi preselitve ceno

hišo z velikim vrtom

z 14 let obstoječim strojnim mizar-
stvom, ob glavni cesti blizu cerkve v
velikem industrijskem kraju v Trbo-
vjuh. Kdor si želi zagotoviti dobro bo-
dočnost, naj se zamudi ugodne prilike.
Hiša je pripravljena tudi za vsako drugo
obrt ter se prodaja tudi brez strojev.
Prodaja se tudi malo rabljen bencinski
motor 6 konjskih moči

Ignac Joplak stroj. mizarstvo
Trbovlje.

V. Marsano, Jimex,
Zagreb.

Uredbe tvornic, stroji in orodje.
Poslovnica in prodaja za Ju-
goslavlavo tvrdke O. ROTH A. O.
Wien III., odd. tvornice strojev.
Hidravlične uredbe za vse indu-
strijske stroje, stroji za drobljenje
trdnih predmetov, stroji za izdelo-
vanje vijakov, kovinskih in klu-
žavničarskega blaga, motorji in
lokomobile sistem Polke za bencin,
bencol in sirovo olje, motorji za
sesalni plin (Sauggasanlagen),
stroji za podelovanje lesa in kovin,
precizno in grobo orodje, vse di-
rektno iz tvornice ter je vsako po-
sredovanje povsem izključeno.
Brezplačno projektiranje vseh tvornic itd.
Telefon 3-34 Zagreb

Prodaja se lep moški spaln plašč
(Stafrok). Aleksandrova cesta 5, L. nad-
stropje na levo. 9616

Planino, poponoma nov, kra-
sen glas, se ugodno
prodaja. Ljubljana, Miklošičeva cesta 4,
vprašati v gostilni. 9616

Prodaja se nekaj pohištva, pralni stroj
in drugo. Polzeve se pri Fr. Paplerju,
Jesenice. 9613

Kuharico gospodinjstvo, sta-
rejšo, za vasa dela
sprejme starejši gospod pod ugodnimi
pogoji. Ponudbe pod »Bilzo mesta
9645« na upravo Slov. Naroda. 9645

Pietenje nogavic, jopic, šerp, čepk,
gamač, rokavic i. t. d. sprejema trdka
Iva Siler, Kongresni trg 6. 9218

Skoro nov živalni stroj se
prodaja. Sv. Jakoba nabrežje št. 7
9651

Išče se notarski kandidat, ki ima
neke prakse, plača po dogovoru. Na-
stop takoj. Vprašanja in ponudbe na
M. Pinar, notar v Koziem. 9707

Trinadstropna hiša
v Ljubljani v Gosposki ulici se prodaja.
Naslov pove upravnishvo Slovenskega
Naroda. 9710

Krasna črna nova moška
suknja, podložena s plišem, ovrat-
nik iz kožuhovalne, napro-
daj. Cena K 6000.—. Cojzova ces. 6
II nadst. desno. 9657

Železničarji. Podaradnška unifor-
ma, staro blago,
popolnoma nova, jopić, telovnik, hlače
in plašč naprodaj. Postava 172 velika
pri 95-98 centimetrov. Ponudbe:
Bled, Vila Danica. 9656

Prodaja se več moške in žens-
ke obleke, neke
perila, ženskih klobukov in moških,
za dečke površniki, gitara in gosli,
potni kovčgi. Polzeve se Krakov ki
nasip št. 10, pritličje, levo. 9658

4000 K nagrade
dobi, kdor mi preskrbi stanovanje z
2-3 sobami in kuhinjo, takoj ali za
februar. Naslov pove upravnishvo Slo-
venskega Naroda. 9657

**Hiša z obseznim vrtom v Rožni do-
lini je naprodaj** obstoječa iz 4 ku-
linj, 4 sob, 2 kabi-
netov, 2 shramb, 4 drvarnic, praline
kuhinje in sviniaka. Natančneje se
poizve pri g. Kollwitz, Ljubljana, Holz-
apflowa ulica št. 7. 9612

Godbeni avtomat
se prodaja. Igra 16 komadov, z dvema
valjema zelo v dobrem stanju, celo
vojno nič rabljen, za 10.00 K. Naslov
Kapucinsko predmestje št. 29, Škofja
Loka. 9659

Trstje za stroje izdeluje in prodaja
na debelo in drobno m² po K 4-80 pri
večjih naročilih znaten popust **Steiner**
Anton, Ljubljana, Jeranova ulica
13, Trnovo. 4256

Črno deteljo plačujemo po
najvišji ceni.
Sever & komp., Ljubljana,
Wolfova ulica 12

VODOVODNE CEVI
v premeru po 4/4 in 5/4 cole oddaja,
dokler traja zaloga, mnogo pod dnevno
ceno, trdka J. Razboršek, Šmartno pri
Lutji. 9355

Baterije I^a
na debelo in na drobno priporoča
IGN. VOK, Ljubljana,
Sodna ulica 7.

Zitno kavo in
fino marmelado
ponuja d. d. Triglav, tovarna hraniti
v Šmerci pri Kamniku. Istotam se
kupašje za vedne surovine. 7031

Ženitna ponudba.
Trgovca, solastnik večje lesne tvrdke,
gostilničar v prijaznem kraju na deželi
blizu želez. postaje star 29 let inteli-
genten dobrega značaja želi znanja v
svrhu takojšnje ženitve z gospodinj-
stvom primerne starosti z večjim premoženjem
ki ima veselje do gospodinjstva. Mlade
vdove niso izključne. Le resne ponu-
dbe s sliko, koja se vrne na upravo
pod »Planinka 9712« na upravnishvo
Slov. Naroda. Tajnost častna zaveza. 9712

Prevzel sem zastopstvo pre-
vratnih tvornic:
nudim elektrotehnični mate-
rijal, betonsko železo, razli-
čen železni material in mo-
torje. Zahtevajte ponudbe
Gjorgje Grujić
Beograd, Miletina ul. 15.

Klaviroje uglašuje in
popravlja
solidno in točno

Feliks Povše, Ljubljana,
Tržaška 45.

Pisalne stroje Remington
nudi trdka
K. A. Kregar, Ljubljana.

2 železni blagajni
na novo renovirani, izgleda kakor
novi, I. s. ena št. 2, druga št. 8, dvo-
krilna, se ceno prodajo. Naslov se izve
pri Anončnem zavodu Drago Beseljak
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 9112

Vecje posestvo
s poslopjem v dobrem stanju, z nji-
vami, travniki in go-dovi ter z vso
živino in poljedelskim orodjem pol ure
od kolod ora na Dolenjskem, okraj
Novo mesto, se prodaja. Pojasnila v
Ljubljani, Dolenjska cesta 10. 8643

Velika zaloga klobukov in slam-
nikov se dobi pri

Franc Cerar
tovarnar v Štobu pošta Domžale

Prevzemajo se tudi stari klobuki
in slamniki v popravilo pri Ko-
vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-
šernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo in soboto.

Za izvoz.

Medicinalna in toaletna mila, par-
fumerije v zalogi v vsaki mno-
žini.

Oskar Karla Wien VII. Burggasse 112.

Iščejo se izvozni zastopniki. Po-
sredovanje se nagradi. 9605

CHROMOL D. D.

Telefon Zagreb Nikoličeva
2-26 ulica 8.

- I. Chromol barve, la barve
iz lanenega olja.
- II. Chromol preparati kot
zaščita proti rji.
- III. Chromol za jermenje za
pogon in kožo.
- IV. Specijalni proizvodi za
gradbene svrhe.

Steirit za napravo cementa
in ometa da ne prepušča vode,
izolirna masa za sušenje
vialnih zidov.

Lakt za streho, karbolinej itd. itd.

Zahtevajte specijalne ponud-
be! Preprodajalci dobivajo
rabat!

Iščejo se zastopniki!

Za božična darila!

Prva špeciialna trgovina
z rokavicami in parfumi

Ravnokar došle:
rokavice za dame in
gospode, kakor tudi
fino črne francoske
damske nogavice.
Najfinišji francoski parfumi.

O. Bračko, Ljubljana
Dunajska cesta šte. 12

JEKLARNA
na
RAVNAH

prevzema proti
popravljanju po-
pravljanju strojnih
delov v kolikor ji
dopušča naprave
za takojšnje izvr-
šitev.

Trgovsko podjetje išče knjigovodjo,
samo prvotno
moč izvežbanega tudi v ameriškem
knjigovodstvu. Naslov pove upravnishvo
Slov. Naroda. 9534

Novo elegantne sani za 6 oseb in več
manjših vse
vrste kakor več vozov (zapravljenec)
in breke prodaja **IVAN MANDELČ.**
kolarstvo, Kočevje. 9491

Zanesljiv in samostojen knjigovodja
vešč slovenske ali srbohrvaške ter nem-
ške korespondence se sprejme takoj.
Ponudbe pod »Trdka v Zagrebu 9579
na upravnishvo Slov. Naroda. 9579

Sprejme se za takoj trgovski pomočnik
samostojna starejša moč, kontorstinja
samostojna delavka in trgo-ski valence
pri Cernak & Komp. Ljubljana, Vodnikov
trg. 9591

Išče se mebl. soba. Intelligen ten mlad,
miren soliden gos-
pod išče meblirano ali nemeblirano
sobo za takoj, plača postranska stvar
Ponudbe pod »Takoj 9591« na upravo
Slov. Naroda. 9591

Tražim jednu sobo, može da bude i
spod išče meblirano ali nemeblirano
sobo za takoj, plača postranska stvar
Ponudbe pod »Dobra plača
9609« na upravnishvo Slovenskega
Naroda. 9609

Prodajam
konja, opremo, voz ter moderno opremo
za mesnico. L. KASTREVC, mesar,
Rožna dolina. 9547

**Čreva svinjska prodajam po ugodni ce-
ni.** Ljubljana, Hradeckega vas 35.
(Pod Golovcem). 9554

Karbid
in krasne karbidne namizne in rudo-
kopne svetiljke po tovarniški ceni v
glavni zalogi **IVO ANDRASHITZ**
Maribor, Vodnikov trg. 9 99

Meda
čista i dobra po 40 K kg u kantami po
ca 40 K kg imade na prodaju I. JER-
KOVIC, Zagreb, Petrinjska ul. 61. 9502

„NADA“
tvornica dvopeka
Neumann i. dr. Zagreb.
Proizvadj:
Kekse, biskvit, dvopek i razno
pecivo za čaj. Zastopnik za
Kranjsko
L. Ježek
Ljubljana, Stritarjeva ul. 7. 90

Narodna
knjigarna
v Ljubljani
Prešernova ulica šte. 7.
priporoča
kancelijski, konceptni, pisem-
ski, ovitni inbarvani papir,
Kasete s pisemskim papirjem.
Zrgovske knjige
v vseh velikostih, črtane z eno ali
z dvema kolonama, vezane v papir,
platno ali polusnje.
Odbjemalne knjižice po različnih
cenah.
Zaloga šolskih zvezkov.
Zavlitke za urade v vseh velikostih.
Velika izbor
vseh pisarniških potrebščin,
svetilnikov, peres, peresnikov,
radirki, kameškov, tablio,
črnila itd.
Barve za šole in umetnike.
Razglednice
polkrajinske, umetniške in narodne
i. t. d.
Albumi za slike in dopisnice,
Poezijske knjige.
Okvirčki za razglednice in slike.
Risalne deske, trikotniki, palete,
risalna ravnila, tuše, čopiče.
Notesi in tintniki.

Trgovsko podjetje išče knjigovodjo,
samo prvotno
moč izvežbanega tudi v ameriškem
knjigovodstvu. Naslov pove upravnishvo
Slov. Naroda. 9534

Novo elegantne sani za 6 oseb in več
manjših vse
vrste kakor več vozov (zapravljenec)
in breke prodaja **IVAN MANDELČ.**
kolarstvo, Kočevje. 9491

Zanesljiv in samostojen knjigovodja
vešč slovenske ali srbohrvaške ter nem-
ške korespondence se sprejme takoj.
Ponudbe pod »Trdka v Zagrebu 9579
na upravnishvo Slov. Naroda. 9579

Sprejme se za takoj trgovski pomočnik
samostojna starejša moč, kontorstinja
samostojna delavka in trgo-ski valence
pri Cernak & Komp. Ljubljana, Vodnikov
trg. 9591

Išče se mebl. soba. Intelligen ten mlad,
miren soliden gos-
pod išče meblirano ali nemeblirano
sobo za takoj, plača postranska stvar
Ponudbe pod »Takoj 9591« na upravo
Slov. Naroda. 9591

Tražim jednu sobo, može da bude i
spod išče meblirano ali nemeblirano
sobo za takoj, plača postranska stvar
Ponudbe pod »Dobra plača
9609« na upravnishvo Slovenskega
Naroda. 9609

Prodajam
konja, opremo, voz ter moderno opremo
za mesnico. L. KASTREVC, mesar,
Rožna dolina. 9547

**Čreva svinjska prodajam po ugodni ce-
ni.** Ljubljana, Hradeckega vas 35.
(Pod Golovcem). 9554

Karbid
in krasne karbidne namizne in rudo-
kopne svetiljke po tovarniški ceni v
glavni zalogi **IVO ANDRASHITZ**
Maribor, Vodnikov trg. 9 99

Meda
čista i dobra po 40 K kg u kantami po
ca 40 K kg imade na prodaju I. JER-
KOVIC, Zagreb, Petrinjska ul. 61. 9502

„NADA“
tvornica dvopeka
Neumann i. dr. Zagreb.
Proizvadj:
Kekse, biskvit, dvopek i razno
pecivo za čaj. Zastopnik za
Kranjsko
L. Ježek
Ljubljana, Stritarjeva ul. 7. 90

Narodna
knjigarna
v Ljubljani
Prešernova ulica šte. 7.
priporoča
kancelijski, konceptni, pisem-
ski, ovitni inbarvani papir,
Kasete s pisemskim papirjem.
Zrgovske knjige
v vseh velikostih, črtane z eno ali
z dvema kolonama, vezane v papir,
platno ali polusnje.
Odbjemalne knjižice po različnih
cenah.
Zaloga šolskih zvezkov.
Zavlitke za urade v vseh velikostih.
Velika izbor
vseh pisarniških potrebščin,
svetilnikov, peres, peresnikov,
radirki, kameškov, tablio,
črnila itd.
Barve za šole in umetnike.
Razglednice
polkrajinske, umetniške in narodne
i. t. d.
Albumi za slike in dopisnice,
Poezijske knjige.
Okvirčki za razglednice in slike.
Risalne deske, trikotniki, palete,
risalna ravnila, tuše, čopiče.
Notesi in tintniki.

UrADNIK z dolgoletno
praksu išče
službo. Zmožen slovenskega, nemškega,
italijanskega in srbohrvaškega jezika
(tudi čili ce), knjigovodstva, korespon-
denca, strojeplja, slovenske, nemške
in italijanske stenografije. Ponudbe pod
»Uradniško mesto/9556« na upravnishvo
Slovenskega Naroda. 9556

Vsako oglaševanje
v domačih in v inozemskih no-
vinah opravlja brzo in pod naj-
povoljnijimi pogoji
Česko-jugoslavenska oglašna kance-
larija J. Herejk Zagreb, Ratzova
ulica 15. 895

Pozor!
Oglejte si razstavo fino izdelanih čevljev
v izlozbi g. Ivana Gritarja v Šelenbur-
govu ulici. Delo je iz najfinije delav-
nice kot vzorci čevljarstva mojstra
M. PETERNELA, Gosposvetska cesta
št. 89, v salonu dobro znane gostilne
Vodnik. 9485

Česko-jugoslavenska knjizara J. Herejk
u Zagrebu Ratzova ulica 15.
preporuča nabavu

beletrističkih i znanstvenih knjiga
svih jezika.
Vanjske naručbe obavljaju se
brzo i točno. 8988

4 lokomotive
za malo železnico
40 ozkotirnih vo-
zičkov (Kastenwagen)
60 dvojnatih tru-
čkov za gozdno železnico
ugodno cedita in točno dobavi.
Feldbahn und Lokomotivfabrik
Smoschewer & Comp.,
Ersch: u 12. (Deutschland). 9140

Mednarodna
banka d. d.
odio razredne lutrije
Gajeva ulica 8. ZAGREB Gajeva
ulica 8.

Največja izbira številki!

brez odbitka!
Največji dobitak v srečnem
slučaju:
dinarjev 1.000.000 (en milijon)
ali
kron 4.000.000 (štiri milijone)
nad dalje

600.000—, 400.000—, 200.000—
150.000—, 100.000—, 80.000—,
70.000—, 60.000—, 50.000—,
50.000—, 2 po 40.000—, 5 po
30.000—, 18 po 20.000—
dinarjev odnosno
2.400.000—, 1.600.000—, 800.000—
600.000—, 400.000—, 320.000—
200.000—, 240.000—, 200.000—
200.000—, 2 po 160.000—, 5 po
120.000—, 18 po 80.000— kron itd.

brez odbitka!
Cene srečk za vsaki razred

1/1 srečka
48 dinarjev
ali 192 kron

1/2 srečke
24 dinarjev
ali 96 kron.

1/4 srečke
12 dinarjev
ali 48 kron.

1/8 srečke
6 dinarjev
ali 24 kron.

Točno in brzo izplačilo vseh
dobitkov

zajamčeno!
Naročbe iz vse države se vrše
s pošto nakaznico pooblašče-
ni glavni nabiralnici

Mednarodna
banka d. d.
odio razredne lutrije
Gajeva ulica 8. ZAGREB Gajeva
ulica 8.

Največja izbira številki!

Gradbeno podjetje
ing. Dukić i drug
Ljubljana, Resljeva cesta 9.
se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Državna razredna loterija.

Prvo žrebanje 3. in 4. Jan. 1921.

100.000 srečk - 50.000 dobitkov.

5 dobitkov
od 60.000— do 600.000—
dinarjev ali od 240.000— do
2.400.000— (dva milijona štir-
ristotisoč kron)

Vsaka druga srečka mora dobiti!!!
Izplačilo vseh dobitkov v go-
tovem novcu

brez odbitka!!!
Največji dobitak v srečnem
slučaju:

dinarjev 1.000.000 (en milijon)
ali

kron 4.000.000 (štiri milijone)
nad dalje

600.000—, 400.000—, 200.000—
150.000—, 100.000—, 80.000—,
70.000—, 60.000—, 50.000—,
50.000—, 2 po 40.000—, 5 po
30.000—, 18 po 20.000—
dinarjev odnosno

2.400.000—, 1.600.000—, 800.000—
600.000—, 400.000—, 320.000—
200.000—, 240.000—, 200.

na okno. Takoj nato sem začul pri-
atelj Cirila glas: »Hej, jazbec! Za-
gusti svojo duplino in hajdi z menoj!
Čakajo te.«

»Mene? Kdo?« sem se začudil.
»Hajdi! hajdi!«

Oblekel sem se torej. Rad sem
šel s tovarišem. Polna luna je sijala,
burja brila. Le redko sva koga sre-
čala, ulice so bile suhe in brez snega.
»Pa kam greva?« sem zopet
vprašal.

»K Tomažu. Tam je zbrana dru-
žba samih takihle zapuščenec, kot
sva midva,« odgovori. »Dobili so z
doma potic, klobas, svinjine, pečen-
ke, vina in še vsega vruga... Vse so
zanesli k Tomažu v njegov slavni
»chambre separée«. Sedaj se bomo
gostili, da bo veselje.«

Slaven je bil Tomažev »chambre
separée!« V njem se je zbrala skrivši
že marsikatera neslavna menzurica
in v njem se je odigral marsikak lju-
bezni sestanek. Tomaž je posojal
svojo sobico za vse svrhe, če si mu
plačal dva, tri vrčke pizenca. Tam
sva našla razven Tomaža še Franca,
Rudija, Korleta, »Meglica« in »Kün-
stler-Zanija«. Sedeli so po okroglo mi-
zo in ravno kar zbijali šale nad »Me-
glico«, ki je bil znan kot najbujnejši
renomist v ljubezenskih doživljajih.

»Sedaj pa kar začnimo!« je de-
jal Ciril, jedva je vstopil.

Vsi so se zasmeli.

»Lačen je, Ciril! — Pa za-
čnimo!«

»A kje je Boris?«

»Njegova škoda! Čakal ga ne
bomo!«

»Morda pesni o svojem tuženm
Korotanu?«

»Vrag vzemi poete! Najlepša po-
ezija je zame poin krožnik in polna
časa!«

In čakali nismo poeta.

Rudi je narezal gnjati, Franc po-
tice, Korle je odprl butelike, žani je
razdelil nože in vilice in uredil stole,

»Meglica« pa je renimiral...

Začeli smo se gostiti, si nalivali
kupice, pili, peli, smejala in šalili
se... Tomaževa sobica je bila to-
pla, v žledcu nas je prijetno tišča-
lo in vino nam je sililo v glavo.

Okoli polnoči pa je planil v so-
bo tovariš Boris, ki smo mu rekali
radi črne obveze preko desnega očes-
a tudi »slepi Hess«.

»Poslušajte!« je zakričal. »Do-
življaj!«

In ne da bi odložil bundo in
škrilak, je padel na stol in začel,
živahno nas ogledaje s svojim malim
očesom, pripovedovati:

»V »moji« hiši na dvorišču stan-
uje šivilja. Služi v modnem maza-
cinu na Grabnu. Zasluži po štirideset
krajcarjev na dan! Ima moža, ki je
delavec v tvornici za žeblice in dve
hčerki od 4 do 6 let. Mož pa je zbo-
lel, legel in leži zdaj že tri mesece.

Tovarna ga je izplačala, bolniška
blagajna ga je podpirala nekaj te-
dnov, nato organizacija... nazadnje
pa je usahnilo vse. Začela se je be-
da. Štirje naj se žive s 40 novčiči,
plačujejo naj stanarino, kurjavo, luč.

Pa oblačijo se naj. Žena je delala
noč in dan, zaslužila 80 krajcarjev,
a zaslužek je bil še prepičel. Otro-
ka sa jokala doma, mož je omedle-
val od lakote, žena pa je bila že sa-
ma senca... Nazadnje so se li
vnele oči. Le z muko je še šivala, a
vsak dan manj. In zaslužek je padel
zopet na 40 krajcarjev. Snoči se je
prvič upala na ulico ter prosila
vbojalne; toda policaj jo je opazil
takoj in jo hotel odvesti v zapor.

Vrnila se je domov. Otroci so se
tresli od mraza in lakote, mož je ie-
čal — kruha pa od nikoder! Polo-
žila je deklici v postelji, tolažila ju —
zaman, otroka sta se začela zvijati,
kot da ju loml krč.

»Mama, lačna, oh — lačna!
Kruha!« sta javkali deklici.

»Če bi mogel vsaj umreti!« je
jokal oslabeli delavec. »Davi sem
spil pol skodelice vodene kave. Po-
tem pa ničesar več... Čemu ne
umrem?«

Ženi je bilo obupati. Zopet je
tekla na ulico... Znočilo se je...
skoraj nikogar ni več mogla naprosi-
ti... Vse se je veselilo doma ob
božičnem drevesu, ali pa po gostil-
nah v prijateljskem krogu... Dir-
jala je po ulicah — čutila že ni pr-
stov na nogah in rokah, a še vedno
je iskala kruha svojcem... Nihče
ga ji ni dal...

Tedaj pa sem prišel mimo jaz.

Igral sem v kavarni tarok... na poti
sem bil k vam. Približa se mi žen-
ska in mi šepeta:

»Lepi gospod — Lepi gospod —
prosim, lepo prosim!«

Ostrmel sem. Glas mi je bil
znan. Ozrl sem se pozorno v njeno
lice... dvoje krvavo obrobjenih,
zasolzenih oči... smrtno bled
obraz... višnjeve ustnice... drže-
tajoče, suho, propalo telo...

»Moj Bog, vi tukaj!« sem se
začudil.

»Moram! Otroka mi umirata
od lakote in mraza, mož mi poginja.

Prodala bi se, a nocoj ni kupcev!«
mi je odgovorila jeclaje ter se začela
krčevito jokati. Naslonila se je na
zid, sicer bi se bila menda zgrudila.
»Peljite me domov!« sem ji de-
jal, ona pa ni mogla več. Prijel sem
jo torej za pazduho in šla sva. Naj
vam ne slikam prizorov, ki sem jih
gledal! Rečem samo, da sem se —
jokal! Ni me sram — vi bi se tudi...
Tekel sem k hišniku, da lim na moj
račun — za poslednje 3 goldinarje!
— takoj zakuri peč ter prinese iz go-
stilne nekaj jesti... Moj Bog, če bi
bili videli, kako so planili na polno
skledo! Če bi bili slišali, kako so se
mi zahvaljevali! A jutri in dalje? Ka-
ko naj ji pomagamo?«

Niccolo Machiavelli:

Aforizmi.

(Iz knjige »Vladar«).

Vsakršni državni prevrat daje že
sam iz sebe povod za naslednji pre-
vrat.

Ako ni vsa vladavina nova, nego
le en del, in se torej sme imenovati
mešana, nastajajo prevrati zaradi na-
ravnih težkoč, ki jih ima vsako novo
vladarstvo. Ljudje namreč radi me-
njujejo svoje gospodarje v nadi, da si
pomorejo. Pa se motijo, zakaj kmalu
izkusijo, da so si postali še slabše.

Ako ima osvobodilni provinc na-
men obdržati jih, mora prvič pokon-
čati rod dotedanjega vladarja, drugič
pa v enem ali dveh krajih naseliti ko-
loniste, ki so ključ dežele. To je tudi
potrebno, ker sicer mora vzdrževati
večjo posadko. Kolonije vladarja ne
stanejo mnogo; naseli jih brez stroškov
ali pa z majhnimi izdatki. Zameri se
le onim, ki jim vzame posestva in hi-
še, da jih podari novim naseljencem.

Tisti, katerim si se s tem zameril, so
se razpeti in so ubožali: ne morejo
ti torej kaj prida škoditi. Vse druge pa
je lahko pomiriti, ker so ostali noda-
taknjeni ali pa jih je strah, da se ute-
gne prav tako zgoditi njim, če se zga-
nejo.

Dobro si je zapomniti: Ljudem se
moraš laskati ali pa jih moraš uničiti!

Zaradi malenkostnih žalitev se ma-
ščujejo, zaradi težkih se nemorejo. Vsa-
ka žalitev mora torej izključiti ma-
ščevanje! Mrtvi se ne morejo mašče-
vati!

Kar se predvidi, se lahko preneči;
če se je nezdoda že zgodila, je zdravilo
prekasno. Rimljani so opazili zadrege,
še predno so se pojavile; prehiteli in
preprečili so jih, celo če so se morali
zaradi njih zaklesti v vojno. Vedeli so,
da se v tem primeru vojne ne prepreči,
nego le zavleče, toda v nasprotnikovo
korist.

Ljudi, ki se lotijo tistega kar mo-
rejo tudi izvršiti, se vedno hvali ali
vsaj ne pograja; če pa poskušajo do-
seči ono, česar ne zmorejo, naj velja
kar hoče, zaslužijo grajo, zakaj v tem
tiči napaka.

Kardinal Roan mi je očital, da se
Lahi ne razumemo na vojskovanje.

Odvrnil sem mu: Francozi pa ne na
državne zadeve, ker bi sicer bi ne
pomagali cerkvi do take velike moči!

Izkusnja je potrdila, da je Francija
svojo moč izgubila, ker je povečala
moč cerkve in Španije in Italije. Iz tega
sledi pravilo, ki nikoli ne ali pa le red-
kokdaj ukani: tisti, ki drugega pove-
ča, sam propade!

Če si hočeš svojo novo posest traj-
no zagotoviti, nimaš boljšega sredstva,
kakor da jo razdeneš. Kdor postane
gospodar v mestu, ki je dotlej živelo
svobodno, pa ga ne ugonoči docela,
naj pazi, da ne bo pokončan sam od
njega!

Duhovit mož si mora staviti vedno
le največje vzore, da se njegove spo-
sobnosti uveljavijo vsaj nekoliko, če-
prav ne dosežejo cilja. Posnemati mo-
ra pametnega strelca na lok, ki na-
merja puščico višje od cilja, ki je spo-
znal, da je cilj preodlajen in lok pre-
slaboten; ne zato, da bi puščica pole-
tala višje, nego da bi na ta način cilj
vsaj doseglja.

Noben začetek ni tako težaven,
noben uspeh tako dvomljiv, nobena ne-
varnost ni večja, kot postaviti se na
čelo nove države in njeno preured-
bo. Pakaj vsi, ki se jim je po starem
dobro godilo, so nasprotniki preuredb.

Vsi oboroženi proroki so bili zma-
goviti, neoboroženi pa so propadli.

Ljudstvo se lahko k nečemu pre-
govori, težavno pa je, ga v tem prepri-
čanju tudi obdržati. Imeti moraš moč,
da ga lahko prisiliš v vero do tebe,
ako bi hotelo odpasti!

Olovska volja in usoda sta naj-
bolj nezanesljivi reči na svetu.

Ljudje sovražijo ali iz bojazni ali
pa iz mrznje.

Kdor misli, da pri mogočnikih za-
brise stare žalitve s novimi dobrotami,
se moti.

Konec je bilo naše zabave. Ugi-
bali smo, kako bi, s čim...

Na božič smo obiskali vsi sku-
paj nesrečno rodbino. Tomaž je pri-
nesel vse, kar je ostalo od ponočne
gostije in bilo je tega še mnogo; in
naročili smo si srajc, hlač, robcev
ter ji plačali že naprej... Boris pa je
šel na magistrat prosit uradnega
usmiljenja za sramežljive bednike...

Ko sem se vračal v svoj samotni
kabinet, mi je vršala po glavi delav-
kina usoda:

»Prodala bi se bila, le da kupi
kruha otročičem in možu! Mučenica
žena!«

— * —

Za dobro uporabljano krutost sma-
tram tisto, ki se jo poslužim le enkrat
za lastno varnost in jo kasneje upo-
rabljam kolikor le morem na korist
podanikov. Slabo pa je krutost upora-
bljana, če se jo poslužujem polagoma,
tako da bolj narašča kot pončuje.

Vse krivice je učiniti na en mah
zato, da se ne more veliko od njih raz-
mišljati in govoriti in ker se jih lažje
prenese. Dobrote pa je deliti polagoma,
eno za drugo, da jih imajo ljudje
neprestano v mislih.

V hudih časih trde odredbe niso
umestne; dobrote, ki jih podeliš, pa
nimajo haska, ker se zdi, da so izsilje-
ne; nihče ti za nje ne bo hvaležen.

Temelina stebra vsake države, naj
bo nova, stara ali mešana, so dobre po-
stave in dobro orožje. Dobrih postav
ni, kjer ni dobre vojske; kjer je dobra
vojska, so tudi postavne dobre.

Nobeno vladarstvo ni trdno, ki ne
sloni na armadi; kdor nima moči, da
se brani v nesreči, je odvisen zgolj
od sreče. Nič ni tako nestalnega kot
velik sloves, ki ni opt na moč.

Vladar, ki se hoče vzdržati, mora
znati storiti tudi hudo, mora znati biti
dober ali pa ne, kakor nanese potreba.

Marsikaka navidezna krepost nas
ved v pogubo, ako ji sledimo; obratno
pa nam marsikatera navidezna slabost,
ako ji sledimo, nakloni varnost in bla-
gostanje.

V naši dobi so izvršili velike re-
či samo tisti, ki so jih imeli za skopu-
he; vsi drugi so propadli.

Nobena reč se sama tako ne uje
kot darežljivost.

Ali je boljše, da si priljubljen ali
da se te boje? Oboje je dobro. Ker pa
je težavno oboje zvezati, je varneje,
da se te boje.

O ljudih se na splošno lahko reče,
da so nevaležni, veterinaški, hinav-
ski, strahopetni, pohlepni na dobiček.

Ko jim deliš dobroto, so ti povsem
udani: kri, imetje, življenje, svojo de-
čo hočejo žrtvovati zate, dokler ni no-
bene nevarnosti. Ko pa se približa ne-
varnost, ti obrnejo hrbet.

Ljudje so brezobzirnejši napram
temu, ki išče ljubezni, nego napram
onemu, ki se ga boje.

Ljudje pozabijo prej na uboj oče-
ta, nego na izgubo svoje dedovine.

Povod, da se polastiš tujega imetka,
je vedno pri roki; vzroki za prelivanje
krvi pa so redki in jih največkrat
manjka.

Treba je biti lisjak, da spoznaš
zanke, in lev, da ustrašiš volkove.

Tisti, ki hočejo posnemati samo leva,
niso pametni. Vedno je imel tisti, ki
je znal najbolje posnemati lisjaka, tu-
di najboljši uspehe. Nujno potrebno pa
je, da znaš to lastnost prikriti, da si
velik hinavec in prihuljenec. Ljudje
so tako domišljavi in poslušni sili tre-
notka, da tisti, ki hoče goljufati, vedno
najde koga, ki se da oslepariti.

Večina ljudi sodi bolj po tem, kar
vidi, nego po tem, kar občuti. Zakaj
vidi vsakdo, misli pa jih zna le ma-
lo. Vsakdo vidi, kakšnega se kažeš,
malo pa jih premisli, kaj si.

Za vsa človeška dejanja, posebno
pa vladarjeva, proti kateremu ni pri-
ziva, je odločilen končni uspeh. Dru-
hal hodi za tem, kar vidi in za uspe-
hom. Sredstva bodo vedno hvaljena in
bodo veljala za častna, ako prinesejo
uspeh.

Vlada mora trde odredbe prepu-
stiti drugim, sebi pa pridržati milost-
na dejanja.

Vladarju, ki sam ni moder, se tudi
ne da modro svetovati.

Tisti bo srečen, ki hodi s časom,
nesrečen pa bo oni, ki zabrede v na-
sprotje ž njim.

Vedno je boljše biti drzen kakor
obziren; kajti sreča je kakor ženska:
ako jo hočeš obvladati, jo moraš tep-
sti in suvati. In ker je kakor ženska,
je predvsem neklonjena mladini, ki je
manj obzirna in ji torej zapoveduje
večjo pogumnostjo in večjo drznostjo.

strijo, Rusijo in Prusijo, ki naj bi ob-
varovala Evropo pred novimi nemiri.
Sveta alijanca se je držala do leta 1849.
In pod njenim okriljem se je zbirala ona
revolucionarna sila, ki je planila leta
1848. na dan. Narodni so z orožjem v
roki zahtevali svoje pravice. In takoj
po tem burnem času, ko so se narodi na
videz osvobodili, se je pojavila mi-
sel zveze narodov. Tudi ta zveza je
ostala le na papirju, saj je šelo tedaj
začel rasti militarizem in imperializem.
O tem mirovnem gibanju po letu 1848,
imamo odmev tudi pri nas in sicer pi-
še o tem v »Zorici« leta 1852. R(adoslav).
R(azlag). Podajam tu njegov članek
(ki je pisan v ilirščini), v sedanjih obli-
ki in v izveščku. Članek, ki je naslov-
ljen »Mirovni šod«, se glasi med
drugim:

Pod tem naslovom se shaja vsako le-
to društvo prijateljev vseotnega miru v
kakem glavnem mestu Evrope, kjer se
pogovarjajo o napredku sredstvih in
drugih zadevah tega društva, ki mu je
namen: odstraniti krvave boje in pre-
toriti ostri meč v lemez, da se z njim
pomnoži plodovitost ravne zemlje. Na-
mera mirovnega shoda je pomiriti med-
narodne spore s sudem obranič-
kim (Schiedsrichter), a ne z mečem
v roki, ker je gotovo, da pravica ni
vselej tam, kjer je največja sila. Vojne
so vzrok, da se ponavljajo oni strašni
prizori prejšnjih dob, v katerih so bila
s kruto nečloveško silo porušena me-
sta, pogazena zlatoklasa polja, oskru-
njene žene in drobna deca pomorjena
ali v sužnost odvedena. Posledice so
gole podrtine, puste poljane, posute s
kosmi umorjenih ljudi, tuga in žalost
po širokem svetu, kajti po sinu plaka
mati, po bratu toži sestra in po milem
dragem vzdihuje zvesta ljuba. Narod
se po vojni vrže v stoletno mrtvilo, iz
kateroga se morejo izkopati šele pozni
rodovi potomcev. Vojna jemlje močne
roke poljedelstvu in obrtnosti, vojna
požira sok življenja: blagostanje na-
roda. Gorje zemlji, preko katere gre ta
krilata zmija, gorje rodu, katerega otro-
ci, bratje in sestre ene matere se med-
seboj koljejo...

Preteklo leto je bil shod v Londo-
nu pod predsedstvom Sir David Bew-
stera. Podpredsednik je bil iz Amerike,
Francoske, Belgije in Nemčije; tajniki
so bili skoraj iz vseh evropskih drž-
av, kajti ima to društvo člane. Govor
je nanesel na kristjanstvo, katerega na-
loga je miriti otroke enega očeta s po-
ukom, vzgojo in javnim življenjem, da
se prepreči spori in vzroki sovraštva
enega naroda proti drugemu. Kar se ti-
če vzgoje, se sedaj gotovo na krivem
potu nahajamo, ker ne samo, da že
drobni deci nudimo lesene topove in pa-
pirnate vojake, ampak se tudi v šoli
zgodovina samo o vojnah predava, tako
da si mora mladenič misliti vso širno
in prostrano zemljo kot grdo bivališče
ubogih otrok, kjer vlada le vojna in kr-
vavi meč, dočim se blago delovanje mi-
ru komaj omenja. Zmanjšati obstoječe
vojne te »volkodlake narodnega imet-
ja« je naloga družbe, da se ohranijo
čvrste roke mirni radosti: rešiti spore
mirnim potom z razsodniki, ki imajo
pravično soditi po pretresanju zahtev
obeh strank, razširiti pravila miru med
izobraženimi narodi: to so glavna vo-
dila društva prijateljev miru. K temu
je še potreba, da v vseh ustavnih drž-
vah samo prijatelji miru volijo v par-
lamentu, da se ti bore proti množeni
vojke in vojnim stroškom. Amerikane
Elihu Buritt je predlagal, da naj se pri-
pravlja javno mnenje narodov za en
edini mednarodni zakonik. Blage so
te namere, Boga mi, svet cilj in
vreden, da se napno vse sile bistrih
glav in hrabnih mislic, da se more usta-
noviti stroj občečloveške prosvete, da
se prenehajo ljudje moriti in mesariti,
kakor ljute, divje, neme, zoroče zveri:
da se pokaže božanstvena slika, po ka-
teri se človek razlikuje od brezumne
živali. A kdaj bo prišel pričakovani
blagdan vseobčnega miru? Ko ne bo več
krivice na širokem svetu, ki mora raz-
dvajati narode, ker je zgodovina sodni-
ca narodov. Dovolite, da še navedem
besede znanega francoskega pesnika
Viktoria Hugo, ki je bil leta 1849.
predsednik velikega shoda prijateljev
miru v Parizu. Njegove besede so na
kratko: »Gospoda! Mnogi iz vas so pri-
šli od daljnih strani širokega sveta, ker
vas vodi božanstvena in sveta misel.
Vi želite, da se v Parizu rodi izrek te-
ga združenja, ki ne jemlje v zaščito
enega samega naroda, ampak blagor
vseh: vi hočete vodilnim mislim seda-
njih državnikov in zakonodajalcev do-
dati novo misel, vznešenjšo od drugih,
vi hočete pozornost njihov obrniti in
izborne in krasne besede evangelija, ki
nudi mir vsem ljudem, otrokom enega
Boga; prišli ste v to mesto, ki je pro-
glasilo bratstvo državljanov, da se pro-
glasi bratstvo narodov. Človeški zakoni
se nimajo razlikovati od božjih za-
konov: zakoni božji pa ne zapovedujejo
vojne, ampak mir. Človeštvo se je za-
čelo z borbo, kakor se je razvoj vsega
sveta začel z zmesjo vseh življenj. Ka-

kor je torej očitno, da se je človeštvo
z vojno ojačilo, vendar se ne da tajiti,
da je njegov cilj — mir. Gospoda! Ko bi
pred 400 leti, ko je vojna besnela še v
vsaki občini, v vsakem mestu in v vsa-
ki deželi, ko bi — pravim — pred tem
časom kdo rekel Lotaringiji, Pikardiji,
Normandiji, Bretoniji, Provansi, Delfi-
natu (dežele, ki spadajo zdaj k franco-
ski samovladi): Prišel bo čas, da se ne
bodejo bojevali proti sebi, prišel bo čas,
da se ne bo reklo: Normanci so udarili
na Pikardijo, Burgundci so premagali
Lotaringijo; drugače boste uravnali
medsebojne spore, drugače se boste po-
gajali o svojih oblihi potrebah: name-
sto vojske, namesto raznega orožja po-
ložite malo posodico, ki jo imenujete
glasovajočo žaro (urna) in iz te žare bo
izšel vaš narodni zbor, v katerem se
bo osredotočilo življenje vas vseh, ker
bo vaša duša, vaše narodno — vrhovno
sodišče, ki bo premagalo silo meča in
prebudilo v vaših srcih čustvo pravi-
nosti, ker bo vsakemu reklo: tu se
konča tvoja pravica, tam se začne tvoja
dolžnost, odložite orožje in živite mir-
no. Ko pride ta doba, boste imeli vsi
združene misli, skupne zahteve, akup-
ne vodilne misli: vi se boste ljubili in
spoznali, da ste sinovi ene krvi, enega
plemena in ne bodete več Burgundci,
Normanci, Bretonci itd., ampak bodele
Francozi; vaše geslo ne bo vojna —
ampak vaše geslo bo izobraženost,
omika.

Ako bi bil tako kdo v oni dobi go-
voril, ali ne bi vsi učeni in veliki poli-
tikarji one dobe vpili: Glej ga plašljive-
ga, neizkušnega pesnika! Kako malo
še poznajo človeštvo! O kakšnih sa-
njah in himerah nam govori! — Toda,
gospoda, čas napreduje in mi ter ona
primera se je uresničila. Človek pa, ki
bi bil v oni dobi to prerokoval, bi bil
za blaznega proglašen!

Tako tudi vi, gospoda, in jaz z va-
mi in mi vsi, ki smo tu zbrani, pravi-
mo Franciji, Angliji, Rusiji, Avstriji,
Španiji, Italiji, Prusiji: Prišel bo čas,
da tudi vam pade orožje iz rok, prišla
bo doba, da bo vojna med Parizom in
Londonom, med Petrogradom in Bero-
linom, med Dunajem in Turinom tako
nemogoča, kakor je sedaj nemogoča
med Rouenom in Amiensom, ali med
Bostonom in Filadelfijo. Pride čas, ko
bodo Francozi, Rusi, Lahi, Angleži,
Nemci, sploh vsi narodi združeni v alogi
in enoti evropskega bratstva, prav
tako, kakor so to naredile zgoraj navede-
ne francoske dežele, ki so zdaj v eni
državi združene. Pride čas, da ne bo
drugače bojišča kakor trgi (pazari) in
človeški duh, da se otvorijo trgovini
in novim mislim. Pride čas, ko bodo to-
povi in bombe odstopile mesto glasov-
nalnim listkom in bo s splošnim glasov-
anjem izbrano veliko vrhovno stare-
šinstvo, ki bo Evropi to, kar je Angliji
parlament, kar je Franciji zakonodavni
zbor in kar so zbori drugim narodom.

Torej Francozi, Angličani, Slovani,
Nemci, Evropejci, Amerikanci! Kaj nam
je storiti, da nam ta blagi dan čim preje
zaeviti?

Imamo se ljubiti!

Ljubite se! Tako bomo Bogu k uve-
denju splošnega miru najbolj pripomo-
gli, kajti Bog je določil človeštva ta
vzvišeni cilj.

V naši stari Evropi je Anglija s
svojim zgledom prvi korak učinila in
je rekla drugim narodom: v iste svo-
bodni. Francija je učinila drugi
korak in je rekla: vi imate vr-
hovno moč! Napravimo mi zdaj
zbrani tretji korak in redimo vsem na-
rodom: vi, kolikor vas je, ste
bratje!

Tako piše R. Razlag o mirovnem
shodu. Zanimivo je, da se je na sloven-
skem oglašil ta glas ob času, ko je bil
boj narodov na pohodu. Slovenci kot
mal narod bi bili a tako zvezo gotovo
na boljšem, ker nam je premoč naših
sosedov jemala obmejne kraje. Sicer
pa je bil to zadnji vzklil pred prihaja-
jočo reakcijo Bachovega absolutizma.
Zanimivo je tudi, da citira Razlag Vik-
torja Hugo. Besede francoskega pesni-
ka so lepe in imajo celo za nas svoj po-
men. Toda, ko so Nemci vzeli leta 1871.
Alzacijo in Lotaringijo, je govoril
ravno Viktor Hugo v francoskem pa-
lamentu tako lep zgodovinski govor zo-
per Nemce, da so ga francoski listi med
sedanjo vojno prinašali kot preroko-
vanje francoskega pesnika. To se pravi:
Viktor Hugo je pozabil, da je zveza
med posameznimi pokrajinskimi enega
narodna naravna stvar, dočim je zveza
z drugim narodom mogoča le na podlagi
pravice.

Za sedanjí čas je članek dr. Raz-
laga primeren zgodovinski spomin, ker
nas spominja, kako dolgo se že človešt-
vo trudi, da bi premagalo surovo silo,
ki nas ponižuje in uničuje in kako kruto
se posamezni demon — čas, kadar uni-
či najlepše sanje človeštva, ki vek za
vekom vali svoje sifisovo skalo brez
uspeha — navzgor.

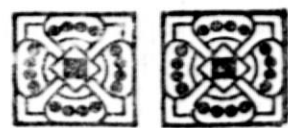
Dr. Josen.

Raznošerost.

* Angleške porotnice. Te dni so se
pojaviše pri angleških porotah tudi

Božična priloga „Slovenskemu Narodu.“

Josip Stritar za Božič.

Gospod direktor oddelka prehrane, dr. Bog. Senekovič, za nobene praznike ne pozablja našega literarnega očaka, profesorja Jos. Stritarja. Tudi za letošnji božič je poslal v Aspang uradnika z živili za našega pesnika, ki ga tareta strašna dunajska draginja in visoka starost. Stritar je v zvezi svojih duševnosti in oslabele oči vedno duševno srečen in njegova živahnost je nezmanjšana. Glinjiva je hvaležnost našega najslavnijšega, prezadane starčka; izražal jo je osebno donositelju z najtoplejšimi besedami, mu breskončno stiskal roko ter mu naročil vedno iznova: »Povejte v Ljubljani, da sem ji hvaležen do smrti!« A to mu ni bilo dovolj. Dasi piše silno težko, je vendarle moral napisati še dolgo zahvalo. Dne 3. decembra jo je začel pisati in šele 14. decembra jo je zaključil: 11 dni jo je pisal! Občudovanje vredne energije in vztrajnosti. Vsek dan par vrst, a pismo je dopisal. Josip Stritar izraža v tem pismu slutnjo, da je poslednje, s katerim govori svoji domovini in jemlje z njim od nje slovo. Vendarle se še nada, da se še vrne v materino naročje vsaj zadremati naveke. Tudi mi se nadamo, da je Stritarju usojena še vrsta let in da ga sprejmemo v svobodno Jugoslavijo, ko se vsaj nekoliko uredi današnje težavne stanovanjske razmere. Gotovo je, da ga sprejmemo z največjo častjo in hvaležnostjo.

Njegovo pismo pa se glasi:

Aspang, 3. dec. 1920.

Dragi gospod direktor!

Silno žal mi je, da mi oslabele oči branijo zapisati vse, kar bi rad in tega je obilo, osebno zdaj, ko se moje tako dolgo življenje vidno bliža svojem koncu. Brati in pisati morem in smem, da popolnoma ne oslepim, samo v daljših presledkih. Kako rad bi se zdaj spodobno in dostojno zahvalil svoji tako blagovoljni mi domovini ter njenim blagim sinom, ki so mi tako lepo, prijazno in obilno pomagali v moji potrebi in sili! Imejte blago potrpljenje z menoj še dalje, kakor ste ga imeli dosedaj!

Dne 4. decembra.

Lahko si je misliti, kako je pri srcu človeku, ki se v vsem tako dolgem življenju pošteno trudil in delal, zvesto izpolnjeval dolžnosti, ki je poleg svojega težavnega učiteljskega poklica imel še toliko postranskih opravil: »Zvon«, mesto korektorja državnega zakonika in pri založništvu šolskih knjig, da je bilo zvesto in vestno opravljano učiteljsvo pri vsem tem kakor nekaj postranskega posla. Sam se zdaj čudim, kako sem mogel biti vsemu temu kos, zlasti zato, ker nisem bil prekrepekkega zdravja. Koliko truda in napora mi je prizadel moj list, ker sem vse sam opravljal pri njem! Pa vse to ne iz dobičkarstva, saj mi ni bilo sile v skromnem gospodarstvu in gospodinjstvu. List ni bil drag, pa še kdor se je oglašal za to, ga je dobil vedno zastopnik. Zvon je imel čez sto »zastopnikov«, morda tudi čez 200, posebno dijakov. Tudi to bi se bilo lahko omenilo v mojem drugem življenjskem »vzgojniku« »Antologiji«. Kako je prišel »Zvon« iz mojih rok v Ljubljano, je eden izmed neprijetnih spominov mojega življenja. Habet sibi. Bodite!

Zdaj je pa že zadnji čas, če ne prepozno, da se po tolikem okolišču povrnem k začetku. Ne lahko, kakor sem dejal, težko si je misliti, kako mora biti takemu človeku, ki je imel nekoliko pravice, po tako poštenem in trudnem življenju pričakovati, da bo mogel svoje poslednje dni preživeti mirno in pokojno brez težav in skrbi s svojo družino. Zdaj bi pa moral pomisliti na to, da ne rabim hujše besede, ko bi mu tako blagodarno ne pomagala ljuba domovina in toliko njenih dobrih duš, da more zdaj primerno mirno živeti brez težkih skrbi, in ne da bi jo bil prosil, kar bi mu bilo skoraj nemogoče. Prav prostovoljno se mi je poslala tako obila pomoč, kakršne nisem mogel pričakovati. To mi je ne le polajšanje, to je mi srčna tolažba. V tako neprijetnem stanju nič jakanja, nič prošnje mi ni treba. Domovina mi

kar sama ponuja svoje blago in obilo pomoč, pa bi je človek ne bil vesel! Ne, beračil nisem nikdar v svojem življenju in zdaj mi, čast in hvala moji domovini, tudi ni treba.

Zdaj zopet malo o »Zvonu«. O tem bi bilo mnogokaj praviti. Pa samo nekoliko. Ko sem se ga bil že naveličal in mi je bilo delo že protežavno, sem ga hotel izročiti Levstiku. Povabil sem ga na Dunaj, ko se mu je prav hudo godilo. Prišel je. Odstopil sem mu mesto pri državnem zakoniku, pa dal mu s sobo v svoji hiši, da bi lepo skupaj živela in mirno skupaj delala. Nič iz tega; lista nikakor ni hotel prevzeti (seveda zastopnik), češ da ni zmogel urejati in izdajati ga, kakor jaz. Pri srcu mu je bil lastni satirični list »Pavliha«; začel ga je tudi z mojo pomočjo, pa kmalu ga je bilo konec. Ko je po sreči dobil dobro službo v Ljubljani, je odpotoval tja in jaz sem ga spremljal nekoliko časa po železnici. Pred slovesom me je lepo zahvaljeval za toliko dobrote; gotovino da mi hoče povrniti, jaz pa da ne, da mi ni nič dolžan. Vendar mi je poslal nekoliko časa potem dotično svoto. Jaz sem je bil res vesel, kakor se bere nekje, veseli ali ne denarja, temveč vesel, ko sem videl, da je prijatelj iz sile. Žal mi je, da se je tudi on pozneje, nevem zakaj, nekoliko ohladil proti meni.

Kar sem doživel z Gregorčičem, ne zažnem praviti, ker bi ne našel kmalu konca. Samo toliko: to je bila zame prava »katastrofa«. Bilo mi je, kakor da bi ne bilo potem več poštenja in zvestobe na svetu. O nevaležnosti ne govorim. V svojem viharnem srcu in obupu sem sežgal z njegovimi pismi tudi vsa druga, med njimi nekoliko takih, ki so mi bila prav ljuba. Škoda! O istem slaboglasnem obrekovalcu Beletu ne besede!

Sploh moram žalibog reči, da sem mnogo, premočno neprijetne nevaležnosti užil od svojih rojakov, premehka duša! Toda ne vzbujamo neprijetnih spominov! Za vse to me je obilo odškodovala moja ljuba domovina, vse je lepo pogladila in poravnala, in vse to s tako presrečno ljubeznivostjo, da mi ni bilo in mi še ni težko blage darove prejemati iz njenih materinih rok. Ko bi se še tako prizadeval, bi mi bilo nemogoče dostojno izreči ji svojo hvalo. Samo eno besedo, pa to iz globočine srca: »Hvala!«

Večji del mojega življenja je bil, kakor se mi je reklo pri nekem slovenskem šodu, vedno boj. Res! No pa smem reči: v tem boju mi ni bilo nikoli za kake zasebne ali osebne »interese« (pride), samo za načela, ki so se mi zdela prava in vredna. Še to: prav močno, da sem v teh bojih tu pa tam malo prehudo udaril, a vselej nehotoma in nevedoma, nikoli s podlim orožjem, osebno razžaljivo. Naj se mi odpusti! Še toliko bi imel na srcu in v peresu; tako bi bilo med drugim govoriti o tisti drugi izdaji mojih Zbornih spisov, pa bi mi bilo neprijetno. Ali kar je po glavnosti, oči, oči! Svojega lastnega pisanja ne morem prebrati. Koliko menda zanimivega gradiva bi imel še v glavi, ki hoče na dan, a ne smel!

Zadnji čas, da končam! Težko, da bi se mogel še kdaj javno zahvaliti svoji materi domovini in slovo vzeti od nje. Torej tukaj na kratko. Tudi v daljni tuji deželi sem ji bil vedno zvest in trudil sem se po svoji možnosti na slovestvenem polju za njo. Tudi nisem še izgubil docela upanja, da mi bo še mogoče, vrniti se v njeno materino naročje in v njem zadremati naveke. Iz srca ji želim lepo, srečno prihodnost.

Zahvaljujem se in z mano vred moja žena, moja zvesta družica in ne trudna spremljevalka po gladkih in kamenitih življenja potih, ki skrbi zame, za svojega okorelega moža, kakor prava mati za svojega ubogega sinčka. Oba se srčno zahvaljujeta moji ljubi domovini in vsem njenim, tako blagorodnim sinovom, hčeram, zahvaljujeva se slavni deželni vlad in Vam, da naju tako lepo hranite in preživljate.

Čast in hvala in z Bogom vsem blagim dušam!

V Aspangu, dne 14. decembra 1920.

Josip Stritar.

Fr. Z:

O agah in medvedih, užigalicah in popevi hčeri, zlasti pa o industriji.

Ne vem, ali spada stvar pod ali nad črto, pa kakorkoli, da le pride poklicnim krogom pred oči.

Ore namreč za industrijo.

Me je bila usoda vrgla za par dni na naš jug, v mesto z belimi minareti, mrko kavo in rdečimi fesi. Imel sem odprte oči in ušesa, v rokah svinčnik, nisem bil skop z vprašanji, a gospoda ustrežljiva z odgovori, tako se mi je dalo izvedeti marsikaj.

Je n. pr. pripovedoval gospod okružnik kaj vem kaj in je dejal, da to ni njegov čef. Prosil sem: »Kaj je čef?« Pa mi je z upravnoslovanjsko ljubeznivostjo odgovoril, da je to merak. Čef da je merak. Zahvalil sem se mu v svojem imenu kakor v

imenu vseh Slovencev: zdaj vemo, da čef je merak.

Tako sem potem še doznal, da je efendija vsak musliman, kateri zna pisati in brati; kdor nosi boljše obleko, je aga; hadži pa se imenuje oni, kateri je bil v Mekki, oziroma je tja namenjen ali bi se mu vsaj spodobilo romanje v Mekko. Hodža da je muslimanski katehet, vendar ni čisto nič domišljav in poleg dušebrižništva rad še prevzame službo uradnega sluga: Hodža, donesi kave! Hodža, loži peč! Hodža, to in hodža, ono — in mu niti ni treba poljubiti roke.

Tik do mesta segajo prostrane šume, po njih še prebiva medved kosmatin. In so mi povedali resnično zgodbo o agi, to je o bolj običnem

muslimanu, kako je šel loviti medveda. S seboj si je vzel čipčijo, podložnega kmeta, in mu je ukazal: »Pero,« mu je dejal, »tukajle čakaj medveda! Jaz grem v kavarno, kadar pride, me pa pokliči!«

Pero čaka, res prikobaca medved, ugleda Pera, holaj! Koj pokonci in nadenj. Pero za debelo bukev, medved za njim in sta se lovila okoli bukve. Slednjič se je Peru posrečilo, da je zgrabil medveda za eno tace, zgrabil ga še za drugo in ga držal, kolikor so mu dale kite, bukev pa je bila vmes.

»Aga, čuješ, aga, medved je došel!«

Aga polagoma popije svoj četrtili fildžan in pride.

»Pomozi mi, aga, ako znaš Boga! Primi ga za šapo, eto ti jo, in še za to. Dobro ga drži, tako ti turške vere! Bogme, junak si! Pa pleši zdaj ti z njim okoli bukve, da grem jaz v kavarno.«

In elektriko ima mesto tudi in jo in jo ima napravljeno na dež. Ob suši sedi v temi; kadar pa zdravo lije, žarnice zažare, da je veselje.

No, niso te stvari poglavitne, le razodevajo naj, koliko različnega zanimivega gradiva nudi naš jug zvedljivemu sodobniku.

Pa sem bil poleg drugih posebnosti zapazil kaj prvi dan: vsaka moška glava puši, a nikdo nima užigalic. Le drug preži na drugega in na gorečo njegovo cigareto, da ob njej zapali svojo.

Dejal sem si: za hip je pač pošlo todle blaga te vrste.

Toda sem se motil, užigalic ni nedostajalo. Jugoslavija ima pet tvornic za užigalice, največja teh tvornic je je baš v mestu, ki o njem pripovedujem, in je imela v svojih skladiščih uprav velikanske zaloge. Sam sem jih videl na svoje oči in sem gledal vse proizvajanje, kako poteka od smreke v šumi do parafinirane užigalice, od grčave bukve do zamota škatljice, opremljenega z državnim poreznim znakom. In me je po tvornici spremljal osebno odposlanec beogradske državne uprave, vrlo ljubezniv mlad arbiljanski gospod, ki je ondu živil dnevnice in prigovarjal tvornici, da vprid državnim porezom poviša svojo produkcijo.

Dejal je, naj pozdravim vse Slovence.

Tudi ravnatelj tvornice je bil vrlo ljubezniv človek, ali je tožil, kako težko je dobiti potrebnih kemičnih snovi...

Počasi se mi je pričelo svitati in sem ugenil in se veril, zakaj ondodni narod ne uporablja užigalic. Užigalic je bilo, bogme, dovolj, ali tužna ti majka brate, užigalice so bile take, da niso gorele.

Pred par meseci je bil položaj še kolikor toliko ugoden. Vzorne in brez madeža sicer niso bile užigalice niti tedaj, vsaka se ni unela, ali na šest do osem jalovih je vendar prišla, ako Bog da, ena dobra, da si zapalil si cigareto, pa mirna Bosna. In za deset dobrih v vsaki škatljici ti je, brate, tvornica celo jamčila.

Ali sedaj — bolj in bolj primanjkuje potrebnih kemičnih snovi, proizvajanje pa se je po hvalevredni državni vzpodbudi pomnožilo — tako ti Boga, brate, sedaj se ti ne vna me ne ena iz vse škatlje. Džaba tvoj trud, džaba tvoji upi! Džaba je zastoj. To je faka! In tod tiči vzrok, zakaj narod v senci belih minaretov, mrke kave in rdečih fesov ne uporablja užigalic.

V prijaznem razgovoru z ravnateljem sem se rahlo doteknil te činjenice.

Ravnatelj je jako izobražen človek, ni mi zameril moje opazke. Tužna senca mu je izpreletela inteligentno lice, pa sem tudi brez besede razumel njegovo bol.

Enako sem spoznal, da niti državnemu odposlancu, ljubemu mi prijatelju iz Beograda, omenjena činjenica ni docela po volji. Dejal je, da se mu zdi, da je njegovi misli v prijaznem tem mestu kraj in da se mu bo skoro povrnil, odkoder je prišel. Pa sem videl, da mu je žal slovesa in da ga bo tudi ondodna družba živo pogrešala, kajti je bil samec in nikdar pred tretjo uro zaspal.

Industrija ni moja stroka, ali mi je vendar pri srcu.

In mi je prišla misel. Slovenscem se sploh včas posreči kaka misel. Spominjam le na slovenski izum, da na klavirju igraš gosli, in še se nam obeta, da bomo na gosli svirali klavir, a na boben flavto.

Pa je tudi meni šinil skoz možgane izum — taki domisleki so dar božji, izsilili jih ne moreš.

Skozi osem strojev gre les in postane užigalica; še en stroj bi se dodal — to je bila moja ideja — pa bi bil položaj rešen za tvornico, za državo, za prebivalstvo in sploh za industrijo. In bi bil dotični stroj čisto priprost in poceni. Stroj, ki ne bi imel druge naloge, nego da užigalice na drugem koncu špiči. Ako jim je usojeno od neba, da ne gore, da vsaj služijo kot zobotrebi.

To sem razložil milemu mi prijatelju, vladnemu odposlancu.

Pogledal me je s krajem očesa in je globoko šel po sapo. Vprašal me je in glas mu je bil tuj in hladen, kakšno da gojim nakano s to idejo.

Kakšno nakano? Tako mi turške vere, nakane prav nikake! Ve-

soljnemu svetu da je na razpolago moja ideja, a v prvi vrsti njemu, milemu mi prijatelju in bratu.

Tedaj me je zagrabil s tako silo, kakor da sem bukev in on medved, in me je poljubil na obe lici in je dejal in rekel, da sedaj lahko še pol leta ostane tukaj.

Jaz se ne bi baš poganzal za on kraj. Jaz ne! Toda vsako ima svoj čef, — čef, to je merak — in pravi pregovor, da nekemu je vseč pop, nekemu popadija, nekemu pa popova hči. Prijatelju je pač bilo vseč mesto.

Pa ko mi je potekel moj posel in je prišla ura ločitve, mi je še enkrat naročil pozdrave na vse Slovence in še je dostavil, da se tudi za slovensko industrijo zdravo zanima.

Slovenska Matica.

Od začetka svetovne vojne je preživela naša »Slovenska Matica« težko krizo.

Takoj v začetku vojne je bila »Matica« razpuščena in njeno premoženje je bilo konfiscirano. Vlada ji je očitala, da je prestopila svoj delokrog ker je izdala Masljev roman »Gospodin Franjo«. Stvar sama je bila smešna, — saj je bil »Gospodin Franjo« že par let na svetu in bogve kakem politiku v njem tudi ni bilo, — ampak za »Matico« je bilo to resno in skoraj usodopolno.

Ko smo takrat govorili o tem, smo rekli: »Ako zmagamo mi, je ne bo treba, ker dobimo akademijo, ako pa zmagajo oni (t. j. Nemci), je tudi ne bo treba, ker bomo Slovenci itak uničeni.«

Sodili smo takrat prav, samo tega nismo pomislili, da se akademije ne dajo kar tako ustvariti in da je za našo razmere »Matica« tako važna, da se mora ohraniti, tudi če bi dobili akademijo, ker bi »Matica« tudi v tem slučaju morala gojiti dobro leposlovje in poljudno znanost. In to je, — kakor slišimo — program nove, reformirane »Maticе«.

Do svetovne vojne se je povzpela »Matica« do precej visoke stopinje; imela je povprečno 4000 članov; za 4 K je mogla nuditi na leto 6 knjig. Razne ustanove so nosile toliko obresti, da so bili z njimi plačani stroški za eno knjigo (n. pr. Knezova ustanova). Ena knjiga je stala okroglo 1000 K — danes stane ista knjiga 100.000 K.

Ustanove torej sedanj »Maticе« ne pomenjajo več ono premoženje, kakor pred vojno. Zato bo treba dati »Maticę« novo finančno podlago. »Matica« je dobila sicer konfiscirano premoženje povrnjeno, toda njeno delo se ni moglo takoj razviti in »Matica« je zamudila onih par let, ki so bila najugodnejša za našo knjigo. Ob času deklaracije se je marsikdo spomnil »Maticę« kot narodne mučenice, zbralo se je precej podpor, — a vse to danes ni dovolj za obratni kapital. Zato »Matica« tokom prvih dveh let po vojni ni ničesar izdala, ker bi bil natis ene same knjige stal toliko, kolikor je znašalo vse njeno premoženje, t. j. 80.000 kron. Ta stagnacija pa bi bila nevarnost za »Ma-

ticę«; zato se je mnogo premišljalo o tem, kako bi se ji zopet omogočilo delo. V ta namen so se spremenila pravila in se je izvolil nov odbor.

Prejšnji odbor (30 odbornikov) je bil preobčiren — po novih pravilih se voli 20 odbornikov, med temi 16 pisateljev, ki morajo bivati v Ljubljani. Na zadnjem običnem zboru se je izbral nov odbor v znišilu pravil. Na to so se začele seje, na katerih se je ustvaril nov književni program. V odboru je tudi nekaj finančnikov, ki so ustvarili gospodarsko podlago podjetja.

V zmislu novega programa se je izpremenila »Matica« v veliko narodno založništvo, ki bo izdajalo leposlovne in poljudno znanstvene knjige.

V tem času je bil na Dunaju končno dovršen »Zemljevid slov. ozemlja«, ki ga je »Matica« pripravljala že par desetletij. Stroški za zemljevid znašajo nad en četrtilijunski kron. »Matica« je mogla prevzeti te stroške le v nadi, da bo slovenska javnost znala ceniti njeno delo, ker je morala založiti v zemljevid svoje imetje.

In res: vsak dan prihajajo nova naročila; vidi se, da je zemljevid res potreben in da se Slovenci zavedajo svoje dolžnosti do Maticе. Tako je tudi mogoče, da bo zemljevid zelo poceni — stane le 80 K. S tem bo izvršeno veliko delo.

Med tem pa se je ustvaril književni načrt za bodočnost. »Matica« je povišala svojo članarino na 40 K. V teh dneh bo vabila vse Slovence, da se združijo okoli nje. Za 40 K se danes dobi komaj ena dobra knjiga, — »Matica« bo nudila štiri in sicer: »Spomenice«, ki bo prinesla kratek pregled »Maticę« dela v prvih 50 letih (1864 do 1914) in razne važne dogodke, ki so se vršili v »Maticę«. Poleg tega dobi vsak član dve leposlovni knjigi in eno knjigo s poljudno znanstveno vsebino.

Bilo bi žalostno, če bi bil ta načrt nemogoč zaradi naše brezbrzičnosti. Dolžnost vsakega iz nas je, da pristopimo z novim letom kot člani k »Maticę«. Vsi smo poklicani, da zanj delamo in agitiramo. To skupno delo bo obrodilo skupen sad za našo kulturo.

Dr. I. L.

Žena mučenica.

Božična povest.

Pred petindvajsetimi leti! Bil sem takrat mlad akademik na Dunaju.

Sam samcat sem ždel v svojem kabinetu. Tiho je bilo okoli mene; gospodar in gospodinja sta bila odšla s hčerko vred k hišniku. In baš nocoj! — Nocoj bi bil rad poslušal gospodarjeve fantastične teorije o rešitvi četrtega stanu iz spon kapitalizma; nocoj bi se mi ne zdehalo od gospodinjine dolgovoznem pripovedovanju njenih vedno tako divjih sanj in njenih groznih doživljanj s čarovnicami, veščami, spomini in morami; nocoj bi rad poslušal celo pikevanje prenadobudne gospičice Micike ob spremljanju gitare...

Po ulicah je bil mrl ... redkokdaj je šinil kdo mimo mojega okna ... le iz daljave se je začulo včasih in včasih zvonkjanje tramvajskih konj...

Lotilo se me je nepopisno domotožje. Vse misli in želje so hitele domov, tja na daljni jug, kjer pokriva visok sneg planine in doline. Kaj bi bil dal, da bi mogel poleteti vsaj za eno uro med svoje! Ostal sem v tujem nemškem mestu, vselem in bogatem, brez družbe in denarja ter se čutil tako zapuščenega, kot bi čepel sredi morja na osamelih skali...

Mislil so me zanesle v srečno dobo detinstva. Tedaj je gorelo sredi sobe na drevescu neštevilno raznobarnih svečic, pozlačeni orehi, rožički in leščinki so se lesketali med njimi, pisane, zlate in srebrne verige so prepletale veje, na vršičku pa je stal z razpetimi peroti angel in držal list z napisom: Gloria in excelsis Deo...

Brata in sestrice sta poskakovali vrisče in vriskeje okoli mize in segali po nakupljenih darcih na nji. In oče je sedel za svojo fis - harmoniko, preludiral ter začel s polnimi akordi igrati radostno božičnico; otroci smo se postavili okoli niega in zapeli:

»Glej zvezdice božje migljajo lepo,

Odprto široko je sveto nebo ...

Navdušeno, s pobožnim srcem smo jo peli od začetka do konca. Pa je ploskala Pavla ob svoji dlanj ter prosila: »Ata, še — še!«

Zapeli smo jo torej še enkrat ... Božičnica se nam je zdela čimdalje lepša. In nato smo prepeli še celo vrsto preprostih, naivno vernih pesmilo ter bili pri tem srečni...

Pa minulo je! Oče leži že dolgo v tih gomili — bratje in sestre so se razkropili za svojimi poklici na vse vetrove — jaz ždim zapuščen na cesarskem Dunaju ... majka pa sameva ter vzdihuje: »Sinko — sinko, zakaj te ni k meni? — Pridi, pridi, glej, kako sem zapuščena!«

Srce se mi je krčilo ... solze so stile v oči ... stegnul sem roki ter vzdihnil: »Ah, domov — domov!«

Potem pa sem se spomnil zlato-lase glavičice ... milofasnihi oči ... gorkih, mehkih ustnic ...

In sem pisal dolgo pismo mami in zlatolaski ... Čim dlje sem pisal, tem lažje mi je bilo, ožost je izginjala, saj sem si domišljal, da kramljam, da ljubkujem z njima, ki sta mi bili vse na svetu ...

Polnoč se je bližala ... hotel sem iti lež. Tedaj je potrkal nekdo

ZLATOROG MILO

Rabite za Vaše perilo samo „ZLATOROG MILO“
Glavno zastopstvo za Kranjsko: R. BUNC in drug., Ljubljana, Gospodarska cesta 7
L. marib. tovarna mila preje C. Bros, Maribor.

Pozor! Ato hočete imeti lepe bele zobe. uporabljai anti-septično nastan vodo. **Dentol** Dobi se povsod.

Sve vrste povratnega cvjetnega i gospodarskega semenja. kod nas iskušeno i skilmatiziranog izravno importiranog iz Njemačke, Holandije, i Švedske na veliko i na malo dobavlja
ZADRUGA ZA PROIZVODNJO SJEMENJA, ZAGREB, PREKOŠČIČEVA ULICA BR. 20.
Cijenici šalju se na zahtjev badava. — Vočke (sadna drevesa) svake vrste, visoke polustabljajice i patuljaste. — Vrtnari i trgovci sjemena dobivaju ormarice sa pretrčima na posudbu, dok im se sjemenje na porciju daje uz popust.

Ribje olje pristno norveško je sveže došlo in se dobi na drobno in debelo. — Drogerija „Sanitas“, Celje.

Manufakturna trgovina J. Ravnika, Ljubljana
Kolodvorska ul. 26 (vhod skozi vožo).
Zaloga sukna, vseh vrst porhanov, hlačovin, tiskovin, celofanov, oksfortov, šifonov itd. itd. po najnižjih cenah.

Otvoritveni oglaš.
Dovoljujem si cenjenemu občinstvu naznaniti, da sem otvoril v Mariboru, Slovenska ulica 7, telefon št. 100
i specialno trgovino s pisalnimi stroji in s pisarniškimi potrebščinami.
Prevzemajo se tudi popravila pisalnih strojev vseh sistemov. Dalje sem prevzel zastopstvo pisalnega stroja znamke „Kontinental“ Priporočam se ter prosim za obilen obisk.
Z odličnim spoštovanjem
Edvard Legat.

Veliko važno za kučevalstnike i graditelje kuća!
Blagajne za uzidati. Prištednja na prostoru, sigurnost vatri i provali. — Blagajne u svim veličinama na skladištu. Asbestni ormari za knjige, blagajne sa pultom.
Opis na zahtjev badava
Notter i drug - Zagreb, Telefon. 1-27
Ulica 25., I.

Svoje bogato zalogo priporoča
Specialna trgovina in industrija protez, zdravniškega orodja, trepušnih in kilnih pasov, gumijastih nogavic in kolenic za nogometne, povoje za krčne žile, klistire, irigatorje, gumijasto platno za v postelje, mesečne obveze in vse obveze za rane. Brušenje in nikljanje.
Družka G. Besednik in drug, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.
Otpremni ured dr. željeznica S.H.S.

Emil Eichhorn
Zagreb, Osijek, Brod, Bosn. Brod. — Špedicije, vsake vrste uskladištenja, ocarinjenja, preseljenja, vlastitim pokučvenim kolima i. t. d.
Otemeljeno 1879. Brzjavlj: Eichhorn.

Naznanilo!
Cenjenim damam vladno naznanjam, da sem po svojem pokojem možu prevzela krznarsko obrt ter jo bodem izvrševala s pomočjo poslovođje. Za nadaljna naročila kakor izdelovanje kožuhov, ovčastih garnitur in njih moderniziranje se najtopleje priporočam
A. ROT, krznarstvo, Ljubljana, Gradišče št. 6.

Manufaktura engros R. Svoboda & Co
skladišče Trst, postavlja franko Ljubljana carinarnica
Trst, Piazza Vittorio Veneto 4.
Dopisni Hotel Slon, Ljubljana.

Krznarstvo A. Rot, Ljubljana, Gradišče št. 7
sprejema v stroj kože divjačin, katere popolnoma izgotovi v garniture. Sprejme jih tudi v moderniziranje.

Jos. Stopar
manufakturna trgovina
Ljubljana, Donajska cesta št. 5.
Najnižje cene.

Cosulich-Line
Trst—Amerika
New - York - Buenos - Ayres - Rio di Janeiro Santos - Montevideo
Brezplačno pošlila in prodaja vozni listov za putnike iz Slovenije edino le pri:
Simon Kmetec,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Modna trgovina A. Sinkovic nasl.
Ljubljana, Mestni trg
priporoča svojo novo došlo zalogo modnega blaga.
Cene nizke!

Za novo leto naročite pravečasno vizitke
v Narodni tiskarni ali v Narodni knjigarni.

Jugoslovansko inženirsko podjetje
družba z omejeno zavezo
MARIBOR
inženirska pisarna in stavbeno podjetje
Projektiranje in izvršitev visokih, betonskih in železobetonskih stavb, industrijskih in poljedelskih ter vodnih zgradb, naprav za vodne sile itd. — Presoje in nasvetovanja. — Dobav. vsega gradbenega, industrijskega in tehničnega blaga, železnine, orodja, nosilcev, betonskega železa, tračnic in materiala za ozkotirne železn., elektoteh. material, cement, gips, lepenka, i. t. d.
Naslov za brzjavke: „JIP“ - MARIBOR.

Pugel in Rossmann
velikotrgovina z vinom, Maribor.
Brzjavlj: Pugel, Maribor. Tel. intern. 34
dobavlja brez konkurence točlins, naravnih in stekleničnih vina.

Jvornica keksov, prepečenca, oblatov in vafelnov V. BIZJAK in DRUG.
Rogaška Slatina
priporoča svojo fine izdelke.

Priporoča se tvrdka Jos. Petelinc,
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
tovarniška zaloga šivalnih strojev v vseh opremah za domačo rabo, za krojače original Cylinder Singerjeve velike in male za čevljarje, posamezni deli za vse sisteme, igle, oje za stroje na drobno in debelo.

Tobelbad pri Gradcu.
Sanatorij
Chefartzt Dr. Ferdinand Röder.
Vse leto odprto. Termalni vreli. Absolutno zaveten kraj. Zaprti termalni plavalni basini. Elektro-hidro-terapija. Dietno zdravljenje. Pojasnila daje Sanatoriums-Letung und Auskunftsstelle Wien I., Lothringerstrasse 3, Fernsprecher 58285.

Oddaja lova.
Meščanska korporacija v Kamniku, Kranjsko, S.H.S., daje v uajem lastni lov v Kamniški Bistrici v Kamniških planinah v približnem obsegu 4500 hektarjev.
V tem lovu nahaja se med drugo divjačino največ stalno naseljenih divjih koz.
Lov se oddaja za 10 letno dobo od 1. svečana 1921.
Lovske hiše, stanovanja za lovsko osobe, hlevi na razpolago. Mesto Kamnik je 24 km. oddaljeno od Ljubljane in lovišče od mesta Kamnik 5 km, kamor se pride deloma po lepih ravnih vozni cestah.
Pojasnila o lovskih najemnih pogojih in dr. daje upravništvo Mešč. korporacije v Kamniku, kjer se imajo vložiti najkasneje do 15. januarja 1921 obvezne ponudbe, ki morajo biti opremljene z 10 % vadijem ponudene vsote.
Meščanska korporacija si pridržuje pravico, da ni primorana lov oddati najvišjemu ponudniku.
Kamnik, dne 12. decembra 1920.

Rudolf Pevec
trgovca v Mozirju,
je otvoril svojo podružnico v Beški, Srem, v bližini Beograda in Novega Sada ter bode v položaju najceneje in najkulantnejše postreči vso Slovenijo s pšenico, koruzo, ječmenom, ovsem, vsakovrstno moko, slanino, mastjo, svinjami, vinom karlovaškim in banatskim, vse najceneje po dnevnih ceni. Naročila naj se pošiljajo direktno na tvrdko Rudolf Pevec v Beški, Srem. Naslovi: Pevec, Beška, Srem. Nakupoval bodem direktno od kmetov ter bodem mogel konkurirati z vsako drugo tvrdko. Obenem se bodo tamkaj prodajale deske, les in drogi. Slovencem se bodo brezplačno dajale eventualne informacije. Za mnogobrojno naročilo se priporoča
Rudolf Pevec, prva slovenska tvrdka v Sremu.

Jedini na Balkanu
„Medjunarodni trgovinski posrednik“
Stampa se u 50.000 primeraka i kao ekonomsko-informativni list, dobro uredjen, zanimljiv, potreban, on je uspeo da za kratko vreme prođe u sve krajeve naše zemlje.
„Medjunarodni trgovinski posrednik“
je jedini časopis ove vrste i najviše su njime zainteresovani proizvođači, industrialci, trgovci i zanatlije jer u svakom broju nalaze sva obavestjenja koja su im potrebna. Naročito ih je
„Medjunarodni trgovinski posrednik“
zainteresovao sa svojim rubrikama „Prodaja“ i „Kupnja“ u kojima ovaj časopis kao organ Muzeja Medjunarodne Trgovine i Industrije publikuje u svakom broju sve ponude stranih artikala i tražnje naših zemaljskih proizvoda, koje Muzej dobija svako dnevno iz celog sveta. I tako oni koji imaju neki zemaljski produkt na prodaju nadju uvek najboljeg kupca, a oni pak koji trebaju neki strani artikala nabave ga iz prve ruke i po najpovoljnijim cenama.
„Medjunarodni trgovinski posrednik“
je najpodesniji časopis za oglašavanje jer ne samo da se razstara mnogo više od svih dnevnih listova, nego se i čita mnogo više, uvek je pred očima. Pritom cene oglašavanja su mnogo jeftinije nego u ostalim listovima. Pretplatu koja iznosi 50.— Din. godišnje treba slati administraciji
„Medjunarodni trgovinski posrednik“
Beograd, Književne Ljubice ul. broj 9, sa oznakom artikala koje pretplatnik ima na prodaju kao i onih koje on treba da bi se to brezplačno moglo publikovati u narednom broju posle čega će pretplatnik dobiti hiljadama tražnja za ono što nudi, kao i hiljadama ponuda za ono što on treba.
Tarifa oglaš. na zahtev
9493

Telefon št. 508.

Štev. pošt. žakov. urada SMS 12.081

Obrestuje vloge na tekoči račun s

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg št. 4,

Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča dela kar najkvalitetneje.

4%

od dne vloge do dne dviga.

Tovarna Barva vsakovrstno - blago

Jos. Reich Kemično čisti obleke.

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srčice.

Podružnice: Maribor, Novomesto, Kočevje. Gopeška ul. 38. Glavni trg št. 39.

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Errojavni naslov: SPEDBALKAN.

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Spedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pošt. vozovi na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče, spojeno s tirom juž. žel. Carinska agentura javnih skladišč.

Največje domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

Tovarna cementnih izdelkov Tršan & Gorjanc, Kranj izdeluje strojno opako: zarezno in ogljato, plošče za tiskovanje dvorišč, delavnice, hodnikov, kuhinj, kopalnih sob, hlevov i. t. d. vseh barv in vzorcev (izdelane pod pritiskom 300 atm., torej neobrabljive).

Izdelke iz umetnega kamena in marmorja: železobetonske stopnice, klepane in brušene, postamente, balustrade, ornamente za fasade, vrtno ograje, podboje, nagrobne spomenike in okvire korita, žlebove, cevi za kanale (6-100 cm premera) itd.

Prodaja cementa.

Naročila za bodočo gradbeno sezono priporočava že sedaj!

Bencinski motorji

Izdelki Semerniške tvornice strojev, 4, 8 in 16 HP. 1, 2 in 4 cilindrske izvršitve za kmetijstvo in obrt in razsvetljalne namene izborna oprema, kompl. obratno opremljeno dobavlja s skladišča na Dunaju.

Philipp Hamber, G.m.b.H.

generalni zastopnik Semerniške tvornice za gradnjo strojev in vagonov

Wien, 7. Bezirk, Neubaugasse 38.

Brzjavi: Aggregator, Wien. Tel. 31223, 35556.

Naznanjame p. n. občinstvu, da se je sporazumno s tvornicami železne industrije v Jugoslaviji ustanovila

Centralna nakupovalnica starega železa

d. z o. z.

s sedežem v Ljubljani, Gosposvetska c. 1 (Fran Stupica).

Družba kupuje staro železo vseh vrst ter plačuje najvišje cene.

Opozarjamo p. n. občinstvo, da od 1. novembra t. l. kupujejo tvornice staro železo samo potom naše centrale.

Prispjeli „Kontinental“

pisali strojevi sa latinicom ili cirilicom. Vrpce za sve pisace strojeve, karbonski papir i sav ostali pribor.

N. 25/1. Notter i drug, Zagreb. Tel. 9-27.

Vlastita mehanička radiona. Vlastita mehanička radiona.

Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel, modnih stvari, vezenin, finih žlic, rincev za čevlje, zapon, toaletnih stvari, čevljarskih potrebščin, orodja itd. — Za obilen obisk se priporoča tvrdka

J. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Najnižje cene na drobno in debelo.

Zopet nekaj za Vas!

Muči li Vas glavobol? Trganje po udih? Gih in revmatizem? Prehlajenje? Nespanje? Nervoznost?

Potaknite tudi Vi Fellerjev pravi Elza Fluid. Čudili se bodele in hvalili Fellerjev Elza Fluid kot dobrega prijatelja v hudih časih! 6 dvojnatih ali 2 velike specialne steklenice 42- K. Revma, prašek in tablete, zoper revma 15- K. Aspirin praški 15- K.

Alli kašljate?

Stis odstranjuje in kašelj tolaži Zagorci prni sok 9- K. Mega-pločice (prane pastilje zoper kašelj) 750 K. Bomboni iz slada in trpotca od 2- K. naprej. Prni čaj proti kašlju 8- K. Flakski prašek 8- K. Gusiakol sirup na zdrav. predpis 40- K. Lipov čaj 8- K.

Glavobol?

Revma tako pripraven, kakor zanesljiv v uporabi je Fellerjev mentolni črnik „Elsa“ 12 K. Prašek zoper glavobol 15- K. Kinin prašek, prašek zoper mrzlico 30- K.

Zobobol?

Zobne kapljice 8- K. Zelena olje 30- K. Očesna voda 8- K.

Srbečica, garje.

Mazilo zoper garje 12- K. Naphtolno mazilo 16- K. V 20- K. Zepilno mazilo 12- K. Vsa ostala mazila kakor Zinkovo mazilo, belo svinčeno mazilo, aromatično mazilo, lavorovo mazilo v škatljah po 3- K. 7- K. In 12- K. Mazilo za rane 15- K. Otroško mazilo in kašeljni cvet 12- K. In 60- K. Mazilo zoper ozeblino 15- K. Dis-hlon obliž, repat obliž 2- K. In 4- K. Cvet in mazilo za gošjo 15- K.

Zdravila za živino.

Živinski prašek 1 škatlja 750 K. Mazilo za konje 25- K. Arnika 8- K. In 30- K. Grenka sol 3- K. Kreolol 15- K. Terpentinsko olje 6- K. In 30- K. Gosti terpenin 8- K. In 10- K. Mazilo zoper uši 3- K. In 12- K.

Pri vprašanju

naj se prilože poštne znamke za odgovor.

Naročila se adresirajo na:

EUGEN V. FELLER, lekarna, Stubica donja, Elsa trg 238, Hrvatska.

Pfaff šivalni stroji

so najpopolnejši! Največja zaloga za vsakovrstno obrt od navadnih do najfinjših oprem. Večletna garancija.

Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Damski modni salon Teodor Kunc

Ljubljana, Beethovnova ulica 9, (prihl. desno)

se priporoča p. n. damam za izdelovanje damskih kostumov, plaščev, bluz in francoskih toalet ter za vsa v to stroko spadajoča dela.

Iz Havre v Ameriko samo 6 dni.

Edina najkrajša črta. Vozne listke za vse linije, vozne listke za spalne vozove Simplon-Orient-Express (Ljubljana-Paris)

in vsa zadnja pojasnila daje

edno koncesijon. potovalna pisarna

Ivan Kraker v Ljubljani

Gospodstva (Marije Terezije) c. št. 13 (Kolizej). 3936

Fran Ravnikar

mesni tesarški mojster

Ljubljana, Linhartova ul. 25.

Telefon 415 Poštno-žakovni račun 11.428

prevzema po danih kakor lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vitne utice, verande ter razna druga vrtna arhitekturna dela. — Stopnice, dekorativne stropove ter dekorativne stenske opaže, vrata, okna itd.

Za razne industrijske stavbe opozoriam slesti na moje patentirane nosilce za večje prosto razpetje od 12-50 m. — Parna šaga in strojne delavnice.

Klaviirje na obroke in na posodo!

Naslovitost pisanja in harmonij: Förster, Steinhammer, Heitzmann. Uglajevanje in popravila strokovnjaško in ceno.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice, Ljubljana, Kongresni trg 13 (pri nunski cerkvi)

Viole, citre, harmonike.

Strune vseh vrst na debelo in drobno.

Velikanska zaloga.

KOLESA

shranjuje preko zime tvrdka

J. GOREC, Ljubljana Gosposvetska c. 14.

Novo ustanovljeni : umetniški zavod za litografijo : ČEMAŽAR & DRUG

Gesta na južno železnico „na Friškovec“ v Ljubljani je pričel z obratom ter se priporoča za naročila vseh v to stroko spadajočih del kakor: ene ali večbarvne umet. lopake, etikete, napiso za pisma, bančne papirje, zemljevide, avtografijske, note i. t. d.

Novo! Oligrafične svetlobne kopije Novo!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

— Brzojavni naslov: Banka Ljubljana. —

Delniška glavnica 50.000.000— kron.

Stritarjeva ulica št. 2.

Rezervni zaklad 45.000.000— kron.

— Telefonska številka 261 in 413. —

Glavnica z rezervami 95.000.000— kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE